วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย : กรณีศึกษาประเทศสิงคโปร์

Factors Affecting Demand for Travelling Abroad of Thai Tourists : A Case Study of Singapore

โดย

นางสาวพรอุมา หาระบุตร

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)
พ.ศ. 2547

ISBN 974-273-933-1

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ	เศรษฐศาสตร์
สาขา	**ภาควิชา**

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย : กรณีศึกษาประเทศสิงคโปร์

Factors Affecting Demand for Travelling Abroad of Thai Tourists : A Case Study of Singapore

นามผู้วิจัย นางสาวพรอุมา หาระบุตร

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ _____
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์มานวิภา อินทรทัต, Ph.D)

กรรมการ _____
(รองศาสตราจารย์ศรีอร สมบูรณ์ทรัพย์, วท.ม.)

กรรมการ _____
(รองศาสตราจารย์จำรัส อรุณภู่, M.Sc.)

หัวหน้าภาควิชา _____
(รองศาสตราจารย์จีรพรรณ กุลดิลก, ศ.ม.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

_____
(รองศาสตราจารย์วินัย อาจคงหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 7 **เดือน** มิถุนายน **พ.ศ.** 2547

คำนิยม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้เพิ่มพูนประสบการณ์ทั้งในเชิงวิชาการ และการสร้างเสริมลักษณะนิสัยในการเรียนรู้ให้กับผู้วิจัยอย่างมีนัยสำคัญ ผู้วิจัยได้รับทั้งความรู้ ประสบการณ์ และแนวคิดต่าง ๆ ที่สามารถนำไปปรับใช้ในการทำงาน และการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร. มานวิภา อินทรทัต ประธานกรรมการที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาดูแล ชี้แนะให้แนวความคิด และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการ และขั้นตอนในการศึกษาวิจัย ตลอดจนเป็นกำลังใจในการฝ่าฟันอุปสรรคทั้งมวล ตั้งแต่แรกเริ่มจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อย ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ศรีอร สมบูรณ์ทรัพย์ กรรมการสาขาวิชาเอก ที่ได้ตรวจสอบขัดเกลาเนื้อหา และให้คำแนะนำเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ของการศึกษาวิจัยด้วยความกรุณา และขอกราบขอบพระคุณ ผศ.จำรัส อรุณภู่ กรรมการสาขาวิชารอง ที่ได้กรุณาให้คำชี้แนะที่มีคุณค่าจนทำให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จโดยสมบูรณ์

การศึกษาวิจัยนี้จะเกิดขึ้นมิได้ หากปราศจากการให้โอกาสในด้านการศึกษาจากหัวหน้างาน และเพื่อนร่วมงาน ที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย รวมถึงแรงบันดาลใจที่ได้รับจากอุดมการณ์ของกลุ่มพนักงานผู้ชุมนุมคัดค้านการแปรรูปไฟฟ้า-ประปา และความร่วมมือจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวสิงคโปร์ในการตอบแบบสอบถามอย่างกระตือรือร้น ผู้วิจัยขอแสดงความขอบคุณมา ณ ที่นี้

ตลอดระยะเวลาในการศึกษาวิจัยที่ยาวนานถึง 2 ปีนี้ มีอุปสรรคและปัญหาให้ฝ่าฟันมากมาย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณแม่ฉอ้อน ที่มีความเชื่อมั่นในตัวลูกจนถึงที่สุด ความห่วงใยที่ได้รับเป็นกำลังใจสำคัญที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถฝ่าคลื่นลมของปัญหาออกมาได้ ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อพงศ์นคร ที่ได้เป็นแบบอย่างและแรงบันดาลใจของลูกเสมอมานอกจากนี้ขอขอบคุณเป็นพิเศษสำหรับ เอ็ด โอ๊ต จิ๋ง ตา อัจ ส้ม ปุ้ม และเพื่อนๆ ทุกคนสำหรับความช่วยเหลือและเสียสละ ตลอดจนการเคี่ยวเข็ญ กำลังใจ และมิตรภาพที่เป็นพลังให้ผู้วิจัยสามารถปฏิบัติภารกิจสำคัญครั้งนี้สำเร็จลุล่วงในที่สุด

พรอุมา หาระบุตร

เมษายน 2547

พรอุมา หาระบุตร 2547: ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย กรณีศึกษาประเทศสิงคโปร์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ) สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์มานวิภา อินทรทัต, Ph.D. 126 หน้า
ISBN 974-273-933-1

การเพิ่มขึ้นของการเดินทางไปต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย มีผลทำให้เกิดการสูญเสียเงินตราออกนอกประเทศเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ซึ่งส่งผลกระทบต่อดุลบัญชีเดินสะพัด และมีผลเชื่อมโยงถึงอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศ โดยประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่นักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมเดินทางไปท่องเที่ยว และมีการใช้จ่ายต่อคนสูง

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล ทัศนคติ และเหตุผลในการเดินทางท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปประเทศสิงคโปร์ และปัจจัยในระดับมหภาคที่มีอิทธิพลต่อความต้องการเดินทางไปประเทศสิงคโปร์ โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง วิเคราะห์โดยสถิติเชิงพรรณนา และข้อมูลทุติยภูมิรายไตรมาส ในช่วงปี 2539 -2546 ทำการศึกษาด้วยการสร้างสมการถดถอยพหุเชิงเส้น เพื่อหาปัจจัยอิสระที่มีอิทธิพลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปประเทศสิงคโปร์ โดยปัจจัยที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของไทย อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยและประเทศสิงคโปร์ ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคโดยเปรียบเทียบจำนวนประชากรของประเทศไทย รวมทั้ง ตัวแปรหุ่นแสดงผลของภาวะเศรษฐกิจตกต่ำที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้น และวงจรฤดูกาล

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์มากกว่า 2 ครั้ง / ปี ระยะเวลาพักเฉลี่ย 3-7 วัน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 30,000 บาท / ครั้ง / คน เปลี่ยนแปลงไปตามระดับรายได้ โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อท่องเที่ยวและพักผ่อน โดยมีเหตุผลหลักว่าประเทศสิงคโปร์เป็นแหล่งจับจ่ายที่มีคุณภาพ และมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์และแหล่งจับจ่ายใช้สอยดีกว่าประเทศไทย แต่กลุ่มตัวอย่างได้มีความตระหนักว่าการท่องเที่ยวต่างประเทศมีส่วนทำให้ประเทศไทยเสียดุลการค้า ในส่วนของปัจจัยในระดับมหภาค พบว่า อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์ เหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยหรือประเทศสิงคโปร์ และวงจรฤดูกาลในไตรมาสที่ 2 มีผลต่อปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปประเทศสิงคโปร์ ดังนั้น รัฐบาลไทยจึงควรส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ โดยการพัฒนาและประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง โดยเฉพาะแหล่งจับจ่ายใช้สอยในประเทศไทยให้มีคุณภาพและเป็นที่รู้จักมากขึ้น และเพิ่มความเข้มข้นของกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศในช่วงเวลาไตรมาสที่ 2 และเมื่อค่าเงินบาทสูงขึ้น หรือเกิดเหตุการณ์ที่ผิดปกติ ซึ่งจะมีผลต่ออุปสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยสูง

พรอุมา หาระบุตร
ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อประธานกรรมการ

29 / มี.ค. / 47

Pornuma Harabutra 2004: Factors Affecting Demand for Travelling Abroad of Thai Tourists : A Case Study of Singapore. Master of Science (Business Economics), Major Field Business Economics, Department of Economics. Thesis Advisor: Assistant Professor Manvipa Indradat, Ph.D. 126 pages.
ISBN 974-273-933-1

The increasing number of outgoing Thai tourists causes large amount of money out flow and affects Thailand Balance of Payment and tourism industry. Singapore is the main destinations of Thai tourists which taking high tourism expenditure per person.

The objectives of this study were 1) to study the characteristic of Thai tourists travelling to Singapore including their opinion and their behavior as well as factors influencing their decision to travel to Singapore and 2) to analyze economical factors affecting demand for travelling to Singapore of Thai tourists. The primary data used in this study was obtained from the sample of 400 Thai tourists and were analyzed by descriptive statistic. The quarterly secondary data issued during B.E. 2539 – 2546 were analyzed by means of Multiple Regression to determine the factors affecting demand for travelling to Singapore of Thai tourists. The factors those had been analyzed were Thailand Gross National Product, Exchange Rate between Thailand and Singapore, Relative Consumer Price Index, Thailand population, including dummy factors as economic crisis, irregular events and seasonal cycle.

The findings revealed that most of Thai tourists' sample traveled to Singapore more than twice a year, spent approximately BTH 30,000 per person each day and stayed about 3-7 days a time, which varied by their income. Their main objective was for leisure, which was influenced by the main reason that Singapore is the famous shopping place. The opinions of Thai Tourists' sample towards traveling Singapore and traveling abroad were that Singapore has better man-made traveling spots than Thailand, but most of them realized that traveling abroad affect Thailand Balance of Payments. For macro - factors analyzed, the findings indicated that the exchange rate between Thailand and Singapore, economic crisis, irregular events and seasonal cycle (2nd quarterly) affecting Thai tourists demand for travelling to Singapore. Thus, the Thai Government should support inbound tourism strategies by promoting and developing Thai's tourism places especially shopping places to be of higher quality and reputation. Moreover, to increase degree of promotion in the 2nd quarterly period, or at the high value of Baht, or when irregular events happened, will significantly affect Thai tourists demand for travelling Singapore.

Pornuma Harabutra — Student's signature

Manvipa Indradat. — Thesis Advisor's signature

29 / 04 / 04

สารบาญ

หน้า

สารบาญตาราง (3)

สารบาญภาพ (7)

บทที่ 1 บทนำ 1
- ความสำคัญของปัญหา 1
- วัตถุประสงค์ของการศึกษา 7
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 7
- ขอบเขตการศึกษา 8
- นิยามศัพท์ 9

บทที่ 2 การตรวจเอกสารและแนวคิดทางทฤษฎี 11
- การตรวจเอกสาร 11
- แนวคิดทางทฤษฎี 18

บทที่ 3 วิธีการศึกษา 28
- การเก็บรวบรวมข้อมูล 28
- การวิเคราะห์ข้อมูล 31
- สมมติฐานการศึกษา 35

บทที่ 4 ตลาดการท่องเที่ยวและสภาวะการท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย 39
- การท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย 39
- การท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย 47
- นโยบายด้านการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 52
- สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวโลกในระยะยาว 62

สารบาญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 ผลการศึกษาวิจัย	66
ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์	67
ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของกลุ่มตัวอย่าง	69
ส่วนที่ 3 วัตถุประสงค์และเหตุผลในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์	79
ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์และต่อการท่องเที่ยวต่างประเทศโดยรวม	82
ส่วนที่ 5 ปัจจัยในระดับมหภาคที่มีอิทธิพลต่อความต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย	85
บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ	94
สรุป	94
ข้อเสนอแนะ	97
เอกสารอ้างอิง	101
ภาคผนวก	105
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	106
ภาคผนวก ข ตารางแสดงข้อมูลที่ใช้ในการสร้างแบบจำลองอุปสงค์การท่องเที่ยว	110

สารบาญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	รายได้จากการท่องเที่ยวเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	2
2	ดุลการค้าและบริการ	2
3	ดุลการท่องเที่ยวของประเทศไทย	5
4	จำนวนและค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปต่างประเทศปี 2544 และ 2545	6
5	จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางจากประเทศไทยไปต่างประเทศ จำแนกตามประเภทของเส้นทางสัญจร	7
6	จำนวนและค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปต่างประเทศ	40
7	จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปต่างประเทศ จำแนกตามประเทศปลายทาง ปี 2543 - 2545	42
8	ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปต่างประเทศ จำแนกตามประเทศปลายทางปี 2543 - 2545	45
9	จำนวนและค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์	48
10	จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ ปี 2544 - 2545	49
11	เป้าหมายจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ตามแผนแม่บท	55

สารบาญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	จำนวนและอัตราการเปลี่ยนแปลงของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศมาเลเซีย ไทย และสิงคโปร์ ระหว่างปี 2535 - 2545	63
13	การคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศทั่วโลก ระหว่างปี 2543 - 2563	64
14	ลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	67
15	ความถี่ในการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ จำแนกตามเพศ	70
16	ความถี่ในการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ จำแนกตามระดับรายได้	71
17	จำนวนวันพักเฉลี่ยในการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ จำแนกตามเพศ	72
18	จำนวนวันพักเฉลี่ยในการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ จำแนกตามระดับรายได้	73
19	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งต่อหัวในการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ จำแนกตามเพศ	74
20	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งต่อหัวในการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ จำแนกตามระดับรายได้	75
21	บุคคลที่ร่วมเดินทางไปกับนักท่องเที่ยว จำแนกตามเพศ	76
22	บุคคลที่ร่วมเดินทางไปกับนักท่องเที่ยว จำแนกตามระดับรายได้	76
23	ประเภทของสถานที่ท่องเที่ยวหลักที่นักท่องเที่ยวมุ่งเดินทางไป จำแนกตามเพศ	77

สารบาญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

24 ประเภทของสถานที่ท่องเที่ยวหลักที่นักท่องเที่ยวมุ่งเดินทางไป จำแนกตามระดับรายได้ 78

25 วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ 79

26 วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของกลุ่มตัวอย่าง 80

27 เหตุผลหลักที่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเพื่อพักผ่อนและท่องเที่ยว ชอบและเลือกเดินทางไป 81

28 ความคิดเห็นและประสบการณ์ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวและองค์ประกอบในการท่องเที่ยวอื่น ๆ ของประเทศไทย โดยเปรียบเทียบกับสิงคโปร์ในภาพรวม 83

29 ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวต่างประเทศในภาพรวม 84

ตารางผนวกที่

1 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ 111

2 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของไทย ณ ราคาปัจจุบัน 113

3 จำนวนประชากรของประเทศไทย 115

4 อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ ของประเทศสิงคโปร์กับประเทศไทย 117

สารบาญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
5	ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคโดยเปรียบเทียบ ของประเทศสิงคโปร์ต่อประเทศไทย	119
6	ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในช่วงที่ทำการศึกษา	121
7	เหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยหรือประเทศสิงคโปร์ในช่วงที่ทำการศึกษา	123
8	ตัวแปรแสดงผลของฤดูกาลในช่วงที่ทำการศึกษา	125

สารบาญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	เส้นความพอใจเท่ากันของผู้บริโภค	25
2	ดุลยภาพในการบริโภค	25
3	ดุลยภาพที่เปลี่ยนแปลงไป	26
4	เส้นความพอใจเท่ากันของผู้บริโภคที่มีรสนิยมต่างกัน	27

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Tourism Industry) เป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีความสำคัญต่อภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเฉพาะสำหรับประเทศกำลังพัฒนา (Oppermann, Martin and Chon, Kye – Sung, 1997 : 109) เนื่องจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วยธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องหลายประเภท ทั้งธุรกิจโดยตรง คือธุรกิจที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ได้แก่ กิจการโรงแรม กิจการขนส่ง เป็นต้น และธุรกิจโดยอ้อมหรือธุรกิจสนับสนุนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาสินค้าและบริการให้แก่ธุรกิจท่องเที่ยว ได้แก่ กิจการผลิตอาหารและบริการ กิจการก่อสร้าง เป็นต้น ซึ่งการลงทุนผลิตสินค้า หรือ บริการต่าง ๆ เพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว จะก่อประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับจุลภาค และเกิดประโยชน์เชื่อมโยงถึงระดับมหภาคคือประเทศชาติโดยรวม ทั้งในด้านเศรษฐกิจ โดยการทำให้เกิดการจ้างงานในอาชีพอีกหลายแขนง เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ การกระจายรายได้ รวมถึงการมีบทบาทช่วยกระตุ้นให้มีการนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวางในท้องถิ่นต่าง ๆ ในรูปแบบของสินค้าที่ระลึก และด้านสังคม โดยการท่องเที่ยวเป็นการพักผ่อนคลายความตึงเครียดพร้อม ๆ กับการได้รับความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่างออกไป

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา นับตั้งแต่ปี 2525 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถนำรายได้เข้าประเทศได้เป็นอันดับ 1 เมื่อเทียบกับรายได้จากสินค้าออกอื่น ๆ ติดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544) โดยตั้งแต่ปี 2541 – 2545 รายได้จากการท่องเที่ยวเมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) มีมูลค่าประมาณร้อยละ 5-6 ของ GDP ซึ่งนับได้ว่าสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมาก (ตารางที่ 1) และรายได้ดังกล่าวมีส่วนช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับดุลการชำระเงินได้ทางหนึ่ง โดยเมื่อเปรียบเทียบรายได้จากการท่องเที่ยวกับการบริการสาขาอื่น ๆ ในภาคบริการด้วยกัน (ตารางที่ 2) พบว่าการท่องเที่ยวเป็นสาขาการบริการที่มีการเกินดุลมากที่สุด มีสัดส่วนถึงกว่าร้อยละ 50 ของบริการรับทั้งหมด และมีส่วนทำให้ดุลบริการเกินดุลเป็นจำนวนมาก

ตารางที่ 1 รายได้จากการท่องเที่ยวเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

หน่วย: พันล้านบาท

	2541	2542	2543	2544	2545
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	4,626.4	4,637.1	4,923.3	5,133.8	5,451.9
รายได้จากการท่องเที่ยว	242.2	253.0	285.3	299.1	323.5
สัดส่วน (ร้อยละ)	5.24	5.46	5.79	5.83	5.93

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2547

ตารางที่ 2 ดุลการค้าและบริการ

หน่วย: พันล้านบาท

รายการ	2543		2544		2545	
ดุลการค้าและบริการ	403.3	(100.0)	309.1	(100.0)	333.6	(100.0)
1. ดุลการค้า	217.4	(53.9)	111.0	(35.9)	118.2	(35.4)
2. ดุลบริการ	185.9	(46.1)	198.2	(64.1)	215.3	(64.5)
บริการรับ	**556.3**	**(100.0)**	**578.2**	**(100.0)**	**661.3**	**(100.0)**
(1) ค่าขนส่ง	131.1	(23.6)	135.8	(23.5)	140.2	(21.2)
(2) ค่าท่องเที่ยว	299.5	(53.8)	314.0	(54.3)	339.7	(51.4)
(3) ค่าใช้จ่ายของทางการ	3.3	(0.6)	4.1	(0.7)	3.7	(0.6)
(4) ค่าบริการอื่น ๆ	122.4	(22.0)	124.3	(21.5)	177.8	(26.9)
บริการจ่าย	**-370.4**	**(100.0)**	**-380.0**	**(100.0)**	**-446.0**	**(100.0)**
(1) ค่าขนส่ง	-46.0	(12.4)	-61.1	(16.1)	-61.0	(13.7)
(2) ค่าท่องเที่ยว	-111.4	(30.1)	-130.2	(34.3)	-141.7	(31.8)
(3) ค่าใช้จ่ายของทางการ	-5.3	(1.4)	-6.0	(1.6)	-6.4	(1.4)
(4) ค่าบริการอื่น ๆ	-207.7	(56.1)	-182.7	(48.1)	-236.9	(53.1)

หมายเหตุ: ตัวเลขใน ( ) หมายถึง ค่าร้อยละ

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2547

ในขณะที่ประเทศไทยมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้นนั้น เงินตราที่ไหลออกจากประเทศอันเนื่องมาจากการเดินทางออกไปท่องเที่ยวยังต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกัน (ตารางที่ 3) ส่งผลให้ดุลการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลง โดยในปี 2545 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางออกนอกประเทศมีประมาณ 2.25 ล้านคน หรือ เพิ่มขึ้นจากปี 2544 ร้อยละ 11.9 ส่งผลให้ในปี 2545 ประเทศไทยต้องสูญเสียเงินตราประมาณ 106,825 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2544 ร้อยละ 10.4 โดยค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันเท่ากับ 3,961 บาทต่อคน แนวโน้มดุลการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีการเกินดุลเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง จากผลของการเพิ่มขึ้นของรายจ่ายจากการเดินทางออกไปท่องเที่ยวยังต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นสำคัญ

ทั้งนี้ ในปี 2545 มีนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศ โดยเดินทางไปยังประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออก ร้อยละ 83.9 ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางออกทั้งหมด และมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวในภูมิภาคดังกล่าว ร้อยละ 73.8 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด (ตารางที่ 4) โดยจะเห็นได้ว่าประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกที่ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินตราไหลออกนอกประเทศสูงสุด 2 อันดับแรก คือ ประเทศมาเลเซีย และประเทศสิงคโปร์ โดยหากพิจารณาในแง่ของค่าใช้จ่ายต่อคนของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวประเทศมาเลเซียเปรียบเทียบกับประเทศสิงคโปร์ พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวประเทศมาเลเซีย และประเทศสิงคโปร์เป็นจำนวน 0.035 ล้านบาทต่อคน และ 0.049 ล้านบาทต่อคน ตามลำดับ

ปัญหาการเพิ่มขึ้นของการเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวไทย เป็นหนึ่งในปัญหาด้านเศรษฐกิจที่สำคัญ เนื่องจากมีผลทำให้เกิดการสูญเสียเงินตราออกนอกประเทศเป็นจำนวนมาก ส่งผลกระทบต่อดุลบริการ ดุลบัญชีเดินสะพัด และจากการที่นักท่องเที่ยวชาวไทยมีอัตราการเดินทางออกท่องเที่ยวยังต่างประเทศมากขึ้น แทนที่จะเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย ส่งผลในทางลบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศ ซึ่งเชื่อมโยงถึงอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ทั้งในลักษณะที่ต่อเนื่องไปข้างหน้าและข้างหลัง (forward linkage and backward linkage) จึงทำให้การทำงานของกลไกการจ้างงานและสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรท้องถิ่นชะลอตัวลง อันเป็นผลเสียต่อเนื่องถึงภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ นอกจากนี้ ปัญหาค่านิยมในการท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยยังจะเป็นผลเสียต่อประเทศไทยต่อไปในระยะยาว

ในส่วนของรัฐบาลไทย และ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)[1/] ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลนโยบายเรื่องการท่องเที่ยวของประเทศ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้วางแนวนโยบาย “ไทยเที่ยวไทย” ขึ้นเป็นหนึ่งในกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อบรรลุเป้าหมาย ปี 2541-2546 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อชักจูงให้คนไทยที่เดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศหันมาท่องเที่ยวในประเทศไทยแทน และกระตุ้นให้คนไทยทั่วไปเดินทางท่องเที่ยวในประเทศมากขึ้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544) และมุ่งวางมาตรการต่างๆ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และดึงดูดให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเลือกที่จะท่องเที่ยวในประเทศมากขึ้นเพื่อแก้ปัญหาการลดลงของการเกินดุลบริการดังกล่าว โดยมีเป้าหมายให้คนไทยเดินทางท่องเที่ยวในประเทศเพิ่มขึ้น ร้อยละ 4.0 ต่อปี คิดเป็นค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นประมาณ 10,000 ล้านบาท ต่อปี และชะลอการเดินทางออกนอกประเทศของคนไทย ประมาณร้อยละ 20.0 ต่อปี หรือประมาณ 300,000 คน ทำให้ประหยัดเงินตราต่างประเทศได้ประมาณ 11,000 ล้านบาท ต่อปี (จริยา เปรมศิลป์, 2542)

ดังนั้น การพิจารณาดำเนินการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยพิจารณาศึกษาประเทศสิงคโปร์ เนื่องจากเป็นประเทศจุดหมายปลายทางที่มีการรั่วไหลในรูปของค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อคนมากที่สุด และมีนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวมากเป็นอันดับสองรองจากประเทศมาเลเซีย โดยนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เดินทางไปประเทศสิงคโปร์โดยทางอากาศ ทำให้สามารถดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนามได้สะดวกกว่าประเทศมาเลเซีย ซึ่งนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวนมากเดินทางไปโดยทางบก โดยการศึกษาจะสะท้อนถึงลักษณะของปัญหาการเพิ่มขึ้นของการเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย รวมถึงลักษณะของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศนั้นๆ ซึ่งจะเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจ สามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาเพื่อวางแนวทางแก้ไขปัญหา และการวางแผนดำเนินกลยุทธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทย ซึ่งเป็นการสร้างเสริมและกระตุ้นให้เกิดความต้องการภายในท้องถิ่นและชะลอการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนการดำเนินนโยบายการท่องเที่ยวของไทยในระดับมหภาคต่อไป

1/ ใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า Tourism Authority of Thailand (TAT) ตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการในปี 2522 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2539 : 48)

ตารางที่ 3 ดุลการท่องเที่ยวของประเทศไทย

รายการ	2543	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	2544	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	2545	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ						
จำนวน (ล้านคน)	9.51	10.8	10.06	5.8	10.80	7.4
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย(บาท/คน/วัน)	3,861	4.2	3,748	-2.9	3,754	0.1
ระยะเวลาพำนักเฉลี่ย (วัน)	7.77	-2.4	7.93	2.1	7.98	0.6
รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	285,272	12.8	299,047	4.8	323,484	8.1
นักท่องเที่ยวไทย						
จำนวน (ล้านคน)	1.91	15.4	2.01	5.3	2.25	11.9
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/คน/วัน)	3,619	9.0	3,962	9.5	3,961	-0.0
ระยะเวลาพำนักเฉลี่ย (วัน)	11.76	-5.5	12.15	3.3	11.84	-2.6
รายจ่ายทางการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	82,838	18.9	96,797	16.9	106,825	10.4
ดุลการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	202,434	10.4	202,250	-0.1	216,659	7.1

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2547

ตารางที่ 4 จำนวนและค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปต่างประเทศ ปี 2544 และ 2545

ประเทศ ปลายทาง	ปี 2544					ปี 2545				
	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ค่าใช้จ่าย (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)	(ล้านบาท/ คน)	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ค่าใช้จ่าย (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)	(ล้านบาท/ คน)
ทวีปเอเชียตะวันออก	1,672,058	83.16	72,5667	74.97	0.434	1,912,536	83.96	78,836	73.80	0.041
มาเลเซีย	627,802	31.22	23,349	24.12	0.037	741,462	32.55	28,597	26.77	0.039
สิงคโปร์	245,487	12.21	12,989	13.42	0.053	245,730	10.79	11,022	10.32	0.045
ฮ่องกง	192,951	9.60	11,456	11.83	0.059	205,582	9.02	11,020	10.32	0.054
ญี่ปุ่น	88,059	4.38	6,199	6.40	0.070	101,054	4.44	6,958	6.51	0.069
จีน	165,230	8.22	5,089	5.26	0.031	231,004	10.14	7,963	7.45	0.034
ประเทศอื่นๆ	352,529	17.53	80,965	13.94	0.230	387,704	17.02	13,276	12.43	0.034
ทวีปอื่นๆ	338,558	16.84	24,230	25.03	0.072	365,447	16.04	27,989	26.20	0.077
สหรัฐอเมริกา	40,885	2.03	2,144	2.21	0.052	34,514	1.52	2,814	2.63	0.082
เยอรมัน	41,726	2.08	3,433	3.55	0.082	45,454	2.00	4,341	4.06	0.096
ออสเตรเลีย	63,518	3.16	4,946	5.11	0.078	65,566	2.88	5,032	4.71	0.077
ประเทศอื่นๆ	192,429	9.57	13,708	14.16	0.071	219,913	9.65	15,802	14.79	0.072
รวมทั้งหมด	2,010,616	100.00	96,797	100.00	0.048	2,277,983	100.00	106,825	100.00	0.047

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 5 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางจากประเทศไทยไปต่างประเทศ จำแนกตามประเภทของเส้นทางสัญจร

ปี	เส้นทางสัญจร						รวมทั้งหมด (คน)
	ทางอากาศ (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ทางบก (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ทางน้ำ (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	
2540	1,224,419	74.77	343,993	21.01	69,138	4.22	1,637,595
2541	928,269	66.60	398,906	28.62	66,670	4.78	1,393,845
2542	1,152,066	69.62	427,860	25.86	74,814	4.52	1,654,740
2543	1,329,942	69.67	478,289	25.06	100,697	5.28	1,908,928
2544	1,339,832	66.64	575,896	28.64	94,888	4.72	2,010,616
2545	1,465,314	65.14	672,666	29.90	111,659	4.96	2,249,639

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2547

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคล ทัศนคติ และเหตุผลในการเดินทางท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์

2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยในระดับมหภาค ที่มีอิทธิพลต่อความต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่ได้จากการศึกษาจะทำให้ทราบถึง ประเภท ทัศนคติ และลักษณะการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการเดินทางท่องเที่ยวนั้น เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวางนโยบายและกลยุทธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทยของคนไทย และ/หรือ ชะลอการเดินทางออกไปท่องเที่ยวยังประเทศดัง

กล่าวลง ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและผู้เกี่ยวข้องในการวางมาตรการ สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ ไปเป็นข้อมูลประกอบการวางแผน และนโยบายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทยให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตที่จะทำการศึกษาไว้ ดังต่อไปนี้

ขอบเขตเกี่ยวกับเนื้อหาที่ดำเนินการศึกษา

ผู้ศึกษาจะดำเนินการศึกษาลักษณะทั่วไปของการเดินทางไปท่องเที่ยวยังต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย กลยุทธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศตามโครงการ “ไทยเที่ยวไทย” ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ปัจจัยมหภาคที่มีอิทธิพลต่อการเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ตลอดจนลักษณะ และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าว รวมทั้งเหตุผลในการเดินทางไปท่องเที่ยว

ขอบเขตเกี่ยวกับพื้นที่ที่ดำเนินการศึกษา

พื้นที่ที่ดำเนินการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างคือ ห้องพักผู้โดยสารขาออกระหว่างประเทศ ท่าอากาศยานดอนเมือง

ขอบเขตเกี่ยวกับประชากรที่ดำเนินการศึกษา

ประชากรที่ทำการศึกษา คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่จะเดินทางออกไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์ โดยกำหนดเฉพาะประชากรที่เดินทางโดยทางอากาศ ทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศโดยทางอากาศมากที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 70 ของรูปแบบการเดินทางทั้งหมด (ตารางที่ 5)

ขอบเขตเกี่ยวกับระยะเวลาที่ดำเนินการศึกษา

ในส่วนของข้อมูลปฐมภูมิได้จากการใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปประเทศสิงคโปร์ ในช่วงเดือนเมษายน ถึง เดือนมิถุนายน พ. ศ. 2545 ซึ่งเป็นช่วงฤดูกาลที่มีการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศสูงสุดในปี 2544 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545) และข้อมูลทุติยภูมิ ในด้านสถานการณ์การท่องเที่ยว และข้อมูลอนุกรมเวลา (Time Series Data) ของปัจจัยมหภาคต่าง ๆ ในปี พ. ศ. 2528 - พ. ศ. 2544 รวบรวมข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตเกี่ยวกับลักษณะของปัจจัยที่ดำเนินการศึกษา

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในระดับจุลภาค จะดำเนินการศึกษาเฉพาะปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านรายละเอียดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ส่วนในระดับมหภาค จะดำเนินการศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม

นิยามศัพท์

1. นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้มาเยือน มีความหมาย 2 ประการ คือ

1.1. นักท่องเที่ยวที่ค้างคืน (Tourists) ได้แก่ ผู้เดินทางมาเยือนชั่วคราว ซึ่งพักอยู่ในประเทศที่มาเยือนตั้งแต่ 24 ชั่วโมงขึ้นไป และเดินทางมาเยือนเพื่อพักผ่อน พักฟื้น ทัศนศึกษา ประกอบศาสนกิจ ร่วมการแข่งขันกีฬา ติดต่อ ธุรกิจหรือร่วมการประชุมสัมมนา ฯลฯ เป็นต้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544)

1.2. นักท่องเที่ยวที่ไม่ค้างคืน (นักทัศนาจร หรือ Excursionists) ได้แก่ ผู้เดินทางมาเยือนชั่วคราว และอยู่ใน ประเทศที่มาเยือนน้อยกว่า 24 ชั่วโมง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544)

2. นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ หมายถึง ชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยและพำนักอยู่ครั้งหนึ่ง ๆ ไม่น้อยกว่า 1 คืน หรือ 24 ชั่วโมง และไม่มากกว่า 60 วัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเข้ามาเพื่อทำกิจกรรม ดังนี้

2.1. ท่องเที่ยวพักผ่อน มาเยี่ยมญาติหรือเพื่อมาพักฟื้น ฯลฯ

2.2. ร่วมประชุม หรือ เป็นตัวแทนของสมาคม ผู้แทนของศาสนา นักกีฬา นักแสดง ฯลฯ

2.3. ติดต่อธุรกิจ แต่ไม่ใช่ทำงานหารายได้

2.4. มากับเรือเดินสมุทรที่แวะจอด ณ ท่าเรือ แม้ว่าจะแวะน้อยกว่า 1 คืน

ประเทศไทยได้ใช้คำกัดความที่ได้กำหนดขึ้นข้างต้น เป็นหลักในการจดนับสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544)

3. นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ค้างคืน (Domestic Tourist) หมายถึง คนไทย หรือคนต่างด้าวที่อยู่ในประเทศไทย เดินทางจากจังหวัดซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยปกติของตนไปยังจังหวัดอื่นโดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางอะไรก็ตามที่มิใช่ไปทำงานหารายได้และระยะเวลาที่พำนักอยู่ไม่เกิน 60 วัน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544)

4. ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว หมายถึง การนิยามการท่องเที่ยวเป็นสินค้าชนิดหนึ่งประกอบด้วยสินค้าทั้งที่เป็นรูปธรรม เช่น ผลิตภัณฑ์ของธุรกิจย่อยในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวผสมกัน เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ของที่ระลึก เป็นต้น และสินค้าที่เป็นนามธรรม เช่น ความสะดวกสบาย ความปลอดภัย เป็นต้น รวมทั้งการบริการที่คาดว่าจะสนองความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้าได้ (ฉลองศรี, 2542: 60-63)

บทที่ 2

การตรวจเอกสารและแนวคิดทางทฤษฎี

ในบทนี้จะนำเสนอ การตรวจเอกสารงานวิจัยและแนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างกรอบแนวคิดอันนำไปสู่การตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาต่อไป โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การตรวจเอกสาร

ในส่วนนี้จะนำเสนอการตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสามารถประยุกต์ใช้ได้กับการศึกษาครั้งนี้ โดยรายละเอียดมีดังนี้

บังอรรัตน์ โรจน์วรรณสินธุ์ ลัดดาวัลย์ บุญประกอบ และสุพจน์ จังศิริพรปกรณ์ (2529) ศึกษาเรื่องผลของการปรับค่าเงินบาทต่อการท่องเที่ยว โดยวิเคราะห์ผลของการปรับค่าเงินบาทที่มีต่อจำนวนและการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยซึ่งมีผลต่อรายรับจากการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปต่างประเทศซึ่งมีผลต่อรายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า การลดลงของค่าเงินบาทมีผลทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและรายได้จากการท่องเที่ยวในหน่วยเงินดอลล่าร์สหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้น โดยมีค่าความยืดหยุ่นสูงต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา สำหรับผลของการลดค่าเงินบาทต่อการเดินทางออกไปเที่ยวต่างประเทศของคนไทยนั้น ผลที่ได้รับคือ เมื่อมีการลดค่าเงินบาทจะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปต่างประเทศลดลง และยังมีผลทำให้การใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวในต่างประเทศของคนไทยในหน่วยเงินดอลล่าร์สหรัฐฯ ลดลงด้วย ส่งผลให้ประเทศได้รับรายรับสุทธิจากการท่องเที่ยวสูงขึ้น งานการศึกษานี้ เป็นประโยชน์ในการวางสมมติฐานในการศึกษาปัจจัยด้านมหภาคที่มีผลต่อความต้องการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย รวมทั้งสามารถนำวิธีการศึกษาข้างต้นในส่วนของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปต่างประเทศมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาครั้งนี้

ศรัณยา ศรีรัตนะ (2535) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ปัจจัยที่นำมาศึกษา คือ รายได้ของนักท่องเที่ยว เพศ อายุ สัญชาติ วัตถุประสงค์ในการเดินทาง อาชีพ และต้นทุนต่อหน่วยของ

บริการท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า ปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยว ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิซึ่งได้จากการสรุปผลการสำรวจค่าใช้จ่ายนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศปี พ. ศ. 2532 ซึ่งเป็นข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross Section Data) และข้อมูลปฐมภูมิซึ่งได้จากการออกแบบสอบถามนักท่องเที่ยวจำนวน 400 ตัวอย่าง ในการศึกษาใช้วิธีการประมาณค่าแบบ OLS Method จากผลการศึกษาในสมการระยะเวลาพำนักพบว่า สัญชาติของนักท่องเที่ยวมีอิทธิพลในทางลบ ซึ่งในที่นี้ คือ นักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก หมายความว่า ถ้ามีนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคนี้มากขึ้นจะทำให้ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวลดลง นอกจากนี้ยังพบว่า วัตถุประสงค์ในการเดินทางทุกประเภทมีอิทธิพลในทางลบ ตัวแปรอาชีพพนักงานเอกชนและอาชีพแม่บ้านมีอิทธิพลในทางลบโดยอาชีพอื่น ๆ ไม่พบว่ามีผลอย่างมีนัยสำคัญ และตัวแปรสุดท้าย คือ ต้นทุนต่อหน่วย พบว่ามีต้นทุนใน 2 หมวดสินค้าที่มิอิทธิพลในทางลบ คือ หมวดค่าที่พักและหมวดค่าของที่ระลึกตัวแปรอื่น ๆ ที่เหลือไม่มีผลอย่างมีนัยสำคัญ ในส่วนของผลการศึกษาจากสมการค่าใช้จ่ายเฉลี่ยพบว่าตัวแปรรายได้มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายในทางบวก คือ เมื่อมีนักท่องเที่ยวในกลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 10,000 เหรียญสหรัฐต่อปี เพิ่มขึ้น จะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ส่วนตัวแปรสัญชาติที่พบว่ามีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่าย คือ นักท่องเที่ยวที่มาจากภูมิภาคอเมริกาเหนือ ซึ่งถ้ามีนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคนี้เพิ่มขึ้นจะทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ส่วนตัวแปรสุดท้ายคือ วัตถุประสงค์ในการเดินทาง ซึ่งทุกประเภทมีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายในทางบวกทั้งสิ้น การศึกษาข้างต้นนี้คล้ายคลึงกับการศึกษาในครั้งนี้ในด้านของการศึกษาถึงผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายซึ่งเชื่อมโยงไปถึงการวางนโยบายท่องเที่ยว ส่วนที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือวิธีการศึกษา

เนาวรัตน์ พลายน้อย และคณะ (2539) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประมาณจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ ในรอบปี 2537 ในการศึกษาได้ออกแบบสอบถามประชากรไทยที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ภาคละ 3 จังหวัด โดยมีหลักเกณฑ์ว่าในแต่ละภาคจะเลือกจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว 1 จังหวัดและจังหวัดอื่น ๆ อีก 2 จังหวัด รวมพื้นที่วิจัยทั้งหมด 13 จังหวัด ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนธันวาคม พ. ศ. 2537 จำนวนตัวอย่างทั้งหมดที่เก็บได้ 3,000 ตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า ร้อยละ 43.1 ของประชากรไทยที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ได้เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศในปี พ. ศ. 2537 โดยเฉลี่ย 2.7 ครั้งต่อปี ครั้งละ 3 – 4 วัน จำนวนวันท่องเที่ยว

โดยเฉลี่ย 7.2 วันต่อปี และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 624 บาทต่อคนต่อวัน โดยกลุ่มคนอายุ 15 – 29 ปี มีสัดส่วนผู้ท่องเที่ยวภายในประเทศสูงกว่ากลุ่มอายุอื่น และพบว่า อายุยิ่งมากขึ้นจะยิ่งท่องเที่ยวน้อยลง ผู้ที่สมรสแล้วจะท่องเที่ยวน้อยกว่าสถานภาพอื่น กลุ่มอาชีพข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างเอกชน และทำธุรกิจส่วนตัว ท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาท่องเที่ยวมากกว่าระดับอื่น ซึ่งสอดคล้องกันกับกลุ่มรายได้สูงจะท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มรายได้ต่ำ ส่วนพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวด้วยวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน เยี่ยมญาติ และปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาเป็นหลัก ช่วงเวลาที่นิยมเดินทางสูงสุด คือ เดือนเมษายน มกราคม พฤษภาคม ตุลาคม และพฤศจิกายน ตามลำดับ ซึ่งมักเป็นช่วงปิดเทอมหรือช่วงเทศกาลที่จัดสรรเวลาในการท่องเที่ยวได้ง่ายกว่า ในเรื่องปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวชายไปท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน และไปสัมมนาเจรจาธุรกิจสูงกว่านักท่องเที่ยวหญิง ขณะที่นักท่องเที่ยวหญิงจะไปเยี่ยมญาติและไปประกอบกิจกรรมทางศาสนาสูงกว่า นักท่องเที่ยวในทุกกลุ่มอายุมีวัตถุประสงค์การไปท่องเที่ยวที่เหมือน ๆ กัน คือ การไปพักผ่อนและเยี่ยมญาติ กลุ่มบุคคลที่มีรายได้เป็นเงินเดือนประจำ เช่น ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัท ท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนสูงกว่าอาชีพอื่น งานการศึกษาดังกล่าวข้างต้นนี้เป็นตัวอย่างทางแนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบของปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ที่มีต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในการวิเคราะห์และอ้างอิงถึงผลกระทบของปัจจัยในด้านต่าง ๆ ที่มีต่อความต้องการในการท่องเที่ยวในการศึกษาครั้งนี้

ณัฐกานต์ โรจนุตมะ (2542) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวภายในประเทศและค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวกรุงเทพมหานคร ซึ่งแยกการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ วิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวในระยะเวลาต่าง ๆ โดยใช้แบบจำลอง Logit และวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดค่าใช้จ่ายเฉลี่ยโดยใช้แบบจำลอง OLS Method ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นภาคตัดขวางซึ่งได้จากจากการออกแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวกรุงเทพมหานครจำนวน 372 คน ประกอบด้วยนักท่องเที่ยวที่เดินทางด้วยตนเองและไปกับบริษัททัวร์ท่องเที่ยวในปี พ. ศ. 2541 ผลการศึกษาจากแบบจำลอง Logit พบว่า ปัจจัยสำคัญที่กำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวภายในประเทศของชาวกรุงเทพมหานคร ได้แก่ รายได้ของครอบครัวนักท่องเที่ยวและรูปแบบการเดินทาง โดยรายได้ของครอบครัวนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับอุปสงค์การท่องเที่ยวภายในประเทศของชาวกรุงเทพมหานคร เช่นเดียวกับรูปแบบการเดินทางด้วยตนเองซึ่งก็มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับอุปสงค์ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณา

ในกรอบเวลาที่ลดลงพบว่า ปัจจัยดังกล่าวมีความสำคัญลดลง และมีปัจจัยตัวอื่น ๆ ที่มีผลกำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น คือ ฤดูกาลและขนาดครอบครัว สำหรับตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ ไม่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ ส่วนผลการศึกษาจากแบบจำลอง OLS Method พบว่า ปัจจัยสำคัญที่กำหนดค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวกรุงเทพมหานคร คือ ภูมิภาคที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปและรายได้ของครอบครัวนักท่องเที่ยว โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก อายุและอาชีพของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ในทิศทางลบ สำหรับตัวแปรรายได้ของครอบครัวของนักท่องเที่ยว แม้จะไม่มีอิทธิพลในการกำหนดค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวมากนัก แต่เมื่อเปรียบเทียบกับตัวแปรอื่น ๆ พบว่า รายได้ของครอบครัวของนักท่องเที่ยวมีความสำคัญในการกำหนดค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในทิศทางบวก ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ไม่มีผลสำคัญต่อการกำหนดค่าใช้จ่ายเฉลี่ย งานการศึกษาข้างต้นนี้คล้ายคลึงกับการศึกษาในครั้งนี้ในด้านของการศึกษาถึงผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายซึ่งเชื่อมโยงไปถึงการวางนโยบายท่องเที่ยวของไทย แต่เชื่อมโยงในแง่มุมที่ต่างกันของนโยบาย กล่าวคือ หากรัฐบาลต้องการเพิ่มรายได้และลดการไหลออกของเงินตราจากการท่องเที่ยว ต้องดำเนินนโยบายเพื่อดึงนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดได้จากการสำรวจและสร้างปัจจัยดูดให้กับนักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าวหันมาเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยแทน อย่างไรก็ดี งานการศึกษานี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาครั้งนี้ได้เป็นอย่างดีทั้งในด้านการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และแนวทางการนำผลการศึกษาที่ได้มาเสนอแนะนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวไทย

Moncur, E. T. (1978) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่กำหนดระยะเวลาพำนักและค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในประเทศไทย ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลภาคตัดขวางระหว่างปี 1974 – 1975 ซึ่งรวบรวมได้จากออกแบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้เดินทางมากับบริษัททัวร์ มีขนาดตัวอย่าง 1,048 ตัวอย่าง ในการศึกษาใช้วิธีการประมาณค่าแบบ OLS Method โดยตัวแปรระยะเวลาพำนักเปรียบเสมือนเป็นอุปสงค์ตัวหนึ่งซึ่งจะต้องมีตัวแปรราคามาเป็นตัวกำหนดด้วย จึงใช้ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันเป็นตัวแทนตัวแปรราคา และได้แยกค่าใช้จ่ายเรื่องที่พักออกมาเป็นอีกตัวแปรหนึ่ง โดยสรุปตัวแปรที่นำมาศึกษาในสมการระยะเวลาพำนัก คือ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวัน ตัวแปรเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยว ได้แก่ อายุ เพศ จำนวนผู้ร่วมเดินทาง จำนวนครั้งที่เคยมาประเทศไทย และตัวแปรเกี่ยวกับรายละเอียดของการเดินทาง ได้แก่ ฤดูกาลท่องเที่ยว สถานที่อื่นในประเทศไทยที่เดินทางนอกจากกรุงเทพฯ ค่าที่พัก ค่าเดินทาง และระยะเวลาในการเดินทาง ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเชียงใหม่หรือพัทยาด้วย (นอกเหนือจากในกรุงเทพฯ) จะมีระยะเวลาพำนักนานกว่าคนที่ไม่ได้ไปประมาณ 4.4 วัน

และ 3.7 วัน ตามลำดับ แต่ถ้าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยหรือค่าที่พักเพิ่มขึ้น 1 เหรียญสหรัฐ จะทำให้ระยะเวลาพำนักสั้นลง 0.021 วัน และ 0.058 วัน ตามลำดับ และพบว่า ต้นทุนค่าที่พักเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระยะเวลาพำนักมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า นักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางมาประเทศไทยแล้วหรือนักท่องเที่ยวที่มีผู้ร่วมเดินทางมาด้วยมากจะมีระยะเวลาพำนักสั้นกว่าคนอื่น ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ที่เหลือไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากสมการระยะเวลาพำนักแล้วยังทำการศึกษาโดยใช้สมการค่าใช้จ่ายซึ่งจะมีตัวแปรเช่นเดียวกัน ได้แก่ ตัวแปรเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยว และตัวแปรเกี่ยวกับรายละเอียดของการเดินทาง ผลการศึกษาพบว่าถ้าต้นทุนค่าที่พักเพิ่มขึ้นหรืออายุของนักท่องเที่ยวสูงขึ้น จะทำให้ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสูงขึ้น 1.65 เหรียญสหรัฐ และ 0.24 เหรียญสหรัฐ ตามลำดับ แต่ถ้านักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเชียงใหม่ด้วยจะมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยน้อยกว่าคนที่ไม่ได้ไป ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ งานการศึกษาข้างต้นนี้เช่นเดียวกับงานการศึกษาส่วนใหญ่ที่มุ่งสนใจนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังประเทศไทย โดยได้ศึกษาปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการใช้จ่าย และระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยใช้ทฤษฎีอุปสงค์ในการท่องเที่ยว และการพยากรณ์อุปสงค์เข้ามามีส่วนในการศึกษาด้วย ซึ่งการศึกษาครั้งนี้อ้างอิงแนวคิดด้านอุปสงค์การท่องเที่ยวและการพยากรณ์อุปสงค์ดังกล่าว อย่างไรก็ดี การศึกษาในครั้งนี้มุ่งความสนใจไปที่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางออกไปท่องเที่ยวยังต่างประเทศ ซึ่งอาจอธิบายปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการดังกล่าวได้แตกต่างออกไป

Rojwannasin (1982) ทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาประเทศไทย โดยแบ่งนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศออกเป็น 7 กลุ่ม คือ กลุ่มอเมริกาเหนือ ยุโรป ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น อาเซียน ตะวันออกกลาง และกลุ่มอื่น ๆ พบว่า “ราคาของการท่องเที่ยว” ไม่ใช่ปัจจัยที่สำคัญที่จะเป็นตัวกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ยกเว้นกรณีของกลุ่มอาเซียน “อัตราแลกเปลี่ยน” มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวจากออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ และญี่ปุ่น ส่วนค่าใช้จ่ายในการเดินทางซึ่งใช้ราคาน้ำมันเป็นตัวแทน พบว่า มีความสำคัญต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มตะวันออกกลางและกลุ่มอื่น ๆ เท่านั้น ซึ่งผลที่ได้ในแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันจนไม่สามารถสรุปได้ว่าจะเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลในการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศหรือไม่ ผลการศึกษาของ Rojwannasin เสนออีกมุมมองหนึ่งของผลกระทบจากปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีต่อความต้องการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ และนำมาใช้อ้างอิงในการศึกษาครั้งนี้

Gunadhi และ Boey (1986) ได้ร่วมกันศึกษาความยืดหยุ่นของอุปสงค์การท่องเที่ยวในประเทศสิงคโปร์ โดยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางจากประเทศต่าง ๆ 5

ประเทศ คือ ออสเตรเลีย อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา เพื่อประเมินขนาดของปัจจัยที่มีต่อการกำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวในประเทศสิงคโปร์ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1965-1981 ผลการวิเคราะห์พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม คือจำนวนนักท่องเที่ยวจากประเทศต่าง ๆ และตัวแปรอิสระ คือรายได้ประชาชาติต่อหัว และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเมื่อเทียบกับประเทศของตน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับดัชนีราคาสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และดัชนีราคาโรงแรม อย่างมีนัยสำคัญเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนผลการวิเคราะห์ค่าความยืดหยุ่นพบว่า ความยืดหยุ่นต่อรายได้มีค่าสูงระหว่าง 1.295 ถึง 4.899 ความยืดหยุ่นต่อดัชนีราคาสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวจากประเทศออสเตรเลียและญี่ปุ่นมีการตอบสนองสูง มีค่าอยู่ระหว่าง -1.323 ถึง -2.653 ตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยวจากประเทศอื่นมีความยืดหยุ่นต่ำ ค่าความยืดหยุ่นต่อดัชนีราคาโรงแรมพบว่า นักท่องเที่ยวทุกประเทศมีค่าความยืดหยุ่นต่ำระหว่าง -0.20 ถึง -0.477 ส่วนค่าความยืดหยุ่นต่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมีเพียงนักท่องเที่ยวจากประเทศออสเตรเลียที่มีค่าความยืดหยุ่นสูง คือ -1.818 ส่วนนักท่องเที่ยวจากประเทศอื่น ๆ มีค่าความยืดหยุ่นต่ำ การศึกษาของ Gunadhi และ Boey ดังกล่าวมีความคล้ายคลึงกับการศึกษาในครั้งนี้ แตกต่างเพียงสัญชาติของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในประเทศสิงคโปร์ จึงสามารถนำผลการศึกษาและวิธีการศึกษามาอ้างอิงและประยุกต์ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้ โดยปรับสมมติฐานแวดล้อมและปัจจัยต่างๆ ให้เข้ากับช่วงเวลาปัจจุบัน

Shahidur Rahman, Tan Knee Giap และ Chen Yen Yu (1996) ได้ร่วมกันศึกษาแบบจำลองของความต้องการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น โดยพิจารณาผลอันเกิดจากฤดูกาลที่มีต่อความต้องการท่องเที่ยวดังกล่าว โดยกำหนดให้รายได้ของนักท่องเที่ยว ราคาของการท่องเที่ยวโดยเปรียบเทียบ ซึ่งสัมพันธ์กับอัตราแลกเปลี่ยนโดยเปรียบเทียบ รวมถึงค่าความผิดพลาด เป็นตัวแปรอิสระในสมการ และจำนวนนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่เดินทางเข้าไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์แสดงถึงความต้องการในการท่องเที่ยว เป็นตัวแปรตาม ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ตลาดนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น มีความยืดหยุ่นในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์สูง และนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นไม่ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของราคาในการท่องเที่ยว โดยความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลาไตรมาสต่างๆ ของปี โดยไตรมาสที่ 3 เป็นช่วงเวลาที่นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์สูงสุด นั่นคือ ฤดูกาลมีผลต่อความต้องการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น และเมื่อได้ปรับแบบจำลองโดยคำนึงถึงค่าความผิดพลาดที่

เกิดขึ้น พบว่าตัวแปรตามมีการเปลี่ยนแปลงที่อัตราร้อยละ 33.34 ของความแตกต่างระหว่างค่าจริงและค่าดุลยภาพของตัวแปรตาม

Mak, Moncur และ Yonamine (1997) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่กำหนดค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวสหรัฐอเมริกาที่เดินทางไปฮาวาย โดยสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4,900 ตัวอย่าง และใช้วิธีการประมาณค่าแบบ Two stage least squares (TSLS) มี 2 สมการ ใช้ค่าใช้จ่ายเป็นตัวแปรอิสระและใช้ระยะเวลาพำนักเป็นตัวแปรตามในสมการหนึ่ง และในทางตรงกันข้ามในอีกสมการหนึ่ง เนื่องจากเชื่อว่าตัวแปรทั้ง 2 ตัวมีผลกำหนดซึ่งกันและกัน และยังมีปัจจัยตัวอื่น ๆ คือ ค่าโดยสารเครื่องบิน ระยะเวลาการบิน รายได้ ระดับการศึกษา จำนวนผู้ร่วมเดินทาง อายุ จำนวนครั้งที่เคยเดินทางมาฮาวาย รวมทั้งตัวแปรหุ่น คือ การเข้าพักในโรงแรมหรือไม่ การเดินทางมากับบริษัททัวร์หรือไม่ การเดินทางโดยจ่ายค่าเดินทางมาล่วงหน้าหรือไม่ สถานภาพแต่งงานหรือไม่ ผลการศึกษาทั้ง 2 สมการพบว่า ถ้าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1 เหรียญสหรัฐ จะทำให้ระยะเวลาพำนักสั้นลง 0.1 วัน และในทางกลับกัน ถ้าระยะเวลาพำนักเพิ่มขึ้น 1 วัน จะทำให้ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยลดลง 1.4 เหรียญสหรัฐ ถ้าค่าโดยสารสูงขึ้นและใช้ระยะเวลาในการบินนาน จะทำให้นักท่องเที่ยวมีระยะเวลาพำนักนานขึ้น นักท่องเที่ยวที่มีรายได้สูง หรือนักท่องเที่ยวที่ไปเที่ยวเกาะข้างเคียงด้วย มีแนวโน้มจะพักอยู่นานกว่าและมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสูงกว่า ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาสูง จะมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยน้อยกว่า แต่ผลที่มีต่อระยะเวลาพำนักไม่มีนัยสำคัญ ส่วนนักท่องเที่ยวที่จ่ายค่าเดินทางมาล่วงหน้า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมากับบริษัททัวร์มีแนวโน้มจะพำนักอยู่ไม่นานและมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยไม่มากด้วย ส่วนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอย่างเดียวหรือนักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางมาฮาวายแล้ว จะพักอยู่นานกว่าแต่ไม่มากนักและมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยน้อยกว่า ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ที่เหลือไม่มีผลอย่างมีนัยสำคัญ การศึกษาปัจจัยที่กำหนดค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวสหรัฐอเมริกาที่เดินทางไปฮาวายข้างต้นมีวิธีการทางทฤษฎีที่อ้างอิงคล้ายคลึงกับการศึกษาในครั้งนี้ รวมทั้งเป็นตัวอย่างในด้านการกำหนดตัวแปรอิสระที่หลากหลาย แต่การศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดตัวแปรแต่ละตัวแยกจากกัน โดยไม่มีผลกระทบย้อนกลับซึ่งกันและกัน ซึ่งต่างจากการงานศึกษาข้างต้นที่กำหนดให้ตัวแปร 2 ตัว มีผลกำหนดซึ่งกันและกัน

แนวคิดทางทฤษฎี

แนวคิดทางทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ทฤษฎีอุปสงค์ และทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค โดยรายละเอียดของทฤษฎีดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

ทฤษฎีอุปสงค์ (Theory of Demand) (นราทิพย์, 2528: 28; วันรักษ์, 2535: 22 และ Walters, 1978: 127)

อุปสงค์ หมายถึง ความต้องการที่มีผู้ซื้อสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่งร่วมกับความสามารถในการบำบัดความต้องการนั้น ๆ ได้ กล่าวอย่างสั้น ๆ อุปสงค์จะหมายถึงความต้องการ (want) บวกด้วย อำนาจการซื้อ (purchasing power) ในการศึกษาอุปสงค์ที่ผู้ซื้อมีต่อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งจะมีปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องมากมายเป็นต้นว่า ราคาของสินค้าที่ผู้ซื้อทำการซื้ออยู่ รายได้ของผู้ซื้อ ราคาสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้อง รสนิยมของผู้ซื้อ การคาดคะเนราคารายได้ในอนาคต และอื่น ๆ ซึ่งการที่นำปัจจัยที่เกี่ยวข้องเข้ามาพิจารณาพร้อม ๆ กันนั้น การศึกษาจะต้องเป็นไปในรูปของการวิเคราะห์คลุมทุกส่วนอันเป็นการวิเคราะห์ที่ค่อนข้างยุ่งยากซับซ้อน โดยทั่ว ๆ ไปในการศึกษาอุปสงค์ในขั้นต้นมักจะเลือกเฉพาะปัจจัยแต่เพียงบางตัวที่เห็นว่ามีส่วนสำคัญอย่างมากต่อปริมาณซื้อของผู้ซื้อขึ้นมาพิจารณาอันเป็นลักษณะการวิเคราะห์บางส่วน ปัจจัยดังกล่าวได้แก่ ราคาสินค้าที่ผู้ซื้อกำลังทำรายการซื้ออยู่ รายได้ของผู้ซื้อ และราคาสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้อง และแม้กระทั่งกับปัจจัยทั้งสามชนิดนี้ในการพิจารณาก็มักจะแยกพิจารณาทีละปัจจัยไป โดยจะทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของปริมาณซื้อกับปัจจัยหนึ่ง ๆ ทีละตัวและกำหนดให้ปัจจัยที่เหลืออีก 2 ตัวและปัจจัยอื่น ๆ คงที่

ในการศึกษาครั้งนี้สามารถนำทฤษฎีอุปสงค์มาประยุกต์ใช้อธิบายอุปสงค์การท่องเที่ยวโดยใช้จำนวนนักท่องเที่ยวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์เป็นปริมาณความต้องการหรือ ปริมาณอุปสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวไทย อย่างไรก็ดีในที่นี้จะกล่าวเฉพาะแนวคิดทางทฤษฎีส่วนที่นำมาประยุกต์ใช้ได้ในการศึกษาครั้งนี้เท่านั้น โดยแนวคิดทางทฤษฎีอุปสงค์ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย กฎแห่งอุปสงค์และตัวกำหนดอุปสงค์ ปัจจัยที่มีส่วนในการกำหนดอุปสงค์การเดินทางโดยทางอากาศ และการประมาณอุปสงค์ ซึ่งรายละเอียดมีดังนี้

1. **<u>กฎแห่งอุปสงค์และตัวกำหนดอุปสงค์</u>** (Law of Demand and Demand Determinants)

กฎแห่งอุปสงค์ ระบุว่าปริมาณของสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่งที่ผู้บริโภคต้องการซื้อย่อมแปรผกผัน (inverse relation) กับระดับราคาของสินค้าและบริการชนิดนั้นเสมอ

ตัวกำหนดอุปสงค์ หมายถึง ตัวแปร (variables) หรือ ปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อจำนวนสินค้าที่ผู้บริโภคปรารถนาที่จะซื้อ (quantity demand) ปัจจัยเหล่านี้จะมิอิทธิพลต่อปริมาณซื้อมากน้อยไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของผู้บริโภคแต่ละคนและช่วงเวลา ปัจจัยเหล่านี้มีหลายประเภท ได้แก่

1.1 ราคาของสินค้านั้น ตามปกติเมื่อราคาสินค้าเพิ่มขึ้น ปริมาณซื้อจะมีน้อย แต่ราคาสินค้าลดต่ำลง ปริมาณซื้อจะมีมาก

1.2 รสนิยมของผู้บริโภคและความนิยมของคนส่วนใหญ่ในสังคม สิ่งที่กำหนดรสนิยมของผู้บริโภค ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา แฟชั่น และอิทธิพลจากโฆษณา

1.3 จำนวนประชากร เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น ปริมาณสินค้าจะเพิ่มตาม แต่การเพิ่มจำนวนประชากรยังไม่เป็นการเพียงพอ ประชากรเหล่านี้จะต้องมีอำนาจซื้อด้วยจึงจะสามารถซื้อได้มากขึ้น

1.4 รายได้และสภาพการกระจายรายได้ในระบบเศรษฐกิจ เมื่อประชากรมีรายได้มากขึ้นจะใช้จ่ายเพื่อการบริโภคมากขึ้น โดยการกระจายรายได้จากการผลิตของประเทศสู่ประชากร อย่างมีประสิทธิภาพมีส่วนกำหนดการบริโภคและอำนาจซื้อที่เพิ่มขึ้น

1.5 ราคาสินค้าอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตามปกติความต้องการของผู้บริโภคอาจสนองได้ด้วยสินค้าหลายชนิด ถ้าสินค้าชนิดหนึ่งมีราคาสูงขึ้น ผู้บริโภคก็จะซื้อสินค้าชนิดนั้นน้อยลง และหันไปซื้อสินค้าอีกชนิดหนึ่งซึ่งใช้ทดแทนได้ สำหรับในสินค้าที่ต้องใช้ประกอบกัน เช่น น้ำตาลกับกาแฟ เป็นต้น เมื่อผู้บริโภคต้องการบริโภคกาแฟมากขึ้นก็จะต้องบริโภคน้ำตาลมากขึ้นด้วย

1.6 ฤดูกาล เช่น ในประเทศที่อยู่ในเขตหนาว เมื่อย่างเข้าฤดูหนาวประชาชนจำเป็นต้องจัดหาเครื่องนุ่งห่มกันหนาวทำให้ความต้องการสินค้าเครื่องกันหนาวต่าง ๆ ในช่วงเวลาดังกล่าวเพิ่มขึ้น

2. <u>ปัจจัยที่มีส่วนในการกำหนดอุปสงค์การเดินทางโดยทางอากาศ</u>

อุปสงค์การเดินทางโดยทางอากาศ หมายถึง ปริมาณผู้โดยสารที่เดินทางโดยทางอากาศซึ่งถูกกำหนดโดยปัจจัยต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจและสังคม อุปสงค์การเดินทางโดยทางอากาศนั้นเป็นส่วนประกอบของอุปสงค์การเดินทางทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางโดยวิธีใดก็ตาม ทั้งนี้อุปสงค์ดังกล่าวสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ อุปสงค์ของการเดินทางเพื่อการพักผ่อนและท่องเที่ยว (Leisure Traffic) และอุปสงค์ของการเดินทางเพื่อธุรกิจและการงาน (Business Traffic) ดังนั้น ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศโดยทางอากาศของนักท่องเที่ยวชาวไทยจึงพิจารณาปัจจัยที่มีส่วนในการกำหนดอุปสงค์ดังกล่าวตามวัตถุประสงค์ในการเดินทาง ดังนี้

2.1 การเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว หรือ การพักผ่อน

2.1.1 รายได้ จากทฤษฎีการบริโภค ความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคสินค้ากับรายได้ของผู้บริโภคนั้นจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อผู้บริโภคมีรายได้เพิ่มขึ้นก็จะมีความสามารถในการบริโภคและการใช้บริการเพิ่มมากขึ้นด้วย ดังนั้น รายได้จึงควรจะเป็นปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการเดินทางโดยทางอากาศด้วย ทั้งนี้ปริมาณการเดินทางโดยทางอากาศและรายได้จะมีความสัมพันธ์กันในทางบวก

2.1.2 ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง อันได้แก่ ค่าโดยสาร ค่าที่พัก ค่าใช้จ่ายของการบริการท่องเที่ยวหรือการบันเทิงต่าง ๆ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ดังนั้น ค่าใช้จ่ายในการเดินทางโดยทางอากาศและปริมาณการเดินทางจะมีความสัมพันธ์กันในทางลบ

2.1.3 ระยะทางและเวลาที่สูญเสียไปในการเดินทาง ตามปกติแล้วเวลาที่สูญเสียไปในการเดินทางจะแปรผันตามระยะทางที่เดินทาง ดังนั้น ระยะทางไกลกันมากขึ้นก็จะมีผลทำให้ความต้องการในการเดินทางมีปริมาณลดน้อยลง

2.1.4 แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก ปริมาณแหล่งท่องเที่ยวแหล่งบันเทิงในแต่ละประเทศ รวมทั้งความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อันเป็นสิ่งสำคัญในอันที่จะดึงดูดให้ผู้คนเดินทางไปเยือน ฤดูกาลท่องเที่ยว ซึ่งหมายถึงช่วงระยะเวลาที่มีนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมากกว่าฤดูกาลปกติ สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญในการกำหนดอุปสงค์ของปริมาณการเดินทางและอุปสงค์ต่อปริมาณการเดินทางโดยทางอากาศ ซึ่งจะมีความสัมพันธ์กันในทางบวก

2.1.5 การเกิดอุบัติเหตุ การเกิดอุบัติเหตุของการเดินทางวิธีใดวิธีหนึ่งอาจมีผลต่อปริมาณการเดินทางทั้งหมดได้บ้าง แต่ไม่มีผลมากนัก เนื่องจากมีวิธีการเดินทางได้หลากหลายวิธี สำหรับการเดินทางโดยทางอากาศโดยเครื่องบินพาณิชย์นั้น ที่ผ่านมาเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นการเดินทางที่มีความปลอดภัยมากที่สุดวิธีหนึ่ง แต่โดยลักษณะของการเดินทางเมื่อมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นกับเครื่องบินโดยสาร โอกาสที่ผู้โดยสารจะรอดชีวิตมักจะมีน้อยกว่าการเดินทางโดยวิธีอื่น ดังนั้น การเกิดอุบัติเหตุแต่ละครั้งจึงมีผลทางด้านจิตวิทยาต่อประชาชน ทำให้ปริมาณผู้โดยสารที่จะเดินทางโดยทางอากาศลดน้อยลงหลังจากทราบข่าวการเกิดอุบัติเหตุ

2.1.6 รสนิยมในการเลือกวิธีการเดินทาง ถ้าผู้โดยสารเปลี่ยนแปลงรสนิยมในการเดินทางไปอย่างรวดเร็วอาจมีผลต่อการเดินทางทั้งหมดได้แต่ก็จะไม่มากนัก เนื่องจากอุปทานของการเดินทางแต่ละวิธีนั้นไม่สามารถที่จะปรับเปลี่ยนตามได้อย่างรวดเร็ว สำหรับการเดินทางโดยทางอากาศนั้น รสนิยมมีส่วนสำคัญในการกำหนดปริมาณการเดินทางอยู่มากพอสมควร เนื่องจากการเดินทางโดยทางอากาศนั้นมีลักษณะที่แตกต่างออกไปจากการเดินทางโดยวิธีอื่น อาทิเช่น ความรวดเร็วในการเดินทาง การให้บริการภายในห้องผู้โดยสาร ความปลอดภัย ฯลฯ

2.2 การเดินทางเพื่อธุรกิจ หรือราชการ

2.2.1 ปริมาณแหล่งงานธุรกิจและแหล่งงานราชการ การเดินทางเพื่อธุรกิจหรือราชการจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการเดินทางนั้นมีมากกว่าค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ดังนั้น หากที่ใดมีแหล่งงานธุรกิจและแหล่งงานราชการมากก็จะทำให้มีปริมาณการเดินทางมากขึ้นตามไปด้วย

2.2.2 ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง อันได้แก่ ค่าโดยสาร ค่าที่พัก และการบริการต่าง ๆ ซึ่งถ้าสิ่งเหล่านี้มีราคาสูงขึ้นก็จะทำให้การเดินทางเพื่องานธุรกิจหรืองานราชการบางงาน

ไม่มีความคุ้มค่าทำให้ปริมาณการเดินทางลดน้อยลง เช่นเดียวกับการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวหรือการพักผ่อน

2.2.3 เวลาที่สูญเสียไปในการเดินทาง ต้นทุนอันหนึ่งในการเดินทางเพื่อธุรกิจหรือราชการก็คือเวลาที่สูญเสียไปในการเดินทาง เนื่องจากถ้าผู้เดินทางไม่จำเป็นต้องเสียเวลาในการเดินทางแล้วก็สามารถนำเวลาดังกล่าวมาทำประโยชน์อย่างอื่นได้

2.2.4 การเกิดอุบัติเหตุ การเกิดอุบัติเหตุของการเดินทางวิธีใดวิธีหนึ่งอาจมีผลต่อปริมาณการเดินทาง โดยอาจจะมีผลทางด้านจิตวิทยาต่อประชาชน ทำให้ปริมาณผู้โดยสารที่จะเดินทางโดยทางอากาศลดน้อยลงหลังจากทราบข่าวการเกิดอุบัติเหตุเช่นกัน

3. **<u>การประมาณการอุปสงค์</u>** (Demand Estimating)

การประมาณการอุปสงค์โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงซ้อน จะช่วยให้ทราบผลของการเปลี่ยนแปลงของปริมาณอุปสงค์อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระ โดยสามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณอุปสงค์กับตัวกำหนดอุปสงค์เหล่านี้ด้วยฟังก์ชั่นอุปสงค์ ดังนี้

$$Y = f(x_1 , x_2 , x_3 , ..., x_n)$$

โดยที่

Y = ตัวแปรตาม (dependent variable)

$x_1 , x_2 , x_3 , ..., x_n$ = ตัวแปรอิสระ (independent variables)

ในบรรดาตัวแปรอิสระทั้งหมด ราคาของสินค้าและบริการนั้นๆ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุด ดังนั้น เราจึงให้ ราคาเป็นตัวกำหนดโดยตรง (Direct Determinant) ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ที่เหลือให้เป็นตัวกำหนดโดยอ้อม (Indirect Determinant) เช่น ราคาสินค้าและบริการอื่นๆ รายได้ของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ และรสนิยมของนักท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้อง เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาจราจร และอื่น ๆ ทั้งนี้ในการศึกษานี้จะศึกษาเฉพาะตัวแปรในเชิงปริมาณเท่านั้น มิได้นำตัวแปรในเชิงคุณภาพมาทำการ

ศึกษาด้วย เนื่องจากตัวแปรในเชิงคุณภาพยากที่จะจำแนกออกมาเป็นตัวเลขที่แน่นอน และไม่มีการเก็บสถิติไว้อย่างพอเพียง

อย่างไรก็ดี การแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรในรูปฟังก์ชั่นนั้น ทำให้ทราบแต่เพียงว่า ตัวแปรไหนเป็นตัวแปรอิสระ ตัวแปรไหนเป็นตัวแปรตามเท่านั้น ดังนั้น การที่จะอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรดังกล่าวได้ดีขึ้นจำเป็นต้องเปลี่ยนฟังก์ชั่นให้อยู่ในรูปของสมการ และใน การศึกษาครั้งนี้ ในเบื้องต้นจะทดสอบโดยใช้สมการเส้นตรงในการประมาณการอุปสงค์ ซึ่งอธิบายในรูปของสมการได้ดังนี้

$$Y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + \ldots + b_nx_n$$

โดย

Y = ตัวแปรตาม

a = ค่าคงที่

$x_1, x_2, x_3, \ldots, x_n$ = ปัจจัยผันแปรต่าง ๆ ที่ใช้

$b_1, b_2, b_3, \ldots\ldots, b_n$ = ค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัย $x_1, x_2, x_3, \ldots, x_n$

ในกรณีที่ใช้สมการเส้นตรงและได้ผลการศึกษาในทางสถิติไม่เป็นที่น่าพอใจ จะใช้สมการลอการิทึมเชิงเส้น (Linear Logarithmic Function) แทน โดยรูปแบบสมการลอการิทึมเชิงเส้นแสดงได้ดังนี้

$$\ln Y = a + b_1 \ln x_1 + b_2 \ln x_2 + b_3 \ln x_3 + \ldots + b_n \ln x_n$$

โดยที่

Y = ตัวแปรตาม

a = ค่าคงที่

$x_1, x_2, x_3, \ldots, x_n$ = ปัจจัยผันแปรต่าง ๆ ที่ใช้

$b_1, b_2, b_3, \ldots\ldots, b_n$ = ค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัย $x_1, x_2, x_3, \ldots, x_n$

สมการต่าง ๆ นี้สามารถเปรียบเทียบและพิจารณาในรูปแบบที่เหมาะสมกับข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Analysis) ทั้งนี้การศึกษาครั้งนี้จะ

ประมาณค่าตัวแปรดังกล่าวได้โดยใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด โดยข้อมูลอนุกรมเวลาซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิในช่วง 32 ไตรมาสที่ผ่านมา จะช่วยให้สามารถศึกษาถึงผลจากตัวแปรอิสระต่าง ๆ ต่อตัวแปรตาม คือ จำนวนนักท่องเที่ยวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ได้

<u>ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค</u> (Consumer Behavior) (Truett, Lila J.,1987: 378)

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคนั้น นักเศรษฐศาสตร์ได้อธิบายพฤติกรรมผู้บริโภคโดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า เส้นความพอใจเท่ากัน (Indifference curves) โดยกำหนดฟังก์ชั่นอรรถประโยชน์ (Utility function) ดังนี้

$$U = f(x , y)$$

โดยที่

U = อรรถประโยชน์หรือความพอใจในการบริโภคสินค้า

x = การบริโภคสินค้า x ในที่นี้คือการท่องเที่ยว

y = การบริโภคสินค้า y ในที่นี้คือสินค้าอื่น ๆ

โดยสามารถอธิบายได้จากภาพที่ 1 ซึ่งแสดงเส้นความพอใจเท่ากันของผู้บริโภคสินค้า 2 ชนิด ทุก ๆ จุดบนเส้นความพอใจเท่ากันจะแสดงถึงปริมาณสินค้า 2 ชนิดที่บริโภค ณ ระดับต่าง ๆ กันแต่ให้ความพอใจเท่ากัน แต่การจัดสรรการบริโภคที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด (Maximize Utility) จะต้องอยู่ภายใต้งบประมาณที่จำกัด (Budget Constraint) ซึ่งก็คือรายได้ของผู้บริโภคนั่นเอง เมื่อพิจารณาข้อจำกัดทางด้านงบประมาณประกอบ จะเห็นได้ว่าในภาพที่ 2 เส้น AB คือเส้นงบประมาณของผู้บริโภค จะพบว่าผู้บริโภคจะจัดสรรการบริโภคที่จะก่อให้เกิดอรรถประโยชน์สูงสุด ณ จุด E ซึ่งในที่นี้ คือ ใช้จ่ายด้านท่องเที่ยว ox_1 และใช้จ่ายสินค้าอื่น oy_1 จุดนี้เป็นระดับการบริโภคสูงสุด ณ ระดับรายได้ที่มีอยู่ หากไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ดุลยภาพก็จะอยู่ ณ จุด E นี้ แต่หากมีการเปลี่ยนแปลงในปัจจัยต่าง ๆ จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเส้นงบประมาณของผู้บริโภค เมื่อราคาของการท่องเที่ยวแพงขึ้นโดยเปรียบเทียบ ในภาพที่ 3 เส้นงบประมาณใหม่ที่ผู้บริโภคเผชิญอยู่คือเส้น BC โดยผู้บริโภคจัดสรรการบริโภคที่จะก่อให้เกิดอรรถประโยชน์สูงสุดใหม่ โดยเปลี่ยนไปเป็นจุด E1 คือ ผู้บริโภคจะมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริโภค โดยใช้จ่าย

ด้านการท่องเที่ยวน้อยลงจาก ox_1 เป็น ox_2 และใช้จ่ายสินค้าอื่น ๆ มากขึ้นจาก oy_1 เป็น oy_2 โดยใช้งบประมาณเท่าเดิม

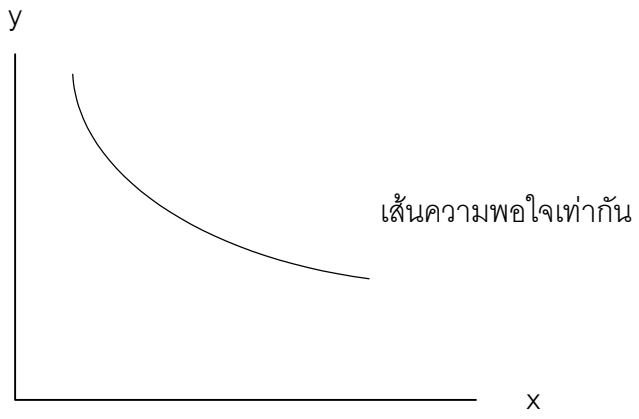

ภาพที่ 1 เส้นความพอใจเท่ากันของผู้บริโภค

ที่มา: Truett,1987: 378

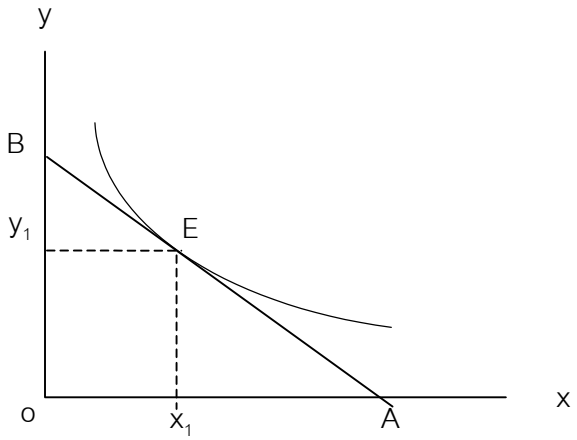

ภาพที่ 2 ดุลยภาพในการบริโภค

ที่มา: Truett,1987: 378

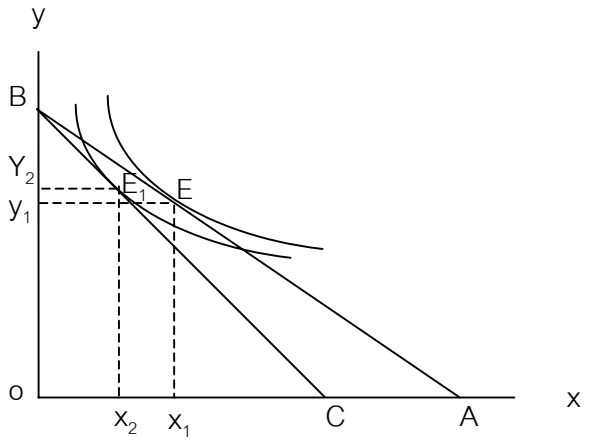

<u>ภาพที่ 3</u> ดุลยภาพที่เปลี่ยนแปลงไป

ที่มา: Truett,1987: 378

ในภาพที่ 4 (ก) แสดงเส้นความพอใจเท่ากันของผู้บริโภคที่ชอบใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวมากกว่า ส่วนภาพที่ 4 (ข) แสดงเส้นความพอใจเท่ากันของผู้โภคที่ชอบใช้จ่ายสินค้าอื่น ๆ มากกว่า ความชันของเส้นความพอใจเท่ากัน คือ $_{\Delta}y / _{\Delta}x$ หมายความว่า เมื่อต้องการ x เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะต้องเสีย y ไปกี่หน่วย เพื่อให้ได้ความพอใจเดิม หรือก็คือ อัตราการทดแทนต่อหน่วย (Marginal Rate of Substitution : MRS_{xy})

พิจารณาที่ภาพ (ก) ผู้บริโภคคนนี้ชอบใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวมากกว่า ดูได้จากเมื่อต้องการ x ในหน่วยแรก ๆ จะยอมเสีย y มากเพื่อต้องการแลก x เพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้บริโภคชอบการท่องเที่ยว หากได้ท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจะได้รับอรรถประโยชน์ส่วนเพิ่มมาก จึงยอมลดการใช้จ่ายสินค้าอื่น ๆ ลง ทำให้ได้เส้นความพอใจเท่ากันมีความชันและมีลักษณะดังภาพ (ก) ส่วนภาพ (ข) พิจารณาคล้าย ๆ กัน ดังนั้น ผู้บริโภคที่มีรสนิยมในการบริโภคต่างกันจะใช้จ่ายงบประมาณของตนในการซื้อสินค้าแต่ละอย่างต่างกัน ขึ้นอยู่กับรสนิยมและความชอบของแต่ละคนว่าชอบสินค้าแบบใดมากกว่า โดยแสดงให้เห็นจากเส้นความพอใจเท่ากันที่แตกต่างกันของผู้บริโภคแต่ละคน

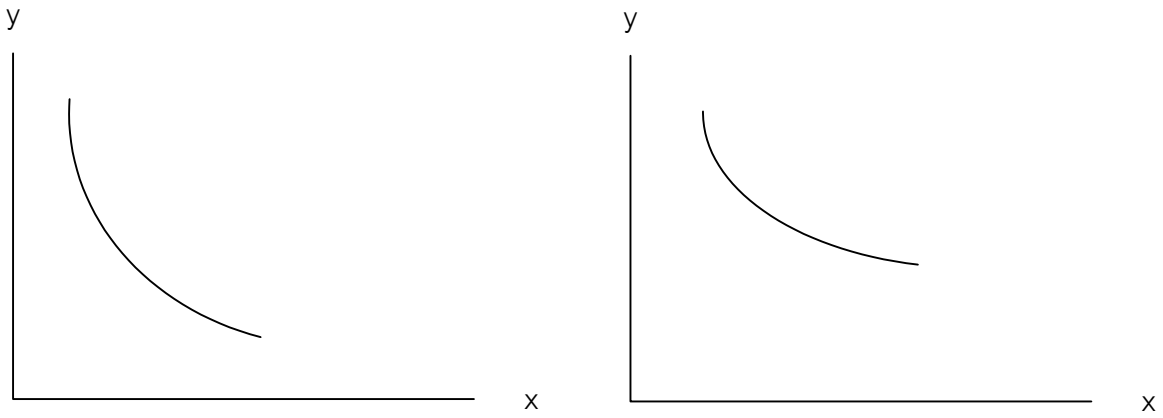

(ก) (ข)

<u>ภาพที่ 4</u> เส้นความพอใจเท่ากันของผู้บริโภคที่มีรสนิยมต่างกัน

ที่มา: Truett,1987: 378

ในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาถึงปัจจัยด้านจุลภาค ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น รสนิยม และ ปัจจัยด้านรายละเอียดของการท่องเที่ยว เช่น เหตุผล และวัตถุประสงค์ในการเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวไทย เพื่อศึกษาถึงผลกระทบที่ปัจจัยเหล่านั้นส่งผลให้ประชากรกลุ่มเป้าหมายมีความต้องการในการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ ภายใต้งบประมาณจำนวนหนึ่ง รวมทั้งศึกษาถึงปัจจัยในระดับมหภาค ได้แก่ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เช่น ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ดัชนีราคาผู้บริโภค อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ รวมทั้งผลจากฤดูกาล และเหตุการณ์ที่ผิดปกติ ที่มีอิทธิพลต่อความต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งใช้ในการอธิบายถึงอุปสงค์ในการท่องเที่ยวตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิ ดังนี้

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นข้อมูลทุติยภูมิในช่วงปี 2530 ถึงปี 2546 ซึ่งรวบรวมจากรวบรวมจากบทความ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลสถิติที่มีการเผยแพร่ทางเครือข่ายอินเตอร์เน็ตต่าง ๆ โดยมีแหล่งข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ คือ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้แก่ ข้อมูลสถิติและผลงานวิจัยเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย ทั้งด้านจำนวนของนักท่องเที่ยว ค่าใช้จ่าย ประเทศปลายทาง ลักษณะการท่องเที่ยว รวมทั้งข้อมูลแนวโน้มการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศขององค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

การท่องเที่ยวสิงคโปร์ (Singapore Tourism Board) และสำนักงานสถิติสิงคโปร์ (Singapore Department of Statistic) ได้แก่ ข้อมูลจำนวนและค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ข้อมูลด้านนโยบายการท่องเที่ยวระหว่างประเทศของประเทศสิงคโปร์ และข้อมูลอื่นๆ ของประเทศสิงคโปร์ที่เกี่ยวข้อง

ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้แก่ ข้อมูลทางเศรษฐกิจ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของประเทศไทย ดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศไทยและประเทศสิงคโปร์ รวมทั้งผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอื่นๆ

แหล่งข้อมูลอื่นๆ เช่น กรมการปกครอง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในข้อมูลด้านเศรษฐกิจและนโยบายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

รวบรวมได้จากการปฏิบัติงานภาคสนามโดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยที่ประชากรที่ทำการศึกษา กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่างในการศึกษา และแบบสอบถามที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

1. **ประชากรที่ทำการศึกษา**

ประชากรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่กำลังจะเดินทางไปประเทศสิงคโปร์ ในด้านของของจำนวนประชากรจะอาศัยจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปประเทศสิงคโปร์ ในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน ปี 2544 ซึ่งมีจำนวน 73,062 คน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545) เนื่องจากเป็นช่วงเดียวกันกับระยะเวลาที่กำหนดในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ สภาพแวดล้อมโดยทั่วไป ในด้านสภาพทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ในปี 2544 และ 2545 มีความใกล้เคียงกัน

2. **กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง**

ในการศึกษาครั้งนี้จะทำการสุ่มตัวอย่างจากประชากร คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่กำลังจะเดินทางไปประเทศสิงคโปร์ ในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน ปี 2545 แล้วทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้ โดยขนาดของตัวอย่าง (sample size) และวิธีการสุ่มตัวอย่าง (sampling) มีระเบียบวิธีการกำหนด ดังนี้

2.1 ขนาดของตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดขนาดตัวอย่างจากการคำนวณตัวอย่างขั้นต่ำเพื่อให้ได้ตัวแทนที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับประชากรที่เชื่อถือได้ตามสูตรของ ทาโร ยามาเน (นราศรี, 2543) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มีค่าเท่ากับร้อยละ 95 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นที่ใช้โดยทั่วไปในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ (สุชาติ, 2540) หมายความว่ามีความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 5

โดยสูตรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ

$$n = \frac{N}{1 + N(e^2)} \quad (1)$$

โดยที่

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง (sampling error) โดยกำหนดให้เท่ากับร้อยละ 5

จากประชากรจำนวน 73,062 คน เมื่อคำนวณขนาดของตัวอย่างตามสูตรข้างต้นพบว่า ขนาดของตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งหมด 398 ตัวอย่าง หรือ ประมาณ 400 ตัวอย่าง

2.2 การสุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากประชากรที่ทำสนใจศึกษาครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์ ผู้ศึกษาใช้วิธีการเลือกตัวอย่างโดยใช้วิธีที่ไม่อาศัยความน่าจะเป็น (non probability sampling) โดยสุ่มตัวอย่างจากประชากรชาวไทยที่กำลังเดินทางออกจากท่าอากาศยานดอนเมืองไปยังประเทศสิงคโปร์ ณ ห้องผู้โดยสารขาออก ในวันจันทร์ – อาทิตย์ โดยไม่จำกัดสายการบิน เพื่อให้การศึกษาเป็นไปตามขอบเขตและวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

3. <u>แบบสอบถามที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล</u>

แบบสอบถามที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลสร้างขึ้นตามแนวทางของวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ โดยใช้ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาช่วยในการกำหนดปัจจัยที่สนใจและออกแบบสอบถาม ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นส่วนต่าง ๆ ดังนี้

<u>ส่วนที่ 1</u> ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว คือ เพศ อายุ สถานะ รายได้ และอาชีพ

<u>ส่วนที่ 2</u> ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านลักษณะของการท่องเที่ยว คือ รูปแบบของการท่องเที่ยว สิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว เหตุผลที่จูงใจให้ไปท่องเที่ยวยังประเทศนั้น ๆ รวมทั้งตัวแปรในเชิงคุณภาพ เช่น ความปลอดภัย และความเสี่ยงในการเดินทาง

<u>ส่วนที่ 3</u> สอบถามถึงความคิดเห็นที่มีต่อค่านิยมการเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศ ข่าวสารทางเศรษฐกิจและสังคม การส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศสิงคโปร์ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ที่มีผลต่อความต้องการในการท่องเที่ยวดังกล่าว โดยในส่วนนี้เลือกทำการสอบถามเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์มาแล้ว

สำหรับการทดสอบแบบสอบถามนั้น ได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบกับ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์ ณ ห้องพักผู้โดยสารขาออกระหว่างประเทศ ท่าอากาศยานดอนเมือง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาจุดบกพร่องของแบบสอบถามและ นำมาแก้ไขปรับปรุงให้สมบูรณ์เหมาะสมยิ่งขึ้น จากนั้นจึงนำไปสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

<u>การวิเคราะห์ข้อมูล</u>

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาครั้งนี้ จะใช้วิธีวิเคราะห์ทั้งเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และวิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ซึ่งจะจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่กำหนดไว้ แบ่งได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้

<u>วัตถุประสงค์ข้อที่ 1: การศึกษาถึงลักษณะส่วนบุคคล ทัศนคติ และเหตุผลในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์</u>

ในการศึกษาถึงปัจจัยในระดับจุลภาค ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ทัศนคติ และเหตุผลในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. <u>การใช้สถิติเชิงพรรณนา</u>

โดยการนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมานำเสนอในรูปแบบสถิติเชิงคุณภาพ ทั้งนี้ในส่วนของการศึกษาด้านทัศนคติหรือความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจะใช้มาตรวัดเจตคติของลิเคอร์ท (Likert Scale) มาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ โดยจะทำการแบ่งระดับการวัดออกเป็น 5 ระดับคือ ต่ำที่สุด ต่ำ ปานกลาง สูง และสูงที่สุด นอกจากนี้ ใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่ออธิบายให้เห็นถึงลักษณะโดยทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์ รวมทั้งวิเคราะห์ถึงผลกระทบของปัจจัยกลุ่มต่าง ๆ ที่มีต่อความต้องการในการเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย

2. <u>การวิเคราะห์เชิงพรรณนา</u>

เพื่อให้ทราบถึงเหตุผลในการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการในการเดินทางไปท่องเที่ยวดังกล่าว ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนในการอธิบาย และวิเคราะห์ความต้องการ ลักษณะการท่องเที่ยว และทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวไทย เพื่อเสนอแนะแนวทางในการวางกลยุทธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศต่อไป

<u>วัตถุประสงค์ข้อที่ 2: การศึกษาถึงปัจจัยในระดับมหภาคที่มีผลต่อความต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย</u>

การศึกษาถึงปัจจัยในระดับมหภาคที่มีผลต่อความต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยจะใช้ข้อมูลอนุกรมเวลา (Time Series Data) ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ และทำการศึกษาโดยวิธีการสถิติเชิงปริมาณ ดังนี้

ในการศึกษาตัวแปรในระดับมหภาคเป็นการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยใช้จำนวนนักท่องเที่ยวไทยที่เดินทางออกไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์เป็นตัวแปรตาม และใช้ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นตัวแปรอิสระ ทำการศึกษาโดยสร้างสมการถดถอยพหุเชิงเส้น (Multiple Linear Regression) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square Method: OLS) เพื่อหาปัจจัยอิสระที่มีอิทธิพลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปประเทศสิงคโปร์

เนื่องจากการวิเคราะห์ถดถอยพหุเป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หารูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามหนึ่งตัวกับตัวแปรอิสระอื่น ๆ โดยมีสมมติฐานว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง เพื่อที่จะทำให้สามารถนำผลของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่มีต่อตัวแปรตามมารวมกันได้ กล่าวคือ ตัวแปรอิสระแต่ละตัวต้องเป็นเอกเทศจากกันและกัน (สุชาติ และ ลัดดาวัลย์, 2527) ในที่นี้จึงสมมติให้ตัวแปรอิสระแต่ละตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อที่จะใช้สมการถดถอยพหุเชิงเส้นในการวิเคราะห์ได้

จากแนวคิดที่ประมวลได้จากการตรวจเอกสารงานวิจัยและแนวคิดทางทฤษฎีสามารถกำหนดรูปแบบของสมการถดถอยเชิงซ้อน ในรูปแบบของสมการลอการิทึม (Logarithmic) เนื่องจากสามารถอธิบายความสัมพันธ์ทางเศรษฐศาสตร์ และวัดอัตราการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตามได้ดี (ยุพิน ประจวบเหมาะ. 2530) เพื่อใช้เป็นแบบจำลองการศึกษาครั้งนี้ได้ดังสมการที่ 2

$$\ln Q_S = a_0 + a_1 \ln GNPt + a_2 \ln Pt + a_3 \ln Et + a_4 \ln (CPISt/ CPITt) + a_5 DUME + a_6 DUMI + a_7 DUMS_1 + a_8 DUMS_2 + a_9 DUMS_3 \quad (2)$$

โดยกำหนดให้

Q_S = จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์ในไตรมาสที่ t

GNPt = มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของไทย ณ ราคาปัจจุบัน ในไตรมาสที่ t มีหน่วยเป็นบาท

Pt = จำนวนประชากรของประเทศไทย ในไตรมาสที่ t

Et = อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ ของประเทศสิงคโปร์ กับประเทศไทยในไตรมาสที่ t

CPISt/CPITt = ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคโดยเปรียบเทียบ ของประเทศสิงคโปร์ ต่อ ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของไทย ในไตรมาสที่ t

DUME = ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable)

DUME = 1 ถ้าเป็นไตรมาสหลังเกิดเศรษฐกิจตกต่ำขึ้นในประเทศไทย

DUME = 0 ถ้าเป็นไตรมาศที่ก่อนเกิดเศรษฐกิจตกต่ำขึ้นในประเทศไทย

DUMI = เหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้น เช่น ภัยธรรมชาติ โรคระบาด เป็นต้น เป็นตัวแปรหุ่น

DUMS = 1 ถ้าเป็นไตรมาสที่เกิดเหตุการณ์ผิดปกติขึ้นในประเทศไทย หรือประเทศสิงคโปร์

DUME = 0 ถ้าเป็นไตรมาสที่ไม่เกิดเหตุการณ์ผิดปกติขึ้นในประเทศไทย หรือประเทศสิงคโปร์

DUMS_1 = ผลของฤดูกาลในไตรมาสที่ 1 ที่มีต่อการท่องเที่ยว เป็นตัวแปรหุ่น

DUMS_1 = 1 ถ้าเป็นไตรมาสที่ 1

DUMS_1 = 0 ถ้าเป็นไตรมาสอื่น ๆ

DUMS_2 = ผลของฤดูกาลในไตรมาสที่ 2 ที่มีต่อการท่องเที่ยว เป็นตัวแปรหุ่น

DUMS_2 = 1 ถ้าเป็นไตรมาสที่ 2

DUMS_2 = 0 ถ้าเป็นไตรมาสอื่น ๆ

DUMS_3 = ผลของฤดูกาลในไตรมาสที่ 3 ที่มีต่อการท่องเที่ยว เป็นตัวแปรหุ่น

DUMS_3 = 1 ถ้าเป็นไตรมาสที่ 3

DUMS_3 = 0 ถ้าเป็นไตรมาสอื่น ๆ

a_0 = ค่าคงที่ ที่เป็นตัวแทนแสดงผลของไตรมาสที่ 4 (Rahman, Tan and Chen, 1996)

$a_1, a_2, a_3, a_4, a_5, a_6, a_7, a_8, a_9$ = ค่าสัมประสิทธิ์แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

สมมติฐานการศึกษา

1. ปัจจัยจุลภาค คือปัจจัยส่วนบุคคลของประชากร และลักษณะของการท่องเที่ยว รวมทั้งวัตถุประสงค์ และรูปแบบการเดินทาง สามารถอธิบายถึงการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย

2. ปัจจัยมหภาค ด้านเศรษฐกิจและสังคม มีผลต่อการเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย

จากแนวคิดทางทฤษฎีประกอบกับการตรวจเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการศึกษาในเรื่องที่คล้ายคลึงกันสามารถกำหนดสมมุติฐานการศึกษาจำแนกตามคุณสมบัติของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามแต่ละตัวได้ดังนี้

2.1 ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

2.1.1 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์ (Q_S)

ความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย อาจประมาณได้ในรูปของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปสู่ประเทศปลายทาง หรือวันพักอาศัย หรือค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว ตามหลักการประมาณการได้ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยในแบบจำลองนี้ ใช้จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์เป็นตัวแปรตาม เนื่องจากเป็นตัวแปรที่แสดงถึงความต้องการดังกล่าวในด้านปริมาณได้อย่างชัดเจน

2.2 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

2.2.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของประเทศไทย (GNP)

หมายถึงคือมูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายทั้งหมดที่ผลิตขึ้นในระยะเวลาหนึ่ง โดยใช้ทรัพยากรที่คนไทยเป็นเจ้าของ โดยใช้วิธีคิดมูลค่าเป็นเงินตามราคาตลาด

ของสินค้าและบริการเหล่านั้น (ณ ราคาปัจจุบัน) เพื่อแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงในแต่ละปีให้ชัดเจน ในการศึกษาครั้งนี้ให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของประเทศไทยเป็นตัวแทนรายได้ของประชาชนไทยในไตรมาสนั้น ๆ โดยมีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากการท่องเที่ยวถือเป็นการบริโภคสินค้าอย่างหนึ่งของนักท่องเที่ยว เมื่อรายได้ในรูปของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติเพิ่มสูงขึ้น ผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น รวมถึงมีแนวโน้มที่จะเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์เพิ่มขึ้นด้วย

2.2.2 จำนวนประชากรของประเทศไทย (P)

จำนวนนักท่องเที่ยวจะมีความสัมพันธ์กับขนาดประชากร โดยมีสมมติฐานว่า ถ้าประเทศไทยมีประชากรมาก แนวโน้มที่นักท่องเที่ยวชาวไทยจะเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์ก็จะมากขึ้นด้วย รวมทั้งในทางตรงกันข้าม ดังนั้นจึงคาดว่าความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนนักท่องเที่ยวกับจำนวนประชากรจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.2.3 อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ (E)

อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ อาจมีผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย เนื่องจากต้นทุนสำหรับการท่องเที่ยวจะเปลี่ยนไป ตามการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ ดังนั้นจึงมีสมมติฐานว่า ถ้าระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศของประเทศสิงคโปร์ เมื่อเทียบกับเงินบาทสูงขึ้น จะทำให้ระดับอำนาจซื้อของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่ำลง ทำให้ความต้องการท่องเที่ยวลดลงด้วย ในขณะที่ ถ้าระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศของประเทศสิงคโปร์ เมื่อเทียบกับเงินบาทลดลง จะมีผลให้นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความต้องการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงคาดว่าความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยกับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศของประเทศสิงคโปร์ จะเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม

2.2.4 ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศสิงคโปร์ เมื่อเปรียบเทียบกับดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย (CPI/ CPIT)

จากทฤษฎีอุปสงค์ พบว่าถ้าราคาสินค้าและบริการสูงขึ้น จะทำให้ความต้องการบริโภคสินค้าและบริการนั้นลดลง เมื่อกำหนดให้สิ่งอื่นคงที่ ในทำนองเดียวกัน เมื่อราคาสินค้าและบริการโดยเปรียบเทียบ ระหว่างประเทศสิงคโปร์กับประเทศไทยสูงขึ้น ซึ่งแสดงถึงราคาของการท่องเที่ยวที่สูงขึ้น คาดการณ์ได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ต้องการจะเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศจะลดลง ในขณะที่ ถ้าราคาสินค้าและบริการโดยเปรียบเทียบระหว่างประเทศสิงคโปร์กับประเทศไทยลดลง จะมีผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ต้องการจะเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงคาดว่าความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์กับดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย จะเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม

2.2.5 ภาวะการตกต่ำทางเศรษฐกิจของไทย (DUME)

เนื่องจากลักษณะของข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาประมาณการด้วยสมการถดถอยเชิงเส้น ต้องเป็นข้อมูลอนุกรมเวลาที่มีรูปแบบ (pattern) เดียวกันตลอดช่วงเวลาที่จะนำมาใช้ แต่จากวิกฤติทางเศรษฐกิจของไทยหลังจากประกาศค่าเงินบาทลอยตัวในปี 2540 มีผลให้รูปแบบการบริโภค และ ความต้องการในการบริโภค เปลี่ยนแปลงไป ตามเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลง ผู้ศึกษาจึงกำหนดตัวแปรหุ่นเพื่อทำให้เกิดการต่อเนื่อง และขจัดความเบี่ยงเบนที่อาจจะเกิดขึ้นในการศึกษา อันเนื่องมาจากรูปแบบที่ต่างกันดังกล่าว โดยคาดว่าเมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำขึ้นในประเทศไทย จะทำให้นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความต้องการที่จะเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศลดลง ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปยังประเทศสิงคโปร์ กับ ไตรมาศที่ไทยเกิดภาวะทางเศรษฐกิจตกต่ำ จะเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม

2.2.6 เหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยหรือประเทศสิงคโปร์ (DUMI)

การเกิดเหตุการณ์ผิดปกติขึ้นที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปท่องเที่ยวยังต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นโรคระบาด ภัยธรรมชาติ หรืออุบัติเหตุในการเดินทางทางอากาศ มีผลในทางลบต่ออุปสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ (Muzaffer Uysal & John L. Crompton, 1984) ดังนั้นจึงมีสมมติฐานว่าถ้าไตรมาสใดเป็นไตรมาสที่เกิดเหตุการณ์ผิดปกติขึ้นในประเทศไทยหรือประเทศสิงคโปร์ ไตรมาสนั้นจะมีนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์ลดลง

2.2.7 ผลของวงจรฤดูกาลที่มีต่อการท่องเที่ยว (DUMS_1,DUMS_2, DUMS_3)

จากการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการในการท่องเที่ยวระหว่างประเทศของนักวิจัยในยุคหลัง มักกำหนดให้ฤดูกาลเป็นตัวแปรอิสระหนึ่งที่ส่งผลต่อปริมาณและความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว (Abeysinghe, 1994; Engle, 1993; Ghysels, 1993; Hendry, 1995; Hylleberg, 1990; Rahman, Tan and Chen, 1996) ทั้งนี้ ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศ มักกำหนดให้ผลของฤดูกาลมีลักษณะคงที่และเป็นวงจรที่เกิดซ้ำ จึงสามารถแทนที่ผลของฤดูกาลดังกล่าวด้วยตัวแปรหุ่น (Rahman, Tan and Chen, 1996) โดยข้อมูลทุติยภูมิที่นำมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลรายไตรมาส ซึ่งได้รับผลกระทบจากวงจรฤดูกาลดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นจึงมีสมมติฐานว่าวงจรฤดูกาลในบางไตรมาสมีผลให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์เพิ่มขึ้น

บทที่ 4

ตลาดการท่องเที่ยวและสภาวะการท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย

การศึกษาเกี่ยวกับตลาดการท่องเที่ยว และสภาวะการท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยในบทนี้ เป็นการศึกษาด้านอุปสงค์การท่องเที่ยว (Traveling Demand) โดยการวิเคราะห์และนำเสนอ สภาวะการท่องเที่ยวต่างประเทศและแนวโน้มในการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย ลักษณะตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วยตลาดต่างประเทศโดยทั่วไปและตลาดประเทศสิงคโปร์อันเป็นกรณีศึกษา รวมทั้งนโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในปัจจุบัน และแผนงานในอนาคต อันเกี่ยวเนื่องกับสถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวโลกในระยะยาว

การท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย

การศึกษาการท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย ประกอบด้วย การศึกษาการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศโดยทั่วไป และการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ โดยจะครอบคลุมถึงสถานการณ์นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ ประเทศปลายทางของการท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวดังกล่าว และสถานการณ์การเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย

การท่องเที่ยวต่างประเทศโดยทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทย

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีขีดจำกัดในการจำหน่าย อาจเรียกได้ว่าเป็น Limitless Industry เมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2543) การเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศมีความสะดวก และเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวนานาชาติ รวมทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทย

การศึกษาถึงการท่องเที่ยวต่างประเทศโดยทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทย เป็นการศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยว และค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทย รวมทั้งโครงสร้างการท่องเที่ยวว่ามีการกระจายไปสู่ประเทศปลายทางต่างๆ อย่างไร

สถานการณ์นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ

การเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยก่อให้เกิดการไหลออกของเงินตราไปนอกประเทศ ในรูปแบบของค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวด้านต่างๆ ซึ่งเป็นผลเสียต่อดุลการท่องเที่ยว และดุลการค้าและบริการของไทย รวมถึงเศรษฐกิจโดยรวม

ตารางที่ 6 จำนวนและค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปต่างประเทศ

ปี	นักท่องเที่ยวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ		ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวไทยในการท่องเที่ยวต่างประเทศ	
	จำนวน (คน)	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	ค่าใช้จ่าย (ล้านบาท)	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
2535	1,281,660*	26.42	40,556	25.65
2536	1,539,609*	20.13	53,315	31.46
2537	1,657,373	9.26	73,234	37.36
2538	1,798,324	8.50	83,948	14.63
2539	1,823,676	1.41	105,621	25.82
2540	1,637,595	(10.20)	59,125	(44.02)
2541	1,393,845	(14.88)	59,073	(0.09)
2542	1,654,740	18.72	69,649	17.90
2543	1,908,928	15.36	82,838	18.94
2544	2,010,616	5.33	96,797	16.85
2545	2,249,639	11.89	106,825	10.36

หมายเหตุ: ค่าใน ( ) หมายถึง ค่าเป็นลบ

* หมายถึง จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยก่อนปี 2539 เป็นจำนวนที่นับรวมนักท่องเที่ยวชาวไทยที่พำนักอยู่ต่างประเทศ (Overseas Thai) ด้วย

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2536 - 3546

โดยการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2535 เป็นปีแรกที่มีคนไทยเดินทางออกนอกประเทศเกิน 1 ล้านคน และในอีก 10 ปีต่อมา ในปี 2545 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ มีจำนวนถึงเป็น 2.2 ล้านคน (ตารางที่ 6) ทั้งนี้ ในช่วงปี 2540 – 2541 นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศลดลงร้อยละ 10.2 และ 14.88 ตามลำดับ เป็นผลจากวิกฤตทางเศรษฐกิจจากการลอยตัวค่าเงินบาทของประเทศไทย ในเดือนกรกฎาคม ปี 2540 หลังจากนั้น เศรษฐกิจไทยเริ่มฟื้นตัว ส่งผลให้คนไทยมีกำลังซื้อสูงขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยเอื้อให้มีการเดินทางออกนอกประเทศเพิ่มขึ้น ในปี 2542 เป็นต้นมา โดยการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวส่งผลให้ในปี 2543, 2544 และ 2545 ประเทศไทยต้องสูญเสียเงินตราประมาณ 82,838 , 96,797 และ 106,825 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้านั้นถึงร้อยละ 18.9 , 16.9 และ 10.4 ตามลำดับ

<u>ประเทศปลายทางในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย</u>

นักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมเดินทางออกไปท่องเที่ยวยังประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกมากที่สุด โดยรวมประมาณร้อยละ 80 ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศทั้งหมด ในช่วงปี 2543-2545 รองลงมาเป็นประเทศในแถบทวีปยุโรป ออสเตรเลีย และอเมริกา และที่เหลือเป็นประเทศอื่นๆ (ตารางที่ 7) ทั้งนี้ มีสาเหตุมาจากการแข่งขันด้านราคาของประเทศในเอเชีย ทำให้ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวยังประเทศเหล่านั้นไม่แตกต่างนักกับการท่องเที่ยวในประเทศ คนไทยจึงนิยมเดินทางท่องเที่ยวภายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกมากกว่าภูมิภาคอื่นๆ (จริยา เปรมศิลป์, 2544)

ทั้งนี้ ในช่วงปี 2543-2545 นักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมเดินทางท่องเที่ยวประเทศมาเลเซียมากที่สุด (ประมาณร้อยละ 30 ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศทั้งหมด) รองลงมาคือ ประเทศสิงคโปร์ และประเทศฮ่องกง (ประมาณร้อยละ 11 และ 10 ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศทั้งหมด ตามลำดับ) โดยมีปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศดังกล่าวเพิ่มขึ้นทุกปี ยกเว้นในกรณีของประเทศฮ่องกงในปี 2545 เนื่องจากคนไทยนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศจีนในอัตราเพิ่มขึ้น เพราะประเทศจีนมีความใกล้เคียงกับประเทศฮ่องกงในด้านระยะทาง วัฒนธรรม และสินค้าราคาถูก

ตารางที่ 7 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปต่างประเทศ จำแนกตามประเทศปลายทาง ปี 2543 – 2545

ประเทศปลายทาง	ปี 2543			ปี 2544			ปี 2545		
	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
ภูมิภาคเอเชียตะวันออก	1,568,469	82.16	15.29	1,672,058	83.16	6.60	1,912,536	83.96	14.38
มาเลเซีย	540,278	28.30	21.26	627,802	31.22	16.20	741,462	32.55	18.10
สิงคโปร์	**234,482**	**12.28**	**4.01**	**245,487**	**12.21**	**4.69**	**245,730**	**10.79**	**0.10**
ฮ่องกง	195,678	10.25	9.91	192,951	9.60	(1.39)	205,582	9.02	6.55
จีน	135,517	7.10	12.17	165,230	8.22	21.93	231,004	10.14	39.81
ญี่ปุ่น	88,900	4.66	15.79	88,059	4.38	(0.95)	101,054	4.44	14.76
ประเทศอื่นๆ	373,614	19.58	24.19	352,529	17.53	(5.64)	387,704	17.02	9.98
ทวีปอื่นๆ	340,459	17.84	15.22	338,558	16.84	(0.56)	365,447	16.04	7.94
ออสเตรเลีย	58,597	3.07	15.88	63,518	3.16	8.40	65,566	2.88	3.22
สหรัฐอเมริกา	47,026	2.46	8.91	40,885	2.03	(3.06)	34,514	1.52	(15.58)
เยอรมัน	41,088	2.15	26.77	41,726	2.08	1.55	45,454	2.00	8.93
ประเทศอื่นๆ	193,748	10.15	15.68	192,429	9.57	(0.68)	219,913	9.65	14.28
รวมทั้งหมด	1,908,928	100.00	15.36	2,010,616	100.00	5.33	2,277,983	100.00	13.30

หมายเหตุ ค่าใน ( ) หมายถึง ค่าเป็นลบ

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2543 – 2545

ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ประเด็นสำคัญของการที่คนไทยเดินทางท่องเที่ยวยังต่างประเทศ คือการก่อให้เกิดการไหลออกของเงินตราไปนอกประเทศ ในรูปแบบของค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวด้านต่างๆ ซึ่งเป็นผลเสียต่อดุลการท่องเที่ยว และดุลการค้าและบริการของไทย รวมถึงเศรษฐกิจโดยรวม

การคำนวณค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศนั้น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจัดทำขึ้นโดยนำคำนวณจากปัจจัย 3 ประการ ดังนี้

1. จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศในช่วงเวลานั้น ๆ

2. จำนวนวันพักในการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศโดยเฉลี่ยในช่วงเวลาเดียวกัน

3. ค่าใช้จ่ายที่นักท่องเที่ยวชาวไทยใช้จ่ายในต่างประเทศ คิดโดยเฉลี่ยต่อคนต่อวัน

ค่าใช้จ่ายในการเดินทางออกนอกประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราที่ค่อนข้างสูง ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการผ่อนคลายปริวรรตเงินตรา ซึ่งดำเนินการมาเป็นระยะๆ นับตั้งแต่ปี 2534 เป็นต้นมา โดยผลการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ จากวิกฤตการลอยตัวค่าเงินบาทในปี 2540 ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการเดินทางออกนอกประเทศของคนไทยเพิ่มขึ้นค่อนข้างมาก โดยมีอัตราเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 18.9 และ 16.9 ในปี 2543 และ 2544 ตามลำดับ โดยในปี 2545 ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.4 คิดเป็นค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 106,825 ล้านบาท (ตารางที่ 8)

กลุ่มประเทศที่ได้รับรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทยสูงที่สุด คือ ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออก ในอัตราส่วนของค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยทั้งหมดประมาณร้อยละ 70 โดยมีมาเลเซีย สิงคโปร์ และฮ่องกง เป็นประเทศหลัก ขณะที่อัตราส่วนค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวไทยที่เดินทางไปประเทศอื่นๆ ที่สำคัญ คือ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และเยอรมัน อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน ที่ร้อยละ 3-5

สำหรับค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นรายประเทศ ปรากฏว่า แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยมีการใช้จ่ายสูงเป็นอันดับ 1 คือ ประเทศมาเลเซีย รองลงมาคือประเทศสิงคโปร์ และฮ่องกง คือ 28,597 , 11,022 และ 11,019 ล้านบาท ตามลำดับ ในปี 2544 ซึ่งเป็นปีที่มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวทั้งหมดจำนวน 106,825 ล้านบาท โดยมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายจากการเดินทางท่องเที่ยวใน 3 ประเทศหลักดังกล่าว ถึงร้อยละ 50 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด แสดงให้เห็นถึงการกระจุกตัวในการไหลออกของเงินตราจากการท่องเที่ยวไปยังประเทศหลักทั้ง 3 ประเทศมากกว่าประเทศอื่นๆ

<u>แนวโน้มการท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย</u>

นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวยังต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนับจากปี 2535 ทั้งนี้ เป็นผลจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้คนไทยมีกำลังซื้อสูง ซึ่งเป็นปัจจัยเอื้อให้มีการเดินทางออกนอกประเทศในระยะนั้น อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ปี 2539 เป็นต้นมา อัตราการขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศเริ่มชะลอตัวลง จากปัญหาด้านภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ประกอบกับรัฐบาลได้พยายามที่จะผลักดันให้คนไทยลดการเดินทางออกนอกประเทศและหันมาเดินทางภายในประเทศมากขึ้น โดยการรณรงค์ผ่านโครงการไทยเที่ยวไทย ในปี 2540-2541 และปี 2542-2544 ทำให้กระแสการเดินทางออกนอกประเทศเริ่มชะลอตัวลง และวางมาตรการที่เข้มงวดต่อการเดินทางออกนอกประเทศในภาคราชการอย่างจริงจัง โดยในครึ่งหลังของปี 2540 เมื่อประเทศไทยประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ จากการประกาศค่าเงินบาทลอยตัว ได้ส่งผลให้กำลังซื้อของคนไทยลดลงอย่างมาก และทำให้การเดินทางออกนอกประเทศลดลงร้อยละ 10.0 และ 15.0 ในปี 2540 และ 2541 ตามลำดับ

ทั้งนี้ ในปี 2542 เมื่อเศรษฐกิจไทยเริ่มฟื้นตัว โดยการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นร้อยละ จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางออกนอกประเทศปรับตัวเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 19.5 ทั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นการเดินทางท่องเที่ยวภายในภูมิภาค โดยปัจจัยสนับสนุนหลักมาจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของต่างประเทศและผลจากค่าเงินบาทที่แข็งค่าขึ้น (จริยา เปรมศิลป์, 2543) จึงจูงใจให้กลุ่มคนไทยที่มีความตั้งใจที่จะท่องเที่ยวอยู่แล้ว ยังคงเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2543, ปี 2544 และปี 2545 จำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางออกนอกประเทศยังคงเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.4, 5.3 และ 11.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปต่างประเทศ จำแนกตามประเทศปลายทาง ปี 2543 – 2545

ประเทศปลายทาง	ปี 2543			ปี 2544			ปี 2545		
	ค่าใช้จ่าย (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	ค่าใช้จ่าย (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	ค่าใช้จ่าย (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
ภูมิภาคเอเชียตะวันออก	58,934	71.14	26.09	72,567	74.97	23.13	78,836	73.80	8.64
มาเลเซีย	14,165	17.10	31.71	23,349	24.12	64.84	28,597	26.77	22.48
สิงคโปร์	**12,403**	**14.97**	**37.71**	**12,989**	**13.42**	**4.72**	**11,022**	**10.32**	**(15.14)**
ฮ่องกง	8,534	10.30	6.28	11,456	11.83	34.24	11,020	10.32	(3.81)
จีน	3,329	4.02	(3.95)	5,089	5.26	52.86	7,963	7.45	56.47
ญี่ปุ่น	6,744	8.14	42.97	6,119	6.32	(9.26)	6,958	6.51	13.71
ประเทศอื่นๆ	13,759	16.61	19.32	13,565	14.02	(1.41)	13,276	12.43	(2.13)
ทวีปอื่นๆ	23,904	28.86	4.34	24,230	25.03	1.37	27,989	26.20	15.51
ออสเตรเลีย	3,078	3.72	10.19	4,946	5.11	60.70	5,032	4.71	1.74
สหรัฐอเมริกา	4,184	5.05	11.45	2,144	2.21	(48.77)	2,814	2.63	31.25
เยอรมัน	3,462	4.18	63.53	3,433	3.55	(0.84)	4,341	4.06	26.45
ประเทศอื่นๆ	13,180	15.91	(7.47)	13,708	14.16	4.01	15,802	14.79	15.28
รวมทั้งหมด	82,838	100.00	18.94	96,797	100.00	16.85	106,825	100.00	10.36

หมายเหตุ: ค่าใน ( ) หมายถึง ค่าเป็นลบ

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2543 – 2545

การเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวส่งผลให้ประเทศไทยต้องสูญเสียเงินตราออกนอกประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกัน โดยมีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.9, 16.8 และ 10.4 ในปี 2543, 2544 และ 2545 ตามลำดับ ซึ่งเป็นผลเสียต่อดุลการท่องเที่ยวของไทย โดยดุลการท่องเที่ยวของประเทศไทยเกินดุลเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.4 ลดลงร้อยละ 0.1 และเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 7.1 ในช่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งการเพิ่มขึ้นของดุลการท่องเที่ยวดังกล่าวเป็นผลจากการเพิ่มขึ้นของรายจ่ายในการเดินทางออกนอกประเทศเพื่อท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นสำคัญ (ตารางที่ 3)

ปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในช่วงปี 2542 - 2544 ได้แก่ ปัจจัยการขยายตัวของเศรษฐกิจไทยจากการฟื้นตัวของภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ปัจจัยราคาน้ำมันซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่เพิ่มสูงขึ้น โดยราคาเฉลี่ยรายปีของน้ำมันเบนซิน เพิ่มขึ้น 3.12 บาทต่อลิตร (จาก 10.35 บาทต่อลิตร ในปี 2542 เป็น 13.47 บาทต่อลิตร ในปี 2544) ในขณะที่น้ำมันดีเซลมีราคาเฉลี่ยรายปีเพิ่มขึ้น 3.92 บาทต่อลิตร (จาก 8.09 บาทต่อลิตร ในปี 2542 เป็น 12.01 บาทต่อลิตร ในปี 2544) (สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน, 2546) และปัจจัยจากภายนอก คือ การอนุมัติเพิ่มประเทศเป้าหมายทางการท่องเที่ยวของทางการจีน การแข่งขันด้านราคาในการท่องเที่ยวที่ทวีความรุนแรงขึ้นในประเทศในภูมิภาคเอเชีย เป็นต้น

สำหรับปี 2546 สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคทางเดินหายใจเฉียบพลัน (SARS) ในภูมิภาคเอเชีย (ช่วงเดือนมีนาคม – มิถุนายน 2546) ที่ทำให้สถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศในเอเชียทั้งหมดได้รับผลกระทบทางลบอย่างรุนแรง และค่อยๆ ฟื้นตัวดีขึ้น ภายหลังจากที่ประเทศต่างๆ ในเอเชียให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันได้เป็นผลสำเร็จภายในเดือนมิถุนายน 2546 ซึ่งสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันดังกล่าว ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศลดลงอย่างมากในช่วงไตรมาสที่ 2 ของปี 2546 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546)

อย่างไรก็ดี การเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย ก็ยังเป็นผลมาจากค่านิยมในการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ และผลพลอยได้ในการประกอบธุรกิจด้วย โดยในระยะยาว คนไทยยังมีแนวโน้มที่จะเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศในอัตราที่เพิ่มขึ้น โดยจะเพิ่มขึ้นมากน้อย ขึ้นอยู่กับภาวะทางเศรษฐกิจ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทางด้านการเมือง การสาธารณสุข และความปลอดภัย ทั้งในประเทศไทย และในประเทศอื่นๆ รวมทั้งนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว ทั้งของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และประเทศอื่นๆ ที่เป็นคู่แข่งขัน

การท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย

สถานการณ์การท่องเที่ยวระหว่างประเทศและนักท่องเที่ยวขาเข้าของประเทศสิงคโปร์

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศสิงคโปร์ ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศสิงคโปร์มีรายได้จากการท่องเที่ยวคิดเป็นมูลค่าเมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross Domestic Product :GDP) ประมาณร้อยละ 10 โดยการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีการเจริญเติบโตสูง และได้รับการบรรจุเข้าในแผนกลยุทธ์ระยะยาวของกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมของประเทศสิงคโปร์ (Ministry of Trade and Industry. Singapore. 1999)

สิงคโปร์เป็นตลาดท่องเที่ยวที่สำคัญในกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูง จากข้อมูลสถิติพบว่าประเทศสิงคโปร์มีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ยกเว้นในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงปี 2540 – 2541 ที่นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศสิงคโปร์ลดลง ร้อยละ 1.3 และ 13.3 ตามลำดับ ซึ่งส่งผลถึงรายได้จากการท่องเที่ยวที่ลดลงถึงร้อยละ 15.5 และ 11.5 ตามลำดับ ทั้งนี้ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศสิงคโปร์ยังได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ระเบิดตึกเวิลด์เทรด ของประเทศสหรัฐอเมริกา ในเดือนกันยายน 2544 และสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคทางเดินหายใจเฉียบพลัน (SARS) ในภูมิภาคเอเชีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศสิงคโปร์เอง ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศและรายได้จากการท่องเที่ยวลดลงอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2544 -2546 (ตารางที่ 9)

โดยเมื่อพิจารณาประเทศต้นทางของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ พบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์ในช่วงปี 2544-2545 ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวจากประเทศในกลุ่มอาเซียน ในสัดส่วนถึงกว่าร้อยละ 60 โดยเป็นนักท่องเที่ยวจากประเทศไทย ในสัดส่วนร้อยละ 3.5 (เป็นลำดับที่ 11) ในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.7 และ 1.1 ในปี 2544 และ 2545 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือเป็นนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคอื่นๆ โดยเป็นนักท่องเที่ยวจากออสเตรเลียและอังกฤษ ในสัดส่วนประมาณร้อยละ 7 และ 6 ตามลำดับ (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 9 จำนวนและค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์

ปี	นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่มาท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์		ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ	
	จำนวน (คน)	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	ค่าใช้จ่าย (ล้านดอลล่าร์สิงคโปร์)	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
2538	7,136,538	3.4	7,349.7	4.3
2539	7,292,366	2.2	7,350.0	0.0
2540	7,197,871	(1.3)	6,207.4	(15.5)
2541	6,242,152	(13.3)	5,493.6	(11.5)
2542	6,958,201	11.5	6,033.3	9.8
2543	7,690,257	10.5	6,292.6	4.3
2544	7,518,584	(2.2)	5,699.3	(9.4)
2545	7,566,237	0.6	5,425.8	(4.8)
2546*	6,125,480	(19.0)	-	-

หมายเหตุ: ตัวเลขใน ( ) หมายถึง ค่าเป็นลบ

* หมายถึง ในปี 2546 การท่องเที่ยวสิงคโปร์ยังไม่แสดงข้อมูลค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

ที่มา: Singapore Tourism Board, 2004

สำหรับประเภทของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์ เมื่อแบ่งตามวัตถุประสงค์ในการมาท่องเที่ยวพบว่า สัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อพักผ่อนในช่วงวันหยุดลดลง ขณะที่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ เช่น สัมมนา ประชุม เจรจาธุรกิจ เพิ่มขึ้น ในช่วงทศวรรษที่ 19 (Shahidun Rahman, Tan Khee Giap and Chen Yen Yu, 1996) ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ของ Singapore Tourist Promotion Board (STPB) ให้ประเทศสิงคโปร์เป็นเมืองแห่งการจัดนิทรรศการ จัดประชุม

และสัมมนา ระดับสูงในแถบเอเชีย จากความพร้อมทางเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนการเป็นศูนย์กลางเส้นทางการบินของประเทศสิงคโปร์

ตารางที่ 10 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ ปี 2544 – 2545

ประเทศ	ปี 2544			ปี 2545		
	จำนวน (คน)	ส่วนแบ่งตลาด (ร้อยละ)	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	จำนวน (คน)	ส่วนแบ่งตลาด (ร้อยละ)	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
1. อินโดนีเซีย	1,364,083	18.1	3.9	1,392,860	18.4	2.1
2. ญี่ปุ่น	755,683	10.1	(18.7)	723,350	9.6	(4.3)
3. มาเลเซีย	576,276	7.7	2.0	548,510	7.2	(5.2)
4. ออสเตรเลีย	550,545	7.3	7.9	538,354	7.1	(2.2)
5. จีน	497,380	6.6	14.5	670,070	8.9	34.7
6. อังกฤษ	459,932	6.1	3.4	458,466	6.1	(0.3)
7. เกาหลีใต้	359,046	4.8	1.3	371,024	4.9	3.3
8. สหรัฐอเมริกา	343,745	4.6	(10.9)	327,618	4.3	(4.7)
9. อินเดีย	339,795	4.5	(1.9)	375,634	5.0	10.5
10. ฮ่องกง	276,093	3.7	(3.5)	265,947	3.5	(3.7)
11. ไทย	**260,852**	**3.5**	**5.7**	**263,753**	**3.5**	**1.1**
12. ไต้หวัน	222,052	3.0	(23.7)	209,301	2.8	(5.8)
ประเทศอื่นๆ	1,513,102	20.1	(8.6)	1,421,350	18.8	(17.7)
รวม	7,518,584	100	(2.2)	7,566,237	100	0.6

หมายเหตุ ค่าใน ( ) หมายถึง ค่าเป็นลบ

ที่มา: Singapore Tourism Board, 2004

โดยนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางมายังประเทศสิงคโปร์เพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ มีการใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่อหัวในการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์สูงกว่านักท่องเที่ยวที่เดินทาง

เพื่อวัตถุประสงค์ในการพักผ่อน (Shahidun Rahman, Tan Khee Giap and Chen Yen Yu, 1996) จึงนับว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มที่เดินทางมาท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์เพิ่มขึ้น เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพ

นโยบายด้านการท่องเที่ยวของประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และได้บรรจุกลยุทธ์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวไว้ในแผนกลยุทธ์ระยะยาวของกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมของประเทศสิงคโปร์ (Ministry of Trade and Industry, Singapore, 1999) กลยุทธ์หลายประการที่ทำให้ประเทศสิงคโปร์เป็นตลาดท่องเที่ยวที่สำคัญ และมีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลขององค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวโลกที่กล่าวไว้ในหนังสือ Tourism Market Trends East Asia and The Pacific 1986-1996 และข้อมูลจากการท่องเที่ยวสิงคโปร์ (Singapore Tourism Board) ประกอบด้วย

1. ด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ประเทศสิงคโปร์ได้วางนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยเน้นที่จุดแข็งของประเทศ คือ ความทันสมัยของระบบสาธารณูปโภคและเทคโนโลยี โดยได้ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ให้ประเทศสิงคโปร์เป็นเมืองแห่งการจัดนิทรรศการและการประชุม รวมถึงเป็นศูนย์กลางของนักท่องเที่ยวที่รอการเปลี่ยนเที่ยวบิน (in-transit) จากความสะดวกสบายและความทันสมัยของระบบการจัดเที่ยวบินของสนามบิน Changi International Airport ซึ่งเป็นประตูทางเข้าของสิงคโปร์ที่ทันสมัย จนได้สมญานามว่า “Airtropolis” สิงคโปร์ได้ลงทุนสร้างสนามบินแห่งนี้ด้วยเงินลงทุนสูงถึง 22,400 ล้านบาท ทำให้รองรับผู้โดยสารได้ถึง 36 ล้านคนในปี 2540 เป็นต้นมา

2. ด้านการขนส่ง ประเทศสิงคโปร์ดำเนินการส่งเสริมการขยายท่าเรือ ที่ใช้ในการขนส่งสินค้าและขนส่งผู้โดยสารเพื่อการท่องเที่ยว โดยได้เปิดท่าเรือเพื่อขนส่งผู้โดยสารที่ World Trade Center ซึ่งมีส่งอำนวยความสะดวกครบครัน เป็นการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวที่ต้องการมาท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย ต้องมาและใช้บริการที่ประเทศสิงคโปร์ รวมทั้งการเปิดเที่ยวบินตรงจากสิงคโปร์ไปยังประเทศอื่น ๆ และเพิ่มจำนวนเที่ยวบินต่อสัปดาห์ให้มากขึ้น

3. ด้านการส่งเสริมการตลาด นโยบายทางการตลาดของประเทศสิงคโปร์ใช้กลยุทธ์การวางกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งมาเลเซียและอินโดนิเซียให้มาเป็นพันธมิตรการท่องเที่ยว โดย Singapore Tourist Promotion Board (STPB) ของประเทศสิงคโปร์ ได้วางกลยุทธ์ “การท่องเที่ยวไม่มีขีดจำกัด” (Tourism Unlimited) มุ่งเน้นการส่งเสริมให้กลุ่มประเทศอาเซียนเป็นจุดมุ่งหมายในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวนานาชาติ โดยร่วมกับ ASEAN Tourism Association และยังมีการตกลงความร่วมมือระดับสองประเทศ ร่วมกับประเทศอินโดนีเซีย (Indonesia-Singapore Tourism Corporation) ในการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ทั้ง 2 ประเทศ เป็นแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวนานาชาติร่วมกัน รวมทั้งจัดทำโฆษณาเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องเช่น “Grate Singapore Sale” “Singapore Food Festival” และ “Singapore Art Festivals” เป็นต้น

นอกจากนี้ จากการที่ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศและระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิคไม่มีความแตกต่างกันมากนัก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในประเทศสิงคโปร์จึงส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวในภูมิภาคเดียวกัน ด้วยการท่องเที่ยวแบบประหยัด เช่น การจัดแพ็คเกจท่องเที่ยวสิงคโปร์สายการบินสิงคโปร์แอร์ไลน์ส โดยมีค่าใช้จ่ายเริ่มต้น 7,600 บาท รวมค่าตั๋วเครื่องบินไปกลับ และที่พัก สำหรับการท่องเที่ยว 3 วัน 2 คืน (http://www. singaporeairlines.com. 2547)

โดยในระยะยาว กลยุทธ์การท่องเที่ยวของประเทศสิงคโปร์มุ่งเน้นที่คุณภาพของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่มาเยี่ยมเยียน มากกว่าปริมาณนักท่องเที่ยวดังกล่าว จึงวางแนวทางให้เกิดการเติบโตในด้านการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องอย่างมีเสถียรภาพ

นโยบายด้านการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

รัฐบาลของเกือบทุกประเทศจะเข้าไปมีบทบาททั้งโดยทางตรงและทางอ้อมในกิจการท่องเที่ยวของประเทศของตน มีการให้การสนับสนุน และเข้าควบคุมดูแลดำเนินการเอง สำหรับประเทศไทย รัฐบาลเริ่มเข้ามามีบทบาทในการวางนโยบายด้านการท่องเที่ยวของไทยอย่างจริงจังตั้งแต่ปี 2502 โดยการออกพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว พ.ศ. 2502 และจัดตั้ง "องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย" ขึ้น

ต่อมาเมื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้ขยายตัวอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว จึงได้ปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานการท่องเที่ยวของรัฐ ให้มีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบในการพัฒนาส่งเสริมเผยแพร่ และ ดำเนินกิจการ เพื่อเป็นการริเริ่มให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนคุ้มครองให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวด้วย โดยได้จัดตั้ง "การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย" ขึ้น เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2522 นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา การพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวได้รับความสนใจจากรัฐบาลมากขึ้น ได้มีการบรรจุแผนพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ระหว่างปี พ.ศ.2520-2524) และการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้รับการบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต่อมาจนปัจจุบัน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545)

<u>นโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ</u>

ในประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลาย จำนวนนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวจากภายในประเทศนั้น ๆ แทบทั้งสิ้น คาดว่าประมาณร้อยละ 75-80 ของกิจกรรมการท่องเที่ยวเกิดจากนักท่องเที่ยวภายในประเทศ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2543) ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวไทย มีแนวโน้มที่จะเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศเพิ่มขึ้น (ตารางที่ 3) ส่งผลให้ดุลการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีแนวโน้มการเกินดุลลดลง จากเงินตราที่ไหลออกจากประเทศอันเนื่องมาจากการเดินทางออกไปท่องเที่ยวยังต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยในปี 2545 มีนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางออกนอกประเทศประมาณ 2.2 ล้านคน หรือ เพิ่มขึ้นจากปี 2544 ร้อยละ 11.9 ส่งผลให้ในปี 2545 ประเทศไทยต้องสูญเสียเงินตราประมาณ 106,825 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2544 ร้อยละ 10.4 ด้วยเหตุนี้การกำหนดนโยบายเพื่อเพิ่มดุลการท่องเที่ยวของไทย นอกจากจะมุ่งเน้นในการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวแล้ว ยังจะต้องดำเนินมาตรการเพื่อลดรายจ่ายทางการท่องเที่ยวควบคู่กันไปด้วย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้วางมาตรการเพื่อชะลอการเดินทางออกนอกประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย และส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศ ได้แก่

1. โครงการ “ไทยเที่ยวไทย” (ปี 2542 - 2544) เพื่อกระตุ้นให้คนไทยเดินทางในประเทศมากขึ้น รวมทั้งมุ่งเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว โดยเน้นตลาดศักยภาพ

ในส่วนของรัฐบาลไทย และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้วางแนวนโยบาย “ไทยเที่ยวไทย” ขึ้นเป็นหนึ่งในกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อบรรลุเป้าหมาย ปี 2542 -2544 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อชักจูงให้คนไทยที่เดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศหันมาท่องเที่ยวในประเทศไทยแทน และกระตุ้นให้คนไทยทั่วไปเดินทางท่องเที่ยวในประเทศมากขึ้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544) และมุ่งวางมาตรการต่างๆ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และดึงดูดให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเลือกที่จะท่องเที่ยวในประเทศมากขึ้นเพื่อแก้ปัญหาการลดลงของการเกินดุลบริการดังกล่าว โดยมีเป้าหมายให้คนไทยเดินทางท่องเที่ยวในประเทศเพิ่มขึ้น ร้อยละ 4.0 ต่อปี คิดเป็นค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นประมาณ 10,000 ล้านบาท ต่อปี และชะลอการเดินทางออกนอกประเทศของคนไทย ประมาณร้อยละ 20.0 ต่อปี หรือประมาณ 300,000 คน ทำให้ประหยัดเงินตราต่างประเทศได้ประมาณ 11,000 ล้านบาท ต่อปี (จริยา เปรมศิลป์, 2544)

2. จัดทำแผนแม่บทอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2544 – 2553) โดยเน้นไปที่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน กำหนดเป้าหมายเพิ่มการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย ทั้งในหมู่นักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวนานาชาติ อันเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในระยะยาวที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

<u>นโยบายด้านการท่องเที่ยวในภาพรวม</u>

รัฐบาลไทยได้วางแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยในอนาคตอย่างเป็นรูปธรรม โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2543 เห็นชอบแผนแม่บทอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ.2544 – 2553) ตามที่รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายอดิศัย โพธารามิก) ประธานกรรมการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเสนอ เพื่อเป็นกรอบในการกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงานด้านการตลาดและการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เหมาะสม ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนอันจะทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยเติบโตอย่างเข็มแข็งและมั่นคงต่อไป ซึ่งสาระสำคัญของแผนแม่บทฯ สรุปได้ดังนี้

นโยบายของแผนแม่บทอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งชาติ ประกอบด้วย

1. พัฒนาให้ประเทศไทยคงความเป็นผู้นำทางการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชีย เพื่อก้าวสู่ความเป็น World Class Destination

2. พัฒนาการท่องเที่ยวของไทยให้เป็นสาขาหลักทางเศรษฐกิจที่ควบคู่ไปกับสาขาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม

3. เร่งรัดให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว

4. ปรับปรุงโครงการสร้างอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มีความพร้อมในการแข่งขัน

5. สนับสนุนให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีความพร้อมในการบริหารจัดการธุรกิจท่องเที่ยว

6. อนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทยให้คงความเป็นธรรมชาติที่สมบูรณ์

โดยมีเป้าหมายในเชิงปริมาณ ด้านจำนวนนักท่องเที่ยว และรายได้จากการท่องเที่ยว ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 เป้าหมายจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ตามแผนแม่บท

เป้าหมายจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้	ปี 2548	ปี 2553
นักท่องเที่ยวต่างประเทศ		
จำนวนนักท่องเที่ยว (ล้านคน)	16.02	22.46
รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	538,592	859,095
วันพักเฉลี่ย (วัน)	8.2	8.5
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/คน/วัน)	4,100	4,500
นักท่องเที่ยวชาวไทย		
จำนวนนักท่องเที่ยว (ล้านคนครั้ง)	63	72
รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	315,850	413,670

ที่มา : มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2543

<u>กลยุทธ์และแผนปฏิบัติการของแผนแม่บทอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ.2544 – 2553)</u>

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้กำหนดแผนปฏิบัติการภายใต้วาระแห่งชาติเพื่อการท่องเที่ยวยั่งยืน เพื่อให้นโยบายท่องเที่ยวแห่งชาติสัมฤทธิ์ผล โดยมีกลยุทธ์ดังต่อไปนี้

1. กลยุทธ์การบริหารแผนฯ และปรับโครงสร้าง

เพื่อให้มีการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เกิดผลประโยชน์และสวัสดิการสูงสุดแก่คนไทย และมีความเป็นธรรมสำหรับผู้ประกอบการ ทุกขนาด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงวางมาตรการในการวัดผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ที่มาจากการท่องเที่ยว ให้เกิดความชัดเจนในการวางแผนปฏิบัติการในธุรกิจที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผลกระทบที่เกิดกับแต่ละท้องถิ่น รวมทั้งวางแนวทางการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเพื่อกำหนดเขตท่องเที่ยว (Tourism zone) และให้องค์กรท้องถิ่นพัฒนาและกำกับแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืน โดยจัดทำแผนกายภาพการท่องเที่ยวยั่งยืนในระดับประเทศประสานกับแผนลงทุนด้านการท่องเที่ยวระดับจังหวัดให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยมีมาตรการสนับสนุนได้แก่

1.1 จัดงบประมาณเฉพาะเพื่อการท่องเที่ยวยั่งยืน โดยมีวงเงินงบประมาณไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2 ของรายได้จากการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ โดยกระจายรายได้ไปสู่องค์กรปกครองท้องถิ่น

1.2 จัดตั้งสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการอำนวยการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งชาติ (สกอ.พสท.) ภายใต้คณะกรรมการอำนวยการ พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งชาติ (กอ. พสท.) เพื่อแก้ไขอุปสรรคในการจัดการปัญหาการท่องเที่ยว

1.3 ร่างพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) การท่องเที่ยว ซึ่งจะกำหนดบทบาทหน่วยราชการต่างๆ ที่ชัดเจน และปรับปรุงกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านภาวะเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการพัฒนาเทคโนโลยี และให้เปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการชี้นำจัดการการท่องเที่ยวและเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

2. กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการบริหารการท่องเที่ยวส่วนท้องถิ่น

ดำเนินการกระจายอำนาจการคลังและการบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาศักยภาพการปกครองท้องถิ่นในระยะยาว ซึ่งทำให้อำนาจหน้าที่ของการดูแลแหล่งท่องเที่ยวเป็นขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัด (อบจ.) และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) โดยให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้บริหารท้องถิ่น ในการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานเป็นที่พึงพอใจของนักท่องเที่ยว และสามารถอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวไว้ได้ในระยะยาว ในเวลาเดียวกัน โดยมีมาตรการจัดทำแผนนำร่องด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับท้องถิ่น และจัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวระดับจังหวัด เพื่อเตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวให้แก่ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติการในส่วนการปกครองท้องถิ่น

3. กลยุทธ์การท่องเที่ยวยั่งยืน

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวในแหล่งสำคัญ ๆ หลายแหล่ง เช่น เกาะสมุย เกาะช้าง ได้พัฒนาไปเกินกว่ากำลังการรองรับในพื้นที่ กิจกรรมการท่องเที่ยวหลายประเภทก่อให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมทั้งในยะสั้นและระยะยาวต่อการท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องมีมาตรการที่เข้มงวดและมีประสิทธิภาพในการควบคุมผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว

มาตรการภายใต้กลยุทธ์นี้ ได้แก่

3.1 เร่งรัดการควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อมและลดมลภาวะ โดยการใช้ภาษีและเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ประเภทต่าง ๆ โดยการประกาศนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้พื้นที่บริการในเขตอุทยานแห่งชาติ ด้วยการจัดทำแผนจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสำหรับเขตบริการและนันทนาการในเขตอนุรักษ์ให้ชัดเจน

3.2 ผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดผลการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั่วประเทศอย่างสอดคล้องและมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดเขตพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัดและให้มีพื้นที่สีเขียว และพื้นที่เปิดโล่งสำหรับประชาชนทั่วไปให้มากขึ้นในทุกเขต

3.3 ประกาศใช้หลักเกณฑ์และมาตรฐานเพื่อปกป้องระบบนิเวศสำหรับธุรกิจท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และขยายกำลังรองรับสาธารณูปโภคเพิ่มเติมจากความต้องการเดิมของท้องถิ่น โดยเฉพาะการกำจัดขยะและน้ำเสียเพื่อให้สอดคล้องกับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยว

3.4 ให้ความรู้นักท่องเที่ยว นักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไป เกี่ยวกับการปฏิบัติในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ถูกวิธี รวมถึงสนับสนุนให้มี ส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมประเพณีของชาติ โดยสร้างเป็นเครือข่าย เฝ้าระวังกระจายอยู่ทั่วประเทศ

3.5 จัดทำศูนย์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวบรวมข้อมูลวิชาการ งานศึกษาวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นฐานข้อมูลในระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาและการจัดการเพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย มีการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมตามหลักวิชาการ รวมทั้งจัดทำทำเนียบแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อรวบรวมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและแหล่งท่องเที่ยวที่ดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ พร้อมทั้งรายละเอียดอื่น ๆ

3.6 จัดตั้งระบบติดตามสภาพทรัพยากรท่องเที่ยวให้สมบูรณ์ และให้มีกลุ่มอนุรักษ์ในท้องถิ่นเป็นเครือข่ายเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อมวลชน

4. กลยุทธ์พัฒนาระบบสารสนเทศ และการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

สารสนเทศมีความสำคัญอย่างยิ่งในตลาดการค้าปัจจุบัน และช่วยสร้างความแตกต่างของสินค้าในความคิดของผู้บริโภค โดยเฉพาะผู้บริโภคที่ใช้ระบบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ มาตรการภายใต้กลยุทธ์มีดังต่อไปนี้

4.1 มาตรการด้านสารสนเทศ โดยสร้างระบบสารสนเทศเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวในประเทศ และสร้างระบบสารสนเทศเกี่ยวกับประเทศคู่แข่งคู่ค้า เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันโดยรวมและในตลาดเฉพาะ และเพื่อให้สามารถ ติดตาม และประเมินสถานการณ์ท่องเที่ยว

4.2 มาตรการส่งเสริมการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยการเร่งรัดและเพิ่มการให้ข้อมูลข่าวสารโดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการโดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-trust) สร้างความสามารถทางด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce capacity) และให้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือในการทำการตลาด รวมทั้งการส่งเสริม ให้ประเทศไทยมีตลาดกลางการค้าอิเล็กทรอนิกส์ (E-market place) สำหรับการท่องเที่ยว

5. กลยุทธ์สนับสนุนการประชุมและนิทรรศการนานาชาติ

ในภูมิภาคเอเชีย ประเทศที่ติดอันดับโลกด้านการจัดการประชุมและนิทรรศการ ได้แก่ สิงคโปร์ และญี่ปุ่น ซึ่งมีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบการคมนาคมและระบบเทคโนโลยี โดยประเทศไทยต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวเพื่อที่จะเป็นศูนย์กลางการจัดประชุมและนิทรรศการนานาชาติ และได้วางมาตรการภายใต้กลยุทธ์ดังต่อไปนี้

5.1 เร่งรัดสาธารณูปโภคหลักให้เป็นไปตามแผน รวมทั้ง ปรับปรุงสนามกีฬา และหอประชุมสถาบันการศึกษาในจังหวัดท่องเที่ยวหลักให้เป็นศูนย์ประชุมได้

5.2 จัดตั้งศูนย์กลางในการจัดการประชุมและนิทรรศการนานาชาติ (MICE Bureau) เพื่อให้สามารถนำการตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้แก่กิจกรรมการประชุมและนิทรรศการนานาชาติ ตั้งแต่การเตรียมการประมูลจนกระทั่งสิ้นสุดลง

5.3 ให้หน่วยงานของรัฐจัดงานประชุมนิทรรศการนานาชาติให้มากขึ้นโดยเฉพาะในสาขาที่ไทยมีความได้เปรียบ เช่น การเกษตรอาหาร อัญมณี ฯลฯ

6. กลยุทธ์พัฒนาชุมชนท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ SMEs ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีลักษณะพิเศษคือ มีผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นจำนวนมาก ซึ่งนับเป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับการกระจายรายได้และการจ้างงานไปสู่ท้องถิ่น ดังนั้นกลยุทธ์การพัฒนาผู้ประกอบการจึงมุ่งที่ช่วยลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพโดยมีมาตรการดังต่อไปนี้

6.1 พัฒนากลุ่มธุรกิจ (Cluster) ในพื้นที่เดียวกัน เพื่อสร้างความพร้อมของกลุ่มธุรกิจเดียวกันและกลุ่มธุรกิจที่เชื่อมโยงกัน เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน

6.2 สนับสนุนด้านวิชาการและข้อมูลให้แก่ผู้ประกอบการขนาดย่อมและองค์กรเอกชนอิสระ ร่วมกับการพัฒนาฝีมือแรงงาน จัดอบรมการให้บริการและจัดการท่องเที่ยว

6.3 จัดทำทำเนียบแหล่งท่องเที่ยวที่ชุมชนเป็นผู้จัดการ และจัดให้มีมัคคุเทศน์ท้องถิ่นที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยมีสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวท้องถิ่น และสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นเป็นผู้พิจารณา หลักสูตร ทั้งนี้จะต้องมีการแก้ไข พ.ร.บ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศน์ พุทธศักราช 2535

7. กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพและจัดทำมาตรฐานแห่งชาติ

มาตรการสร้างระบบประกันคุณภาพและมาตรฐาน การให้การศึกษา และการฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยว โดยกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพและมีความปลอดภัยและให้มีการตรวจสอบการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐาน โดยพัฒนาและสร้างระบบรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรม เช่น ระบบการให้ดาวของโรงแรมและมาตรฐานการบริการและความปลอดภัยสำหรับบริการสุขภาพ

โดยในการเร่งรัดพัฒนาเมืองท่องเที่ยวหลัก ได้แก่ภูเก็ตและเชียงใหม่ให้เป็นเมืองท่องเที่ยวนานาชาติที่ได้มาตรฐานสากล (World Class Tourism) ต้องยังคงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น

8. กลยุทธ์การท่องเที่ยวเพื่อสังคมปัญญา

มาตรการภายใต้กลยุทธ์การท่องเที่ยวเพื่อสังคมปัญญา ครอบคลุมถึงการสนับสนุนลงทุนในการสืบค้นประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว สนับสนุนการสร้างข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยวเชิงพุทธ และการสร้างสาระบันเทิงและสาระสร้างสรรค์เพื่อให้การท่องเที่ยว เป็นวิธีการหนึ่งของการให้การศึกษาแก่เยาวชน และก่อให้เกิด โอกาสการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องของประชาชน ได้แก่ โครงการท่องเที่ยวอิเล็กทรอนิกส์ (E- tourism) สำหรับนักเรียนนักศึกษา และให้กิจกรรมขนส่งมวลชนของรัฐ และที่พักที่เป็นของหน่วยราชการ คิดค่าบริการสำหรับนักเรียนนักศึกษาถูกลง

9. กลยุทธ์ส่งเสริมและขยายบริการด้านการท่องเที่ยว

ส่งเสริมและขยายบริการด้านการท่องเที่ยวให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่กว้างขึ้น โดยมุ่งเน้นในด้านคุณภาพ โดยวางมาตรการดังต่อไปนี้

9.1 สร้างภาพลักษณ์ให้ประเทศไทยในฐานะเป้าหมายที่มีคุณภาพสูงในการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (Quality Destination) เน้นการท่องเที่ยวคุณภาพสูง และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เน้นกลุ่มลูกค้าสตรี และนักท่องเที่ยวที่เดินทางเป็นครอบครัว

9.2 รณรงค์ให้ไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในเอเชียและแปซิฟิก โดยกำหนดกลยุทธ์เชิงรุกในตลาดต่างประเทศที่มีแนวโน้มความได้เปรียบลดลงได้แก่ เยอรมนี สเปน อิตาลี ฯลฯ โดยเน้นการเปิดตลาดใหม่ในประเทศเหล่านั้น และกำหนดให้ตลาดที่มีผลตอบแทนสูงและตลาดที่ต้องการสินค้าคุณภาพ เช่น ตลาดการประชุมและนิทรรศการนานาชาติ ตลาดน้ำผึ้งพระจันทร์ เป็นตลาดเป้าหมายในแผนฯ 9 รณรงค์ส่งเสริมการท่องเที่ยวในฤดูฝน (Green Season) เป็นการท่องเที่ยวในฤดูส่งเสริม (Promotion Season)

10. กลยุทธ์พัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก

ประเทศไทยมีความได้เปรียบทั้งประเทศฮ่องกงและประเทศสิงคโปร์ในด้านศูนย์กลางการบินในเอเชียแปซิฟิก โดยเฉพาะเส้นทางจากยุโรป จากที่ตั้งและเส้นทางการบิน แต่ประเทศสิงคโปร์ได้ดำเนินนโยบายด้านท่าอากาศยานและสายการบินที่มีเอกภาพและประสิทธิภาพมากกว่าไทย และมีแนวโน้มจะเป็นศูนย์กลางการบินในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งนี้ การวางเป้าหมายให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชียแปซิฟิก จะต้องพิจารณาถึงจุดเด่น จุดด้อย ผลได้ผลเสีย รวมทั้งเป้าหมายและบทบาท โอกาสของไทยที่จะเป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวของเอเชียแปซิฟิก ตลอดจนการสนับสนุนที่จำเป็นจากรัฐ โดยมาตรการดังต่อไปนี้

10.1 ทบทวนความเป็นไปได้ในการใช้กลุ่มท่าอากาศยานในประเทศ เพื่อผลักดันประเทศไทยให้เป็นบริษัทการบินไทย รวมทั้งในการสนับสนุนการขยายตลาดการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระจายการท่องเที่ยวไปสู่ภูมิภาค

10.2 เจรจาแลกเปลี่ยนสิทธิการบินเพิ่มเติมในตลาดญี่ปุ่น สาธารณรัฐประชาชนจีน อิตาลี และ สเปน รวมทั้งพัฒนาความร่วมมือกับองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศพันธมิตรและสายการบินอื่นๆ ให้ทำการตลาดร่วมกัน โดยเฉพาะสิงคโปร์และฮ่องกง

10.5 ให้สายการบินแห่งชาติสนับสนุนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในด้านการตลาดต่างประเทศ การเปิดตลาดใหม่ โดยให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน รวมทั้งจัดทำแผนตลาดร่วมกับสายการบินนานาชาติ เพื่อส่งเสริมให้ผู้โดยสารผ่าน (Transit Passenger) แวะทัศนาจรที่เชียงใหม่ ภูเก็ต กรุงเทพฯ และอยุธยา

10.6 ผลักดันให้ประเทศไทยเป็นประตูสู่อาเซียน (ASEN Gateway) เต็มรูปแบบ โดยเร่งรัดการก่อสร้างท่าอากาศยานสุวรรณภูมิให้เสร็จตามกำหนด และพิจารณาค่าธรรมเนียมที่เหมาะสม โดยตั้งคณะกรรมการด้านการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและการกำกับดูแลในด้านบริการอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพในระดับสูงตลอดเวลา

สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวโลกในระยะยาว

องค์การท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: WTO) ได้คาดการณ์ว่าแนวโน้มจำนวนนักท่องเที่ยวของโลกจะยังคงขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลจากการเปิดเสรีทางการท่องเที่ยวระหว่างกันมากขึ้น ตามกรอบความร่วมมือต่างๆ ประกอบกับการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการบริการด้านการบิน รวมถึงทัศนคติที่เชื่อว่าการท่องเที่ยวเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างประสบการณ์ใหม่ๆ ต่างมีส่วนกระตุ้นให้มีการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น

สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิค

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นอีกภูมิภาคหนึ่งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของโลก เนื่องจากหลาย ๆ ประเทศในแถบภูมิภาคนี้ มีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สืบเนื่องกันมายาวนาน อีกทั้งยังมีแหล่งธรรมชาติที่งดงามและอุดมสมบูรณ์ โดยแต่ละประเทศในแต่ละภูมิภาคนี้ ได้ให้ความสนใจกับการท่องเที่ยวระหว่างประเทศเป็นอย่างมาก และได้ทำการแข่งขันทางด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศมาโดยตลอด (สิทธิศักดิ์ ชุณหรุ่งโรจน์, 2546)

ทั้งนี้ สถานการณ์การท่องเที่ยวในด้านจำนวนและอัตราการเปลี่ยนแปลงของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในช่วงเวลาระหว่างปี 2535-2545 พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคมีการขยายตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 จำนวนและอัตราการเปลี่ยนแปลงของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศมาเลเซียประเทศไทย และประเทศสิงคโปร์ ระหว่างปี 2535-2545

ปี	มาเลเซีย		ไทย		สิงคโปร์	
	นักท่องเที่ยว (คน)	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	นักท่องเที่ยว (คน)	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	นักท่องเที่ยว (คน)	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
2535	6,016,209	2.9	5,136,443	1.0	5,989,940	10.6
2536	6,503,860	8.1	5,760,533	12.2	6,425,778	7.3
2537	7,197,229	10.7	6,166,496	7.1	6,898,951	7.4
2538	7,468,749	3.8	6,951,566	12.7	7,136,538	3.4
2539	7,138,452	(4.4)	7,192,145	3.5	7,292,366	2.2
2540	6,210,921	(13.0)	7,211,345	0.3	7,197,871	(1.3)
2541	5,550,748	(10.6)	7,764,930	7.7	6,242,152	(13.3)
2542	7,931,149	42.9	8,580,332	10.5	6,958,201	11.5
2543	10,221,582	28.9	9,578,826	11.6	7,690,257	10.5
2544	12,775,073	25.0	10,132,509	5.8	7,518,584	(2.2)
2545	13,292,010	4.0	10,799,067	8.0	7,566,237	0.6
เฉลี่ย	9,030,598	9.8	8,527,419	8.0	7,691,688	3.7

หมายเหตุ ตัวเลขใน ( ) หมายถึง ค่าเป็นลบ

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546

Singapore Tourism Board, 2546

Malaysia Tourism Promotion Board, 2546

โดยเมื่อพิจารณาทางด้านจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ พบว่าประเทศที่รองรับจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเกิน 5 ล้านคนต่อปีมีอยู่ 3 ประเทศคือ ประเทศมาเลเซีย ประเทศไทย และประเทศสิงคโปร์ โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศโดยเฉลี่ยในช่วงเวลาดังกล่าว คือ 9,030,958 8,527,419 และ 7,691,688 คน ตามลำดับ ซึ่งประเทศที่รองรับนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศมากเป็นอันดับหนึ่งของภูมิภาคนี้ คือ ประเทศมาเลเซีย

อย่างไรก็ดี จากผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจตกต่ำที่เกิดขึ้นทั่วโลก โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการลอยตัวค่าเงินบาทของไทย ในปี 2542 ประกอบกับความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง โดยเฉพาะในประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซีย ในช่วงปี 2543 จะทำให้นักท่องเที่ยวภายในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิคลดการเดินทางท่องเที่ยวยังประเทศในภูมิภาคลง ส่วนนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคอื่นๆ อาจเพิ่มมากขึ้นจากความดึงดูดของค่าเงินที่ลดลงของประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิค แต่ก็จะมีผลต่อการลดจำนวนวันในการท่องเที่ยวและการใช้จ่ายในการท่องเที่ยวลงกว่าเดิม โดยประมาณการว่าภาวะเศรษฐกิจและการเมืองที่ไม่มีเสถียรภาพดังกล่าว จะส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวภายในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกด้วยกัน ในปี 2563 ลดลงจาก 92.4 ล้านคน เป็น 69.4 ล้านคน และนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคอื่นๆ เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 23.2 ล้านคน เป็น 23.5 ล้านคน ในปี 2563 (World Tourism Organization. 1999) (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 การคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศทั่วโลกระหว่างปี 2543 – 2563

(หน่วย : ล้านคน)

ภูมิภาค	ปี2543	ปี 2553	ปี 2563
ยุโรป	393	527	717
เอเชียแปซิฟิก	93	195	397
อเมริกา	130	190	282
แอฟริกา	27	47	77
ตะวันออกกลาง	18	36	69
เอเชียใต้	6	11	19
ทั่วโลก	668	1,006	1,561

ที่มา : World Tourism Organization, June 1999

สำหรับประเทศไทย องค์การท่องเที่ยวโลกคาดการณ์ว่าจะมีนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นเฉลี่ยในอัตราร้อยละ 6.9 ต่อปี ในช่วงปี 2543 - 2563 ซึ่งสูงกว่าการเติบโตของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่มีการเจริญเติบโตร้อยละ 4

ทั้งนี้ องค์การท่องเที่ยวโลกได้คาดการณ์ความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิคโดยเฉพาะ ในหนังสือ Tourism Market Trends East Asia and The Pacific 1986-1996 โดยระบุว่า ในระยะ 5-10 ปี นักท่องเที่ยวมีความต้องการรูปแบบใหม่ทางการท่องเที่ยวซึ่งเป็นรูปแบบเดียวกันทั่วโลก โดยมีราคาเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับใช้ตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว แต่ก็ต้องมีมาตรฐานและคุณภาพด้านบริการที่สามารถยอมรับได้ รวมทั้งนักท่องเที่ยวจะคำนึงถึงด้านความมั่นคงและปลอดภัยในการเดินทางเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีจะสามารถสร้างสินค้าใหม่ ๆ ทางการท่องเที่ยว และทำสิ่งที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้นได้ ทำให้นักท่องเที่ยวคาดหวังการสร้างสรรค์ด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น

บทที่ 5

ผลการศึกษาวิจัย

ในบทนี้จะนำเสนอผลการศึกษาวิจัยจากการวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งรวบรวมได้โดยการใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่จะเดินทางออกไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์ จำนวน 400 ตัวอย่าง โดยนำมาวิเคราะห์ในรูปแบบสถิติเชิงพรรณนา รวมถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ โดยใช้รูปแบบสถิติเชิงปริมาณ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่าง ๆ ที่นำมาศึกษา ว่าเป็นปัจจัยตัวใดที่มีอิทธิพลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปประเทศสิงคโปร์ ผลการศึกษาวิจัยดังกล่าว แบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 3 วัตถุประสงค์และเหตุผลในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ และที่มีต่อการท่องเที่ยวต่างประเทศโดยรวม

ส่วนที่ 5 ปัจจัยในระดับมหภาค ที่มีอิทธิพลต่อความต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์

จากแบบสอบถามในการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน คือ ช่วงอายุ 23-40 ปี เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายเล็กน้อย มีทั้งที่สมรสแล้วและยังโสดในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับ

ปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทในสัดส่วนสูงที่สุด รองลงมาเป็นนักเรียน/นักศึกษา และข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 10,001 - 25,000 บาทต่อเดือน ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างข้างต้นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 ลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ :	400	100.0
ชาย	194	48.5
หญิง	206	51.5
อายุ :	400	100.0
ต่ำกว่า 23 ปี	74	18.5
23 – 40 ปี	191	47.8
41 – 50 ปี	83	20.8
51 – 60 ปี	42	10.5
60 ปี ขึ้นไป	10	2.5
สถานภาพสมรส :	400	100.0
โสด	193	48.3
สมรส	189	47.3
หย่า	18	4.5
การศึกษา :	400	100.0
มัธยมตอนต้นหรือต่ำกว่า	10	2.5
มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	16	4.0
อนุปริญญา หรือ ปวส,	18	4.5
ปริญญาตรี	263	65.8
ปริญญาโท	86	21.5
ปริญญาเอก	7	1.8

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพ :	400	100.0
พนักงานบริษัทเอกชน	179	44.8
ข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ	73	18.3
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	51	12.8
นักศึกษา/นักเรียน	78	19.5
แม่บ้าน	11	2.8
อื่นๆ เช่น แพทย์	8	2.0
รายได้ :	400	100.0
ต่ำกว่า 10,000 บาท	73	18.3
10,001 – 25,000 บาท	189	47.3
25,001 – 50,000 บาท	108	27.0
สูงกว่า 50,000 บาท	30	7.5

ที่มา: จากการสำรวจ

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 5 ประเด็น ดังนี้

1. ความถี่ในการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์

3. ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์

4. สถานที่ท่องเที่ยวหลักที่มุ่งเดินทางไปท่องเที่ยว

5. บุคคลที่ร่วมเดินทาง

ความถี่ในการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์

นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์มากกว่า 2 ครั้งต่อปี ทั้งนี้นักท่องเที่ยวชายเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์บ่อยครั้งกว่าเมื่อเทียบกับนักท่องเที่ยวหญิง (ตารางที่ 15) ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า ประเทศสิงคโปร์เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่นิยมในการเดินทางท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยพอสมควรโดยเฉพาะในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาย

ตารางที่ 15 ความถี่ในการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ จำแนกตามเพศ

ความถี่ในการเดินทาง	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ครั้งแรก	83	42.8	97	47.1	180	45.0
เฉลี่ยปีละ 2-3 ครั้ง	66	34.0	82	39.8	148	37.0
ระหว่าง 3-7 ครั้งต่อปี	13	6.7	4	1.9	17	4.3
มากกว่า 7 ครั้งต่อปี	13	6.7	-	0.0	13	3.3
อื่น ๆ	19	9.8	23	11.2	42	10.5
รวม	194	100.0	206	100.0	400	100.0

หมายเหตุ: อื่นๆ หมายถึง น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง หรือไม่ได้ไปเป็นประจำ

ที่มา: จากการสำรวจ

เมื่อพิจารณาความถี่ในการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ จำแนกตามระดับรายได้ พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้น้อยมีความถี่ในการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์โดยเฉลี่ยน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้สูงกว่า (ตารางที่ 16) โดยกลุ่มที่มีรายได้

ต่อเดือนต่ำกว่า 25,000 บาท ส่วนใหญ่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ครั้งแรก ขณะที่นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 25,001 – 50,000 บาท ส่วนใหญ่เดินทางไปท่องเที่ยวสิงคโปร์เฉลี่ยปีละ 2-3 ครั้ง และกลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 50,000 บาท เดินทางไปท่องเที่ยวสิงคโปร์เป็นประจำ แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับรายได้สูงมีแนวโน้มที่จะเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์บ่อยกว่านักท่องเที่ยวที่มีระดับรายได้ต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการบริโภคที่กล่าวว่าการบริโภคเป็นฟังก์ชั่นขึ้นกับรายได้ของผู้บริโภค (นราทิพย์, 2528) เมื่อพิจารณาการท่องเที่ยวเป็นการบริโภคชนิดหนึ่งที่ตัวสินค้าปรากฏในรูปของความพึงพอใจ ความสนุกสนานตื่นเต้น (ณัฐกานต์, 2542)

ตารางที่ 16 ความถี่ในการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ จำแนกตามระดับรายได้

หน่วย: คน

ความถี่ในการเดินทาง	รายได้ต่อเดือน				
	<10,000 บาท	10,001-25,000 บาท	25,001-50,000 บาท	>50,000 บาท	รวม
ครั้งแรก	47 (64.4)	88 (46.6)	39 (36.1)	6 (20.0)	180 (45.0)
เฉลี่ยปีละ 2-3 ครั้ง	18 (24.7)	84 (44.4)	42 (38.9)	4 (13.3)	148 (37.0)
ระหว่าง 3-7 ครั้งต่อปี	1 (1.4)	4 (2.1)	9 (8.3)	3 (10.0)	17 (4.3)
มากกว่า 7 ครั้งต่อปี	2 (2.7)	6 (3.2)	3 (2.8)	2 (6.7)	13 (3.3)
อื่น ๆ	5 (6.8)	7 (3.7)	15 (13.9)	15 (50.0)	42 (10.5)
รวม	73 (100.0)	189 (100.0)	108 (100.0)	30 (100.0)	400 (100.0)

หมายเหตุ: ตัวเลขใน ( ) หมายถึง ค่าร้อยละ

อื่น ๆ หมายถึง น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง หรือไม่ได้ไปเป็นประจำ

ที่มา: จากการสำรวจ

ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์

ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่าง มาจากการประมาณการโดยเฉลี่ยต่อครั้งของกลุ่มตัวอย่าง และเนื่องจากการเดินทางโดยทางอากาศระหว่างประเทศไทยและประเทศสิงคโปร์ใช้เวลาเพียง 3 ชั่วโมง โดยประมาณ (สายการบินไทย) จึงนับรวมวันเดินทางไปและกลับเป็นระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวด้วย

นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาย ท่องเที่ยวในประเทศสิงคโปร์เป็นระยะเวลา 3-7 วัน เป็นสัดส่วนร้อยละ 66.8 โดยกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 11.1 ใช้เวลาในการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์มากกว่า 7 วัน (ตารางที่ 17) จากการศึกษาของ James Mak, James E. T. Moncur และ Dave Yonamine (1997) พบว่าระยะเวลาพำนักและค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวมีผลกำหนดซึ่งกันและกัน การที่นักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมท่องเที่ยวในประเทศสิงคโปร์เป็นเวลานาน จึงจะส่งผลกระทบต่อการไหลออกของเงินตราจากการท่องเที่ยวในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 17 จำนวนวันพักเฉลี่ยในการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ จำแนกตามเพศ

จำนวนวันพักเฉลี่ย	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 3 วัน	27	14.0	61	29.8	88	22.1
ระหว่าง 3-7 วัน	142	73.6	124	60.5	266	66.8
ระหว่าง 7-15 วัน	11	5.7	18	8.8	29	7.3
มากกว่า 15 วัน	9	4.7	1	0.5	10	2.5
อื่น ๆ	4	2.1	1	0.5	5	1.3
รวม	193	100.0	205	100.0	398	100.0

หมายเหตุ: อื่น ๆ หมายถึง ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อม

ที่มา: จากการสำรวจ

เมื่อพิจารณาระยะเวลาในการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับรายได้พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 50,000 บาท มีระยะเวลาในการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์มากกว่า 15 วัน (ตารางที่ 18) ในสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างในระดับรายได้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ James Mak, James E. T. Moncur และ Dave Yonamine (1997) ที่พบว่านักท่องเที่ยวที่มีรายได้สูงมีแนวโน้มจะพักอยู่นานกว่าและมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสูงกว่า

ตารางที่ 18 จำนวนวันพักเฉลี่ยในการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ จำแนกตามระดับรายได้

หน่วย: คน

จำนวนวันพักเฉลี่ย	รายได้ต่อเดือน				
	<10,000 บาท	10,001-25,000 บาท	25,001-50,000 บาท	>50,000 บาท	รวม
น้อยกว่า 3 วัน	26 (35.6)	43 (22.8)	11 (10.4)	8 (26.7)	88 (22.1)
ระหว่าง 3-7 วัน	37 (50.7)	127 (67.2)	84 (79.2)	18 (60.0)	266 (66.8)
ระหว่าง 7-15 วัน	6 (8.2)	15 (7.9)	7 (6.6)	1 (3.3)	29 (7.3)
มากกว่า 15 วัน	3 (4.1)	2 (1.1)	2 (1.9)	3 (10.0)	10 (2.5)
อื่น ๆ	1 (1.4)	2 (1.1)	2 (1.9)	0 (0.0)	5 (1.3)
รวม	73 (100.0)	189 (100.0)	106 (100.0)	30 (100.0)	398 (100.0)

หมายเหตุ: ตัวเลขใน ( ) หมายถึง ค่าร้อยละ

อื่น ๆ หมายถึง ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อม

ที่มา: จากการสำรวจ

ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวในประเทศสิงคโปร์

ในการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์แต่ละครั้ง นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวน้อยกว่า 30,000 บาท เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยเพศพบว่า นักท่องเที่ยวชายใช้จ่ายมากกว่านักท่องเที่ยวหญิง โดยนักท่องเที่ยวชายร้อยละ 55.2 ใช้จ่ายเกินกว่า 30,000 บาท ขณะที่นักท่องเที่ยวหญิงซึ่งใช้จ่ายมากกว่า 30,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 36.4 ของนักท่องเที่ยวหญิงทั้งหมด (ตารางที่ 19) จากผลการศึกษาข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่า การท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชายส่งผลให้เงินตราไหลออกมากกว่าการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวหญิง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่นักท่องเที่ยวชายมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อธุรกิจและการงานในสัดส่วนที่มากกว่านักท่องเที่ยวหญิง (ตารางที่ 26) จึงมีการใช้จ่ายในการดำเนินการที่เกี่ยวเนื่องกับธุรกิจสูง

ตารางที่ 19 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งต่อหัวในการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ จำแนกตามเพศ

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งต่อหัว	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 30,000 บาท	84	43.3	131	63.6	215	53.8
30,001 - 70,000บาท	96	49.5	69	33.5	165	41.3
70,001 - 150,000บาท	11	5.7	6	2.9	17	4.3
มากกว่า 150,000 บาท	3	1.5	-	0.0	3	0.8
อื่น ๆ	-	0.0	-	0.0	-	0.0
รวม	194	100.0	206	100.0	400	100.0

หมายเหตุ: อื่นๆ หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามประมาณไม่ได้ว่ามีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์โดยเฉลี่ยต่อครั้งเป็นจำนวนเท่าไร

ที่มา: จากการสำรวจ

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่อครั้งของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับรายได้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับรายได้สูงกว่า จะมีการใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า (ตารางที่ 20) กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 25,000 บาท ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวสิงคโปร์โดยเฉลี่ยต่อครั้งอยู่ระหว่าง 30,001-70,000 บาท ขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 25,000 บาท ส่วนใหญ่มีการใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งน้อยกว่า 30,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของศรัณยา ศรีรัตนะ (2535) ที่พบว่าตัวแปรรายได้มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายในทางบวก ตามทฤษฎีการบริโภคที่ว่าการบริโภคเป็นฟังก์ชั่นขึ้นกับรายได้ของผู้บริโภค นักท่องเที่ยวที่มีรายได้สูงจึงใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

ตารางที่ 20 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งต่อหัวในการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ จำแนกตามระดับรายได้

หน่วย: คน

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งต่อหัว	รายได้ต่อเดือน				
	<10,000 บาท	10,001-25,000 บาท	25,001-50,000 บาท	>50,000 บาท	รวม
น้อยกว่า 30,000 บาท	49 (67.1)	106 (56.1)	49 (45.4)	11 (36.7)	215 (53.8)
30,001 - 70,000บาท	23 (31.5)	75 (39.7)	52 (48.1)	15 (50.0)	165 (41.3)
70,001 – 150,000 บาท	1 (1.4)	5 (2.6)	7 (6.5)	4 (13.3)	17 (4.3)
มากกว่า 150,000 บาท	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)
อื่น ๆ	0 (0.0)	3 (1.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (0.8)
รวม	73 (100.0)	189 (100.0)	108 (100.0)	30 (100.0)	400 (100.0)

หมายเหตุ: ตัวเลขใน ( ) หมายถึง ค่าร้อยละ

อื่นๆ หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามประมาณไม่ได้ว่ามีค่าใช้จ่ายในการ ท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์โดยเฉลี่ยต่อครั้งเป็นจำนวนเท่าไร

ที่มา: จากการสำรวจ

<u>บุคคลที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์</u>

จำแนกบุคคลที่ร่วมเดินทางไปท่องเที่ยวสิงคโปร์กับกลุ่มตัวอย่าง ได้ดังตารางที่ 21 และ 22

<u>ตารางที่ 21</u> บุคคลที่ร่วมเดินทางไปกับนักท่องเที่ยว จำแนกตามเพศ

บุคคลที่ร่วมเดินทางไป	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
คนเดียว	74	38.1	51	24.8	125	31.3
ครอบครัว	66	34.0	66	32.0	132	33.0
เพื่อน/หมู่คณะ	54	27.8	89	43.2	143	35.8
รวม	194	100.0	206	100.0	400	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

<u>ตารางที่ 22</u> บุคคลที่ร่วมเดินทางไปกับนักท่องเที่ยว จำแนกตามระดับรายได้

หน่วย: คน

บุคคลที่ร่วมเดินทางไป	รายได้ต่อเดือน				
	<10,000 บาท	10,001-25,000 บาท	25,001-50,000บาท	>50,000 บาท	รวม
คนเดียว	14	70	32	9	125
	(19.2)	(37.0)	(29.6)	(30.0)	(31.3)
ครอบครัว	33	49	38	12	132
	(45.2)	(25.9)	(35.2)	(40.0)	(33.0)
เพื่อน/หมู่คณะ	26	70	38	9	143
	(35.6)	(37.0)	(35.2)	(30.0)	(35.8)
รวม	14	70	32	9	125
	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)

หมายเหตุ: ตัวเลขใน ( ) หมายถึง ค่าร้อยละ

ที่มา: จากการสำรวจ

โดยนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์กับเพื่อนหรือเป็นหมู่คณะ โดยเมื่อพิจารณาปัจจัยเพศพบว่า นักท่องเที่ยวหญิงนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวกับเพื่อน และหรือหมู่คณะ ขณะที่นักท่องเที่ยวชายนิยมเดินทางท่องเที่ยวคนเดียว (ตารางที่ 21) โดยกลุ่มตัวอย่างไม่มีความแตกต่างในบุคคลที่ร่วมเดินทางเมื่อจำแนกตามระดับรายได้ (ตารางที่ 22)

สถานที่ท่องเที่ยวหลักที่มุ่งเดินทางไปท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นิยมเดินทางไปท่องเที่ยวที่พิพิธภัณฑ์หรือสถานที่ที่มีชื่อเสียง รองลงมาคือ การท่องเที่ยวในแหล่งจับจ่ายใช้สอย และแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ตามลำดับ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาปัจจัยเพศพบว่า นักท่องเที่ยวชายนิยมท่องเที่ยวที่พิพิธภัณฑ์หรือสถานที่ที่มีชื่อเสียงมากกว่านักท่องเที่ยวหญิง ขณะที่นักท่องเที่ยวหญิงนิยมท่องเที่ยวในแหล่งจับจ่ายและแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติมากกว่านักท่องเที่ยวชาย (ตารางที่ 23) โดยเมื่อพิจารณาจากระดับรายได้พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท และสูงกว่า 50,000 บาท นิยมเดินทางไปท่องเที่ยวในแหล่งจับจ่ายใช้สอย ขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ปานกลาง นิยมไปท่องเที่ยวในสถานที่ที่มีชื่อเสียงมากกว่า (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 23 ประเภทของสถานที่ท่องเที่ยวหลักที่นักท่องเที่ยวมุ่งเดินทางไป จำแนกตามเพศ

ประเภทของสถานที่ท่องเที่ยวหลัก	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ	32	16.7	42	20.4	74	18.6
พิพิธภัณฑ์/สถานที่มีชื่อเสียง	94	49.0	82	39.8	176	44.2
แหล่งจับจ่าย	58	30.2	75	36.4	133	33.4
แหล่งอาหาร	2	1.0	3	1.5	5	1.3
อื่น ๆ	6	3.1	4	1.9	10	2.5
รวม	192	100.0	206	100.0	398	100.0

หมายเหตุ: อื่นๆ หมายถึง แหล่งประวัติศาสตร์ สถาบันการศึกษา สถานที่ทำงาน เป็นต้น

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางที่ 24 ประเภทของสถานที่ท่องเที่ยวหลักที่นักท่องเที่ยวมุ่งเดินทางไป จำแนกตามระดับรายได้

หน่วย: คน

ประเภทของสถานที่ท่องเที่ยวหลัก	ระดับรายได้ต่อเดือน				
	<10,000 บาท	10,001-25,000 บาท	25,001-50,000 บาท	>50,000 บาท	รวม
แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ	20 (27.4)	34 (18.2)	18 (16.7)	2 (6.7)	74 (18.6)
พิพิธภัณฑ์/สถานที่มีชื่อเสียง	18 (24.7)	93 (49.7)	61 (56.5)	4 (13.3)	176 (44.2)
แหล่งจับจ่าย	32 (43.8)	55 (29.4)	26 (24.1)	20 (66.7)	133 (33.4)
แหล่งอาหาร	1 (1.4)	3 (1.6)	1 (0.9)	- (0.0)	5 (1.3)
อื่น ๆ	2 (2.7)	2 (1.1)	2 (1.9)	4 (13.3)	10 (2.5)
รวม	73 (100.0)	187 (100.0)	108 (100.0)	30 (100.0)	398 (100.0)

หมายเหตุ: ตัวเลขใน ( ) หมายถึง ค่าร้อยละ

อื่น ๆ หมายถึง แหล่งประวัติศาสตร์ สถาบันการศึกษา สถานที่ทำงาน เป็นต้น

ที่มา: จากการสำรวจ

จากผลการศึกษานี้ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ โดยการพัฒนาและประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง รวมทั้งแหล่งจับจ่ายใช้สอยต่าง ๆ ในประเทศไทยให้มีคุณภาพ และเป็นที่รู้จักมากขึ้น เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวชาวไทย โดยเฉพาะกลุ่มที่นิยมเดินทางไปท่องเที่ยวในแหล่งจับจ่ายใช้สอย เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น

ส่วนที่ 3 วัตถุประสงค์และเหตุผลในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์

วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่าง โดยให้เลือกตอบได้มากกว่า 1 วัตถุประสงค์ พบว่าในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อท่องเที่ยวและพักผ่อน เป็นสัดส่วนร้อยละ 58 (ตารางที่ 25) รองลงมาคือเพื่อประชุมหรือสัมมนา เป็นสัดส่วนร้อยละ 18.2 โดยนักท่องเที่ยวชายเดินทางไปประเทศสิงคโปร์เพื่อประชุมหรือสัมมนา และเยี่ยมญาติหรือเพื่อน มากกว่านักท่องเที่ยวหญิง ในขณะที่นักท่องเที่ยวหญิงมีวัตถุประสงค์เพื่อท่องเที่ยวและพักผ่อนมากกว่านักท่องเที่ยวชาย

ตารางที่ 25 วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของกลุ่มตัวอย่าง

วัตถุประสงค์ในการเดินทาง	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ท่องเที่ยวและพักผ่อน	135	55.8	152	60.1	287	58.0
เยี่ยมญาติหรือเพื่อน	20	8.3	15	5.9	35	7.1
ดำเนินธุรกิจ	30	12.4	34	13.4	64	12.9
ประชุมหรือสัมมนา	48	19.8	42	16.6	90	18.2
อื่น ๆ	9	3.7	10	4.0	19	3.8
รวม	242	100.0	253	100.0	495	100.0

หมายเหตุ: อื่นๆ หมายถึง สำรวจสถานศึกษา ศึกษาดูงาน ติดตามผู้อื่นมา เป็นต้น

ที่มา: จากการสำรวจ

ทั้งนี้ ได้จำแนกนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 ประเภท ตามวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ที่เลือกตอบเป็นข้อแรก โดยจำแนกเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางเพื่อวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวและพักผ่อน (Leisure Traffic) และนักท่องเที่ยวที่เดิน

ทางเพื่อธุรกิจและการงาน (Business Traffic) (A. A. Walters, 1978) พบว่านักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เดินทางไปประเทศสิงคโปร์เพื่อวัตถุประสงค์หลักในการท่องเที่ยวและพักผ่อน เป็นสัดส่วนร้อยละ 68.1 และเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์หลักด้านธุรกิจและการงาน เป็นสัดส่วนร้อยละ 31.9 โดยนักท่องเที่ยวชายเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์หลักด้านธุรกิจและการงานมากกว่านักท่องเที่ยวหญิง และนักท่องเที่ยวหญิงเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์หลักในการท่องเที่ยวและพักผ่อนมากกว่านักท่องเที่ยวชาย (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 26 วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของกลุ่มตัวอย่าง

วัตถุประสงค์หลัก	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพื่อการท่องเที่ยวและพักผ่อน	127	66.5	142	69.6	269	68.1
ท่องเที่ยวและพักผ่อน	135	70.7	152	74.5	287	72.7
เยี่ยมญาติหรือเพื่อน	20	10.5	15	7.4	35	8.9
อื่น ๆ เช่น สำรวจสถานศึกษา	9	4.7	10	4.9	19	4.8
เพื่อธุรกิจและการงาน	64	33.5	62	30.4	126	31.9
ดำเนินธุรกิจ	30	15.7	34	16.7	64	16.2
ประชุมหรือสัมมนา	48	25.1	42	20.6	90	22.8
รวม	191	100.0	204	100.0	395	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

เหตุผลหลักที่นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างเลือกเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์

เหตุผลหลักในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ จะบ่งบอกถึงแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่าง โดยการศึกษาเน้นที่กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวและพักผ่อน เนื่องจากนักท่องเที่ยวกลุ่มที่เดินทางเพื่อธุรกิจและการงานมีความจำเป็นทางอาชีพที่จะต้องเดินทางไปประเทศสิงคโปร์อยู่ก่อนแล้ว

โดยจากการศึกษาพบว่า เหตุผลสำคัญในการเลือกเดินทางไปท่องเที่ยวในประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์หลักในการท่องเที่ยวและพักผ่อน ได้แก่ การที่ประเทศสิงคโปร์เป็นแหล่งจับจ่ายที่มีคุณภาพ มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และมีความทันสมัยและระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ดี (สาธารณูปโภค ถนนหนทาง ความสะอาด) ตามลำดับ (ตารางที่ 27) โดยนักท่องเที่ยวชายจะให้ความสำคัญกับความทันสมัยและระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ดี ขณะที่นักท่องเที่ยวหญิงให้ความสำคัญกับสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจของประเทศสิงคโปร์

ผลการศึกษานี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างเสริม และกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น โดยการปรับปรุงแหล่งจับจ่ายและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยให้มากขึ้น รวมทั้งปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวให้สะอาด สะดวก และทันสมัยมากขึ้น

ตารางที่ 27 เหตุผลหลักที่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเพื่อพักผ่อนและท่องเที่ยวชอบและเลือกเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์

เหตุผลหลัก	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ	32	26.4	51	36.7	83	31.9
เป็นแหล่งจับจ่ายที่มีคุณภาพ	43	35.5	49	35.3	92	35.4
ทันสมัย ระบบโครงสร้างพื้นฐานดี	41	33.9	28	20.1	69	26.5
มีความปลอดภัยในการท่องเที่ยว	5	4.1	7	5.0	12	4.6
อื่น ๆ	-	0.0	4	2.9	4	1.5
รวม	121	100.0	139	100.0	260	100.0

หมายเหตุ: อื่นๆ หมายถึง หาข้อมูลทางการศึกษา ติดตามผู้อื่นมา เป็นต้น

ที่มา: จากการสำรวจ

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์และต่อการท่องเที่ยวต่างประเทศโดยรวม

ความคิดเห็นและประสบการณ์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์โดยเปรียบเทียบกับการท่องเที่ยวประเทศไทย

ในการศึกษานี้ได้สอบถามความคิดเห็นรวมทั้งประสบการณ์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ โดยเปรียบเทียบกับการท่องเที่ยวภายในประเทศไทยในด้านต่าง ๆ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ พิพิธภัณฑ์และสถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้น โบราณสถานและสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งจับจ่าย แหล่งอาหาร ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว รวมทั้งองค์ประกอบด้านสาธารณูปโภค การคมนาคม ความสะอาด และความปลอดภัย เพื่อศึกษาถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของสถานที่ท่องเที่ยวและองค์ประกอบในการท่องเที่ยวอื่น ๆ ของประเทศไทย เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสิงคโปร์ ทั้งนี้ การศึกษาพิจารณาที่กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์มาแล้ว ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 55 ของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (ตารางที่ 15) เนื่องจากสามารถให้ความเห็นโดยอ้างอิงจากประสบการณ์การท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ที่ผ่านมา

โดยนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างที่เคยเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและองค์ประกอบอื่น ๆ ในการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์โดยเปรียบเทียบกับการท่องเที่ยวในประเทศไทย คือ ประเทศไทยมีแหล่งโบราณสถาน/สถานที่ทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ รวมทั้งแหล่งรับประทานอาหาร ที่มีคุณภาพกว่าประเทศสิงคโปร์โดยรวม (ตารางที่ 28) โดยประเทศสิงคโปร์มีแหล่งจับจ่ายใช้สอยที่ดีกว่าประเทศไทยเล็กน้อย และมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่มีคุณภาพกว่าประเทศไทย

ส่วนในด้านองค์ประกอบในการท่องเที่ยวอื่น ๆ ได้แก่ สาธารณูปโภค การคมนาคม ความสะอาด รวมทั้งความปลอดภัยในการท่องเที่ยวนั้น กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าประเทศสิงคโปร์มีคุณภาพในประเด็นดังกล่าวมากกว่าประเทศไทยในภาพรวม โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 59.1) เห็นว่าการท่องเที่ยวในประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ และมีนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 13.6) ที่เห็นว่าการท่องเที่ยวในประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าการไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์

ตารางที่ 28 ความคิดเห็นและประสบการณ์ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวและองค์ประกอบในการท่องเที่ยวอื่นๆ ของประเทศไทย โดยเปรียบเทียบกับสิงคโปร์ในภาพรวม

สถานที่ท่องเที่ยว/องค์ประกอบ	ไทยเปรียบเทียบกับสิงคโปร์			ไม่ตอบ	รวม	ระดับคะแนน*	คะแนนเฉลี่ย
	ดีกว่า	เท่าเทียม	ด้อยกว่า				
แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ	143 (65.0)	39 (17.7)	38 (17.3)	0	220	545	2.48
พิพิธภัณฑ์/สถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้น	31 (14.1)	59 (26.8)	130 (59.1)	0	220	341	1.55
โบราณสถาน/สถานที่ทางประวัติศาสตร์	156 (70.9)	35 (15.9)	29 (13.2)	0	220	567	2.58
แหล่งจับจ่าย	64 (29.1)	58 (26.4)	98 (44.5)	0	220	406	1.85
แหล่งรับประทานอาหาร	127 (57.5)	63 (28.6)	30 (13.6)	0	220	537	2.44
ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว	130 (59.1)	60 (27.3)	30 (13.6)	0	220	540	2.45
สาธารณูปโภค การคมนาคม ความสะอาด	37 (16.8)	28 (12.7)	155 (70.5)	0	220	322	1.46
ความปลอดภัย	44 (20.0)	43 (19.5)	132 (60.0)	1 (0.5)	220	350	1.59

หมายเหตุ: ตัวเลขใน ( ) หมายถึงค่าร้อยละ

* หมายถึง ในการคิดคะแนนใช้วิธีการให้น้ำหนักเป็นแต้มคะแนน ดังนี้

ดีกว่า คือ องค์ประกอบในการท่องเที่ยวของไทยดีกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับสิงคโปร์ ได้ 3 คะแนน

เท่าเทียม คือ องค์ประกอบในการท่องเที่ยวของไทยเมื่อเปรียบเทียบเท่าเทียมกับสิงคโปร์ ได้ 2 คะแนน

ด้อยกว่า คือ องค์ประกอบในการท่องเที่ยวของไทยด้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับสิงคโปร์ ได้ 1 คะแนน

<u>ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการท่องเที่ยวต่างประเทศในภาพรวม</u>

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ที่มีต่อการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศในภาพรวม ความคิดเห็นที่มีต่อมุมมองด้านนโยบายการท่องเที่ยวของประเทศไทย และองค์ประกอบพื้นฐานที่สนับสนุนการท่องเที่ยว (ตารางที่ 26) มีประเด็นสำคัญที่สรุปจากผลการศึกษา ได้ดังนี้

1. ประเด็นที่นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุดคือ การท่องเที่ยวต่างประเทศมีส่วนทำให้ประเทศไทยเสียดุลการค้า ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.94 ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง จากการลดลงของดุลบริการอันเนื่องมาจากเงินตราที่ไหลออกจากประเทศจากการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย (ตารางที่ 2 และตารางที่ 3) แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยตระหนักถึงผลเสียของการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศที่มีต่อดุลบริการและดุลการค้าของประเทศไทย

2. ประเด็นที่นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยรองลงมาคือ การเปลี่ยนแปลงของรายได้และภาวะเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจไปท่องเที่ยวต่างประเทศ ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.90 ผลการศึกษาดังกล่าวไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยมหภาคด้วยข้อมูลสถิติรายไตรมาส ซึ่งมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติที่เป็นตัวแทนรายได้ของนักท่องเที่ยวชาวไทยไม่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อความต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ และเมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำขึ้นในประเทศไทยนั้น ปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ไม่ได้ลดลงตามไปด้วย (ผลของสมการถดถอยในภาคผนวก) อย่างไรก็ดี การศึกษาปัจจัยมหภาคดังกล่าวเป็นกรณีศึกษาเฉพาะการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ ซึ่งอาจมีความแตกต่างจากการท่องเที่ยวต่างประเทศโดยรวม

3. ประเด็นที่นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยเป็นอันดับต่อมาคือ กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทยของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ทำให้ชาวไทยมีความตั้งใจที่จะท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.77 แสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยการโฆษราประชาสัมพันธ์ และการตลาดอื่นๆ มีประสิทธิภาพในความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย

4. ประเด็นอื่นๆ ที่นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วย คือ การที่ชาวไทยนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศมากกว่าท่องเที่ยวภายในประเทศไทย และมีความเห็นว่าระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวของไทย (เช่น สาธารณูปโภค การคมนาคม) ด้อยกว่าของต่างประเทศโดยรวม ในขณะที่ไม่เห็นด้วยกับประเด็นที่ว่า สิ่งที่มีในประเทศไทยไม่เพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการในการท่องเที่ยว และประเด็นด้านการประชาสัมพันธ์และกิจกรรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวของประเทศไทย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าไม่ได้ด้อยไปกว่ากิจกรรมที่มีในต่างประเทศ อย่างไรก็ดี นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์อาจให้ความคิดเห็นในเชิงเปรียบเทียบโดยให้ประเทศสิงคโปร์เป็นตัวแทนของต่างประเทศโดยรวม

ผลการศึกษาดังกล่าว ชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพของนโยบายการท่องเที่ยวของประเทศไทย รวมทั้งค่านิยมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวต่างประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่มีผลต่อความต้องการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยในทางจิตวิทยา การวางนโยบายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศไทยและลดการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย จึงควรเน้นที่การสร้างค่านิยมการท่องเที่ยวภายในประเทศขึ้น พร้อมทั้งปรับปรุงและพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านต่างๆ ที่สนับสนุนการท่องเที่ยวของประเทศไทย เช่น ถนนหนทาง สาธารณูปโภค รวมทั้งองค์ประกอบด้านความสะอาด และความปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งเป็นประเด็นที่นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่ายังด้อยกว่าของต่างประเทศ ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 29 ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวต่างประเทศในภาพรวม

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับการประเมิน					ไม่ตอบ	รวม	ระดับคะแนน*	คะแนนเฉลี่ย
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ปานกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง				
ชอบเดินทางไปต่างประเทศมากกว่าในประเทศ	33 (8.3)	148 (37.0)	152 (38.0)	59 (14.8)	5 (1.3)	3 (0.8)	400 (100.0)	1,336	3.34
ระบบโครงสร้างพื้นฐานโดยรวมด้านการท่องเที่ยวไทยด้อยกว่าต่างประเทศ	20 (9.1)	90 (40.9)	62 (28.2)	44 (20.0)	4 (1.8)	- (-)	220** (100.0)	738	3.35
การประชาสัมพันธ์/กิจกรรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวของไทยด้อยกว่าต่างประเทศโดยรวม	36 (9.0)	82 (20.5)	107 (26.8)	150 (37.5)	22 (5.5)	3 (0.8)	400 (100.0)	1,151	2.88
การเปลี่ยนแปลงของรายได้และภาวะเศรษฐกิจมีส่วนต่อการตัดสินใจไปท่องเที่ยวต่างประเทศ	128 (32.0)	161 (40.3)	63 (15.8)	42 (10.5)	3 (0.8)	3 (0.8)	400 (100.0)	1,560	3.90
การท่องเที่ยวต่างประเทศมีส่วนให้ประเทศไทยเสียดุลการค้า	131 (32.8)	157 (39.3)	80 (20.0)	26 (6.5)	2 (0.5)	4 (1.0)	400 (100.0)	1,577	3.94
สิ่งที่มีในประเทศไทยไม่เพียงพอสนองความต้องการในการท่องเที่ยว	23 (5.8)	102 (25.5)	114 (28.5)	110 (27.5)	48 (12.0)	3 (0.8)	400 (100.0)	1,133	2.83
กิจกรรมท่องเที่ยวไทยมีผลให้มีความตั้งใจท่องเที่ยวในประเทศมากขึ้น	102 (25.5)	181 (45.3)	72 (18.0)	14 (3.5)	28 (7.0)	3 (0.8)	400 (100.0)	1,506	3.77

หมายเหตุ : ตัวเลขใน ( ) หมายถึงค่าร้อยละ

* หมายถึง ในการคิดคะแนนใช้วิธีการให้น้ำหนักเป็นแต้มคะแนน โดยเรียงลำดับตามระดับทัศนคติ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ เห็นด้วยอย่างยิ่งในประเด็นคำถาม ได้คะแนน 5 คะแนน

เห็นด้วย คือ เห็นด้วยอย่างยิ่งในประเด็นคำถาม ได้คะแนน 4 คะแนน

ปานกลาง คือ ไม่มีความเห็นค่อนไปทางใดทางหนึ่งในประเด็นคำถาม ได้คะแนน 3 คะแนน

ไม่เห็นด้วย คือ ไม่เห็นด้วยในประเด็นคำถาม ได้คะแนน 2 คะแนน

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งในประเด็นคำถาม ได้คะแนน 1 คะแนน

** หมายถึง ในการให้ความเห็นเกี่ยวกับระบบโครงสร้างพื้นฐานโดยรวมด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยเทียบกับของต่างประเทศนั้น จะพิจารณาเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มที่เคยไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ซึ่งใช้เป็นตัวแทนของต่างประเทศในภาพรวม

ส่วนที่ 5 ปัจจัยในระดับมหภาคที่มีอิทธิพลต่อความต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ (โดยทางอากาศ) เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่กำหนดไว้ ต่อปริมาณการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ว่าส่งผลกระทบหรือไม่ ในลักษณะใด

แบบจำลองความต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย

การศึกษาใช้แบบจำลองในรูปแบบสมการถดถอยเชิงซ้อน โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ (Q_S) (ตัวแปรตาม) กับ ปัจจัยที่คาดว่ามีผลกระทบ (ตัวแปรอิสระ) อันได้แก่ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์ (E) ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศสิงคโปร์เปรียบเทียบกับประเทศไทย (CPIS/CPIT) จำนวนประชากรของประเทศไทย (P) ตัวแปรทางเศรษฐกิจและเหตุการณ์ผิดปกติ (ตัวแปรหุ่น) ทั้งนี้ ใช้ข้อมูลทางสถิติรายไตรมาส เพื่อให้เห็นถึงผลที่เกิดจากฤดูกาล

ทั้งนี้ ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศ มักกำหนดให้ผลของฤดูกาลมีลักษณะคงที่และเป็นวงจรที่เกิดซ้ำ จึงสามารถแทนที่ผลของฤดูกาลดังกล่าวด้วยตัวแปรหุ่น (Rahman, Tan and Chen, 1996) แบบจำลองแสดงถึงปัจจัยมหภาคที่มีผลต่อความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ จึงมีรูปแบบดังนี้

$$\ln Q_S = a_0 + a_1 \ln GNPt + a_2 \ln Pt + a_3 \ln Et + a_4 \ln (CPISt/ CPITt) + a_5 DUME + a_6 DUMI + a_7 DUMS_1 + a_8 DUMS_2 + a_9 DUMS_3 \quad (2)$$

โดยกำหนดให้

Q_S = จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์ในไตรมาสที่ t

GNPt = มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของไทย ณ ราคาปัจจุบัน ในไตรมาสที่ t มีหน่วยเป็นบาท

Pt = จำนวนประชากรของประเทศไทย ในไตรมาสที่ t

Et = อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ ของประเทศสิงคโปร์ กับประเทศไทยในไตรมาสที่ t

CPISt/CPITt = ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคโดยเปรียบเทียบ ของประเทศสิงคโปร์ ต่อ ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของไทย ในไตรมาสที่ t

DUME = ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable)

- DUME = 1 ถ้าเป็นไตรมาสหลังเกิดเศรษฐกิจตกต่ำขึ้นในประเทศไทย
- DUME = 0 ถ้าเป็นไตรมาศที่ก่อนเกิดเศรษฐกิจตกต่ำขึ้นในประเทศไทย

DUMI = เหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้น เช่น ภัยธรรมชาติ โรคระบาด เป็นต้น เป็นตัวแปรหุ่น

- DUMS = 1 ถ้าเป็นไตรมาสที่เกิดเหตุการณ์ผิดปกติขึ้นในประเทศไทย หรือประเทศสิงคโปร์
- DUME = 0 ถ้าเป็นไตรมาสที่ไม่เกิดเหตุการณ์ผิดปกติขึ้นในประเทศไทย หรือประเทศสิงคโปร์

DUMS_1 = ผลของฤดูกาลในไตรมาสที่ 1 ที่มีต่อการท่องเที่ยว เป็นตัวแปรหุ่น

DUMS_1 = 1 ถ้าเป็นไตรมาสที่ 1

DUMS_1 = 0 ถ้าเป็นไตรมาสอื่น ๆ

DUMS_2 = ผลของฤดูกาลในไตรมาสที่ 2 ที่มีต่อการท่องเที่ยว เป็นตัวแปรหุ่น

DUMS_2 = 1 ถ้าเป็นไตรมาสที่ 2

DUMS_2 = 0 ถ้าเป็นไตรมาสอื่น ๆ

DUMS_3 = ผลของฤดูกาลในไตรมาสที่ 3 ที่มีต่อการท่องเที่ยว เป็นตัวแปรหุ่น

DUMS_3 = 1 ถ้าเป็นไตรมาสที่ 3

DUMS_3 = 0 ถ้าเป็นไตรมาสอื่น ๆ

a_0 = ค่าคงที่ ที่เป็นตัวแทนแสดงผลของไตรมาสที่ 4 (Rahman, Tan and Chen, 1996)

$a_1, a_2, a_3, a_4, a_5, a_6, a_7, a_8, a_9$ = ค่าสัมประสิทธิ์แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

สมการนี้ ใช้อธิบายความต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยพิจารณาเฉพาะปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติเท่านั้น ในการประมวลผลข้อมูลแล้ววิเคราะห์เพื่อพิจารณาผลกระทบของปัจจัยต่างๆ ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ จะพิจารณาจากค่าต่าง ๆ คือ R^2, adjust R^2, t-statistic, F-statistic, Durbin-Watson (D.W.) (ยุพิน ประจวบเหมาะ. 2530) ซึ่งแต่ละตัวมีความหมายดังนี้

ค่า R^2 (Coefficient of determination) เป็นค่าที่ใช้ในการอธิบายว่าสมการมีความเหมาะสมกับข้อมูลร้อยละเท่าไร ถ้าค่า R^2 ที่คำนวณได้มีค่าสูง แสดงว่าตัวแปรตามสามารถอธิบายได้จากตัวแปรอิสระมาก เท่ากับว่าความผิดพลาดที่อธิบายไม่ได้มีน้อย

ค่า adjust R^2 เป็นค่าที่ใช้ในการอธิบายว่าสมการที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมกับข้อมูลร้อยละเท่าไร เช่นเดียวกับ R^2 แต่ค่า adjust R^2 ใช้เพื่อลดปัญหาในกรณีที่แบบจำลองมีตัวแปรอิสระเป็นจำนวนมาก ซึ่งทำให้ R^2 เพิ่มขึ้นโดยทันทีเมื่อมีการเพิ่มตัวแปรอิสระเข้าไปในสมการเนื่องจากบางครั้งการเพิ่มตัวแปรอิสระเข้าไปจะทำให้ค่า R^2 มีค่าสูงทั้ง ๆ ที่ไม่มีนัยสำคัญ

ค่า t - statistic ใช้ตรวจสอบความสัมพันธ์หรือความเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกันของตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระแต่ละตัวในสมการ (Single Coefficient Test)

ค่า F - statistic เป็นค่าที่ใช้ทดสอบค่าความสัมพันธ์ทั้งหมดของตัวแปรอิสระโดยรวม (Set of Coefficient Test)

ค่า Durbin-Watson (D.W.) เป็นค่าที่ใช้ตรวจสอบว่าสมการที่สร้างขึ้นเกิดปัญหาสหสัมพันธ์ในตัว (Autocorrelation) หรือไม่ เป็นสภาพปัญหาเกี่ยวกับความไม่เป็นอิสระต่อกันระหว่างตัวแปรในแบบจำลอง มักเกิดกับข้อมูลประเภทอนุกรมเวลา (Time Series Data) การที่ปัญหาสหสัมพันธ์ในตัวเกิดขึ้นจะไม่กระทบต่อความอคติ หรือ ความเที่ยงตรงของการกะประมาณด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด แต่จะมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการกะประมาณ

<u>ความต้องการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย เมื่อพิจารณาผลของฤดูกาลควบคู่ไปด้วย</u>

นักวิจัยด้านแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์และธุรกิจ ต่างยอมรับว่าฤดูกาลมีผลต่อวงจรทางเศรษฐกิจและธุรกิจ โดยผลของฤดูกาลที่เกิดขึ้นเป็นวงจรเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ข้อมูลทางเศรษฐกิจมีความสมบูรณ์ (Integral Part) จากการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการในการท่องเที่ยวระหว่างประเทศของนักวิจัยในยุคหลัง มักกำหนดให้ฤดูกาลเป็นตัวแปรอิสระหนึ่งที่ส่งผลต่อปริมาณและความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว (Abeysinghe, 1994; Engle, 1993; Ghysels, 1993; Hendry, 1995; Hylleberg, 1990; Rahman, Tan and Chen, 1996)

การศึกษาถึงปัจจัยมหภาคที่มีผลต่อความต้องการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย นำข้อมูลสถิติรายไตรมาส ซึ่งได้รับผลกระทบจากวงจรฤดูกาล มาวิเคราะห์สมการถดถอยลอการิทึมเชิงเส้น จึงกำหนดตัวแปรที่แสดงถึงผลจากฤดูกาลที่มีต่อความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวดังกล่าวเข้ามาในแบบจำลอง เพื่อให้ข้อมูลรายไตรมาสของตัวแปรอิสระต่างๆ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามคือความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการวิเคราะห์อุปสงค์การเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ด้วยแบบจำลองความสัมพันธ์ที่ปรับเพิ่มตัวแปรหุ่นแสดงผลของฤดูกาล ปรากฏความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ดังนี้

$$\ln Q_S = -32.204 + 0.643 \ln GNPt - 1.515 \ln Pt - 1.137 \ln Et - 0.639 \ln(CPISt/CPITt)$$

(t – statistics) (-0.358) (1.284) (-0.287) (- 3.587) *** (- 0.483)

$$+ 0.144\,DUME - 0.926\,DUMI + 0.083\,DUMS_1 + 0.245\,DUMS_2 + 0.002\,DUMS_3 \quad (3)$$

(2.177) ** (- 7.419) *** (1.338) (3.417) *** (0.034)

R^2 = 0.83 adjust R^2 = 0.76

F – statistic = 11.506 D.W. – statistic = 1.84

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

จากสมการความสัมพันธ์ข้างต้นพบว่า มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์ (E) ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศสิงคโปร์เปรียบเทียบกับประเทศไทย (CPIS/CPIT) จำนวนประชากรของประเทศไทย (P) ตัวแปรทางเศรษฐกิจและเหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยหรือประเทศสิงคโปร์ (DUME และ DUMI) รวมทั้งตัวแปรหุ่นแสดงผลของฤดูกาลในไตรมาสต่างๆ (DUMS_1, DUMS_2, DUMS_3 และค่าคงที่) สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ (Q_S) ได้ร้อยละ 83 (R^2) ทั้งนี้ในกรณีที่แบบจำลองมีตัวแปรอิสระเป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจทำให้ค่า R^2 เพิ่มขึ้นเมื่อมีการเพิ่มตัวแปรอิสระเข้าไปในสมการ ทั้ง ๆ ที่ไม่มีนัยสำคัญ จะพิจารณาค่า R^2 ที่ได้รับการปรับเพื่อลดปัญหาดังกล่าว (adjust R^2) ควบคู่ไปด้วย โดยจากค่า adjust R^2 พบว่า ชุดของตัวแปรอิสระดังกล่าว สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ได้ถึงร้อยละ 76 โดยมีค่า F – statistic เป็น 11.506 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แสดงว่า ตัวแปรตามกับชุดของตัวแปรอิสระทั้งหมดมีความสัมพันธ์กัน คือตัวแปรอิสระบางตัวมีผลต่อตัวแปรตาม การทดสอบสหสัมพันธ์ในตัว (Autocorrelation) ผลปรากฏว่าค่า Durbin-Watson (D.W.) เท่ากับ 1.84 จึงสรุปได้ว่าไม่เกิดสหสัมพันธ์ในตัว ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่ออุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ได้แก่ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์ (Et) ตัวแปรหุ่นแสดงผลของเหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยหรือประเทศสิงคโปร์ (DUMI) และตัวแปรหุ่นแสดงผลของฤดูกาลในไตรมาสที่ 2 (DUMS_2) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และตัวแปรภาวะเศรษฐกิจตกต่ำที่เกิดขึ้นในประเทศไทย (DUME) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สำหรับปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศสิงคโปร์เปรียบเทียบกับประเทศไทย (CPIS/CPIT) จำนวนประชากรของประเทศไทย (P) และตัวแปรหุ่นแสดงผลของฤดูกาลในไตรมาสที่ 1, 3 และ 4 (DUMS_1, DUMS_3 และค่าคงที่) นั้นไม่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อความต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ดังผลของสมการถดถอยในสมการที่ (3)

จากการทดสอบค่านัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ (t – statistic) ของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์ (Et) ปรากฏว่าปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์ โดยเมื่อให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์เปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้ปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้ามร้อยละ 1.137 ผลการศึกษาดังกล่าว เป็นไปตามสมมติฐานการศึกษาที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับทฤษฎีอุปสงค์ คือเมื่อค่าใช้จ่ายหรือ “ราคา” ของการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวก็จะลดลง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ ทำให้ต้นทุนสำหรับการท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป นักท่องเที่ยวชาวไทยสามารถรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็วและชัดเจน จึงส่งผลต่อความต้องการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศโดยตรง (บังอรรัตน์, ลัดดาวัลย์ และสุพจน์, 2529) นอกจากนี้ ถ้าระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศของประเทศสิงคโปร์เมื่อเทียบกับเงินบาทสูงขึ้น จะทำให้ระดับอำนาจซื้อของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่ำลง มีผลให้ความต้องการท่องเที่ยวลดลงด้วย ในขณะที่ ถ้าระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศของประเทศสิงคโปร์เมื่อเทียบกับเงินบาทลดลง จะมีผลให้นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความต้องการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

จากการทดสอบค่านัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ (t – statistic) ของตัวแปรหุ่นแสดงผลของเหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยหรือประเทศสิงคโปร์ (DUMI) ปรากฏว่าปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับตัวแปรหุ่นแสดงผลของเหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยหรือประเทศสิงคโปร์ โดยเมื่อให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ ถ้าไตรมาสใดเกิดเหตุการณ์ผิดปกติขึ้น จะทำให้ปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ลดลงร้อยละ 0.926 ผลการศึกษาดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ จากการที่อุปสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวทั้งเพื่อการพักผ่อนและเพื่อธุรกิจ มีความอ่อนไหวตามความเชื่อมั่นในความปลอดภัยที่จะเกิดขึ้นจากการเดินทาง (มาลีรัตน์ สุขศรี, 2540) การเกิดเหตุการณ์ผิดปกติในที่นี้คือ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคทางเดินหายใจเฉียบพลัน (SARS) ในภูมิภาคเอเชีย (ช่วงเดือนมีนาคม – มิถุนายน 2546) ที่ทำให้สถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศในเอเชียทั้งหมดได้รับผลกระทบทางลบอย่างรุนแรง ซึ่งสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันดังกล่าว ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศลดลงอย่างมากในช่วงไตรมาศที่ 2 ของปี 2546 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546) โดยเฉพาะประเทศสิงคโปร์เป็นพื้นที่ที่ได้รับการระบุว่ามีการแพร่ระบาดของโรค SARS อย่างแน่ชัด จึงมีผลทั้งทางตรงและในทางจิตวิทยาให้ความต้องการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

จากการทดสอบค่านัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ (t – statistic) ของตัวแปรหุ่นแสดงผลของฤดูกาล ในไตรมาสที่ 2 (DUMS_2) ปรากฏว่าปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับตัวแปรหุ่นแสดงผลของฤดูกาลในไตรมาสที่ 2 ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยเมื่อให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ ในไตรมาสที่ 2 ปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์จะเพิ่มขึ้นกว่าไตรมาสที่ 4 ซึ่งเป็นไตรมาสฐาน ร้อยละ 0.245 ผลการศึกษาดังกล่าวนี้เป็นไปตามสมมติฐานการศึกษาที่ตั้งไว้ว่าวงจรฤดูกาลมีอิทธิพลต่อความต้องการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ H. Guanadhi and Chow (1986) และ Shahidur Rahman, Tan Khee Giap and Chen Yen Yu (1996) ซึ่งพบว่า ฤดูกาลเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลและเป็นส่วนสำคัญในการวิเคราะห์ความต้องการในการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น โดยในกรณีของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น ไตรมาสที่ 3 เป็นฤดูกาลที่มีอิทธิพลในทางบวกต่อความต้องการในการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์มากที่สุด

และจากการทดสอบค่านัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ (t – statistic) ของตัวแปรหุ่นแสดงผลของภาวะเศรษฐกิจตกต่ำที่เกิดขึ้นในประเทศไทย (DUME) ปรากฏว่าปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับตัวแปรหุ่นของภาวะเศรษฐกิจตกต่ำที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยเมื่อให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ ไตรมาสที่เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำขึ้นในประเทศไทย จะทำให้ปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์เพิ่มขึ้นกว่าปกติร้อยละ 0.144 ผลการศึกษาดังกล่าวไม่เป็นไปตามสมมติฐานการศึกษาที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจาก 2 สาเหตุ สาเหตุแรกคือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวสิงคโปร์ส่วนหนึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ เช่น การประชุม สัมมนา ติดต่อซื้อขายสินค้า เป็นต้น ซึ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าวมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็นกว่าร้อยละ 20 ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา (Rahman, Tan and Chen, 1996) การเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจจึงไม่มีผลในทางลบต่อนักท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินธุรกิจดังกล่าว จากการที่ได้มีการวางแผนการเดินทางไว้ล่วงหน้าอย่างแน่นอนแล้ว สาเหตุที่สองได้แก่ ค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนในการเดินทางท่องเที่ยวสิงคโปร์ไม่สูงนัก เมื่อเปรียบเทียบกับการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศที่นิยมอื่นๆ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศอเมริกา หรือประเทศในแถบยุโรป และไม่สูงกว่าค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวภายในประเทศไทยมากนัก (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546) นักท่องเที่ยวกลุ่มที่มีความตั้งใจจะเดินทางท่องเที่ยวประเทศอื่นๆ ที่มีค่าใช้จ่ายสูงกว่าจึงอาจเปลี่ยนจุดหมายในการท่องเที่ยวเป็นประเทศสิงคโปร์ ขณะที่นักท่องเที่ยวกลุ่มที่มีความตั้งใจจะเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์อยู่แล้ว ไม่ได้เปลี่ยนมาท่องเที่ยวภายในประเทศหรืองดการท่องเที่ยวลง

สำหรับปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศสิงคโปร์เปรียบเทียบกับประเทศไทย (CPIS/CPIT) จำนวนประชากรของประเทศไทย (P) และตัวแปรทางเศรษฐกิจ (DUME) นั้น ไม่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อความต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ดังผลของสมการถดถอยในสมการที่ (3) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการที่ข้อมูลอนุกรมเวลาที่นำมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลรายไตรมาส ทำให้ผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ ซึ่งเป็นตัวแทนรายได้ของนักท่องเที่ยวชาวไทย และดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศสิงคโปร์เปรียบเทียบกับประเทศไทย ซึ่งเป็นตัวแทนอำนาจซื้อของนักท่องเที่ยวชาวไทย ยังไม่ปรากฏผลต่อนักท่องเที่ยวชาวไทย เนื่องจากนักท่องเที่ยวชาวไทยยังไม่ได้ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวในไตรมาสนั้น ๆ (Edwards,1998) รวมทั้งผลของภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2540

เป็นต้นมา ซึ่งแม้ว่าจะมีผลกระทบต่อปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์แต่ยังไม่มีระดับนัยสำคัญเพียงพอ อาจเนื่องมาจากการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์เป็นการท่องเที่ยวระยะใกล้และมีค่าใช้จ่ายไม่มากนัก และนักท่องเที่ยวชาวไทยค่อย ๆ มีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจดังกล่าว ส่วนผลของการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรของประเทศไทยนั้น จากที่ได้มีการศึกษาวิจัยมาพบว่าไม่มีความแน่นอนทั้งในด้านทิศทางและระดับความมีนัยสำคัญที่มีต่อความต้องการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (มาลีรัตน์ สุขศรี, 2540; สุวรรณนา ศรุติลาวัญย์, 2541; Rob Law & Norman Au, 1999)

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศไทย ที่นำรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนมากและก่อให้เกิดรายรับในอัตราที่เพิ่มขึ้นมาโดยตลอด อย่างไรก็ดี การรั่วไหลของเงินตราออกนอกประเทศในรูปแบบของการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย ก็มีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกัน และเป็นปัญหาที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเล็งเห็นความสำคัญในการวางมาตรการในการเพิ่มการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวไทย เพื่อลดการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศอันก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายออกนอกประเทศลง

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวางนโยบายและกลยุทธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทยของคนไทย และ/หรือ ชะลอการเดินทางออกไปท่องเที่ยวยังต่างประเทศ นั้น ได้พิจารณาศึกษาในกรณีที่ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศปลายทาง เนื่องจากเป็นประเทศที่นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวเป็นอันดับสองรองจากมาเลเซีย โดยมีค่าใช้จ่ายต่อคนในการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์สูงกว่าประเทศมาเลเซียถึง 2 เท่า ทั้งนี้ การศึกษาได้แบ่งออกเป็น การศึกษาปัจจัยจุลภาคหรือปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากการใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่จะเดินทางออกไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์ จำนวน 400 ตัวอย่าง นำมาวิเคราะห์ในรูปแบบสถิติเชิงพรรณนา และการศึกษาถึงปัจจัยมหภาคที่มีผลต่อความต้องการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ ในรูปแบบสถิติเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาว่าตัวแปรในเชิงมหภาคตัวใดมีอิทธิพลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปประเทศสิงคโปร์ ผลการศึกษาวิจัยดังกล่าว สรุปได้ดังนี้

การศึกษาเกี่ยวกับตลาดการท่องเที่ยว และสภาวะการท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า การเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยอัตราการขยายตัวเริ่มชะลอตัวลง อันเป็นผลจากภาวะความไม่มั่นคงทางการเมืองและเศรษฐกิจโลก โดยนักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมเดินทางออกไปท่องเที่ยวยังประเทศในภูมิ

ภาคเอเชียตะวันออกมากที่สุด รองลงมาเป็นประเทศในแถบทวีปยุโรป ออสเตรเลีย และอเมริกา มีสาเหตุมาจากการแข่งขันด้านราคาของประเทศในเอเชีย ทำให้ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวยังประเทศเหล่านั้นไม่แตกต่างนักกับการท่องเที่ยวในประเทศ และกลุ่มประเทศที่ได้รับรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทยสูงที่สุด คือ ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออก โดยมีมาเลเซีย สิงคโปร์ และฮ่องกง เป็นประเทศหลัก ทั้งนี้ ประเทศสิงคโปร์เป็นตลาดท่องเที่ยวที่สำคัญในกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งมีอัตราการเจริญเติบโตทางการท่องเที่ยวสูง โดยนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวจากประเทศในกลุ่มอาเซียน รวมทั้งประเทศไทย โดยที่รัฐบาลของทั้งประเทศสิงคโปร์และประเทศไทยมีบทบาททั้งโดยทางตรงและทางอ้อมในกิจการท่องเที่ยวของประเทศของตน ด้วยการให้การสนับสนุน รวมทั้งเข้าควบคุมดูแลดำเนินการในกิจกรรมและกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเอง

ในการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่าง พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์มากกว่า 2 ครั้งต่อปี ระยะเวลาในการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ อยู่ที่ 3-7 วัน โดยในการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์แต่ละครั้ง นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวน้อยกว่า 30,000 บาท โดยที่นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้น้อยมีความถี่ในการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ ระยะเวลาในการท่องเที่ยว และค่าใช้จ่ายต่อครั้ง โดยเฉลี่ย น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้สูงกว่า ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์กับเพื่อน หรือเป็นหมู่คณะ โดยนักท่องเที่ยวหญิงนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวกับเพื่อน ขณะที่นักท่องเที่ยวชายนิยมเดินทางท่องเที่ยวคนเดียว และนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นิยมเดินทางไปท่องเที่ยวที่พิพิธภัณฑ์หรือสถานที่ที่มีชื่อเสียง รองลงมาคือ การท่องเที่ยวในแหล่งจับจ่ายใช้สอย และแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ตามลำดับ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่าง พบว่าในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อท่องเที่ยวและพักผ่อน รองลงมาคือเพื่อประชุมหรือสัมมนา โดยเมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างที่มีวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวและพักผ่อน พบว่าเหตุผลหลักที่บ่งบอกถึงแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ ได้แก่ การเป็นแหล่งจับจ่ายที่มีคุณภาพ มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และมีความทันสมัยและระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ดี ตามลำดับ

ในการศึกษาถึงความคิดเห็นรวมทั้งประสบการณ์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ โดยเปรียบเทียบกับการท่องเที่ยวภายในประเทศไทยในด้านต่าง ๆ นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าประเทศไทยมีแหล่งโบราณสถาน/สถานที่ทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ รวมทั้งแหล่งอาหารการกิน ที่มีคุณภาพกว่าประเทศสิงคโปร์โดยรวม ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์มีแหล่งจับจ่ายใช้สอย แหล่งท่องเที่ยวที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์ รวมทั้งในองค์ประกอบในการท่องเที่ยวอื่น ๆ ได้แก่ สาธารณูปโภค การคมนาคม ความสะอาด รวมทั้งความปลอดภัยในการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพกว่าประเทศไทย โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าการท่องเที่ยวในประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ อย่างไรก็ดี นักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งเห็นว่าการท่องเที่ยวในประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าการไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์ ทั้งนี้ ในการศึกษาถึงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศในภาพรวม พบว่าประเด็นที่นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุดคือ การท่องเที่ยวต่างประเทศมีส่วนทำให้ประเทศไทยเสียดุลการค้า รองลงมาคือ การเปลี่ยนแปลงของรายได้และภาวะเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจไปท่องเที่ยวต่างประเทศ รวมทั้งการที่กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทยของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ทำให้ชาวไทยมีความตั้งใจที่จะท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น ในขณะที่ค่อนข้างไม่เห็นด้วยกับประเด็นที่ว่า สิ่งที่มีในประเทศไทยไม่เพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการในการท่องเที่ยว และประเด็นด้านการประชาสัมพันธ์และกิจกรรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวของประเทศไทย ที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าไม่ได้ด้อยไปกว่ากิจกรรมที่มีในต่างประเทศ

ในส่วนของการศึกษาถึงปัจจัยในระดับมหภาคที่มีอิทธิพลต่อความต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย เป็นการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อนด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิรายไตรมาสช่วงปี 2539 – 2546 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ กับ ปัจจัยที่คาดว่ามีผลกระทบ คือ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์ ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศสิงคโปร์เปรียบเทียบกับประเทศไทย จำนวนประชากรของประเทศไทย ตัวแปรแสดงผลกระทบจากเศรษฐกิจตกต่ำ ตัวแปรเหตุการณ์ผิดปกติ และตัวแปรที่แสดงถึงผลจากฤดูกาลที่มีต่อความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวดังกล่าวจากการที่ข้อมูลทุติยภูมิที่นำมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลรายไตรมาส ซึ่งได้รับผลกระทบจากวงจรฤดูกาล

พบว่า อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์ ตัวแปรหุ่นแสดงผลของเหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยหรือประเทศสิงคโปร์ และตัวแปรหุ่นแสดงผลของฤดูกาลในไตรมาสที่ 2 มีความสัมพันธ์กับปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และตัวแปรภาวะเศรษฐกิจตกต่ำที่เกิดขึ้นในประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยตัวแปรอิสระต่างๆ ในแบบจำลอง สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม คือปริมาณนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ได้ดี

ทั้งนี้ ปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์ ตัวแปรหุ่นแสดงผลของเหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยหรือประเทศสิงคโปร์ และตัวแปรหุ่นแสดงผลของฤดูกาลในไตรมาสที่ 2 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ในขณะที่ปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับตัวแปรหุ่นของภาวะเศรษฐกิจตกต่ำที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ได้ผลขัดแย้งกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากการที่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ส่วนหนึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อธุรกิจการงาน จึงได้มีการวางแผนการเดินทางไว้ล่วงหน้าอย่างแน่นอนแล้ว ทำให้การเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจจึงไม่มีผลในทางลบต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. เนื่องจากการวิเคราะห์เชิงพรรณนาในการศึกษาลักษณะส่วนบุคคล ทัศนคติ และเหตุผลในการเดินทางท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ และความคิดเห็น/ประสบการณ์ที่มีต่อการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ พบว่า ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศปลายทางที่นักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมไปเที่ยวซ้ำ เนื่องจากเห็นว่าประเทศสิงคโปร์มีแหล่งท่องเที่ยวที่ทันสมัย และมีองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวที่ดี (ความปลอดภัย ความสะอาด ความมีระเบียบ สาธารณูปโภค เป็นต้น) ในขณะที่การประชาสัมพันธ์และกิจกรรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวของประเทศไทย ไม่ได้ด้อยไปกว่ากิจกรรมที่มีในต่างประเทศ

ดังนั้น การวางนโยบายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศไทยและลดการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย จึงควรเน้นที่การสร้างค่านิยมการท่องเที่ยวภายในประเทศ ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยให้มากขึ้น พร้อมทั้งปรับปรุงและพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านต่างๆ ที่สนับสนุนการท่องเที่ยวของประเทศไทย เช่น ถนนหนทาง สาธารณูปโภค รวมทั้งองค์ประกอบด้านความสะอาด และความปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งเป็นประเด็นที่นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่ายังด้อยกว่าของต่างประเทศ

2. เนื่องจากการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาในการศึกษาถึงความคิดเห็นและทัศนคติที่นักท่องเที่ยวชาวไทยมีต่อการท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์โดยเปรียบเทียบกับการท่องเที่ยวประเทศไทย พบว่า มีนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนหนึ่งที่เห็นว่าการท่องเที่ยวในประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าการไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์

แสดงให้เห็นว่า การเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายสูงพอสมควร ประเทศเพื่อนบ้านจึงสามารถแข่งขันด้านราคากับประเทศไทยได้ ส่งผลเสียต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน ทั้งในกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ดังนั้น รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรวางนโยบายเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวในประเทศไทยลง โดยควบคุมการกำหนดราคาของธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวให้เข้มงวดขึ้น เช่น ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจอาหาร และของที่ระลึก เป็นต้น หรืออาจเพิ่มมูลค่าให้กับการท่องเที่ยวในประเทศไทยด้วยการสร้างความแตกต่าง ในสิ่งที่เป็นจุดแข็งของการท่องเที่ยวภายในประเทศไทย ได้แก่ อัธยาศัยไมตรี การประยุกต์ของวัฒนธรรมที่สืบทอดมา และความงดงามในความเรียบง่าย ที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศไทยเหนือประเทศอื่น ๆ โดยเผยแพร่ให้เกิดการรับรู้อย่างแพร่หลาย และต่อเนื่อง

3. เนื่องจากการวิเคราะห์เชิงพรรณนาในการศึกษาถึงความคิดเห็นและทัศนคติที่นักท่องเที่ยวชาวไทยมีต่อการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศในภาพรวม พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยตระหนักถึงผลเสียของการท่องเที่ยวต่างประเทศที่มีต่อการไหลออกของเงินตรา รวมทั้งเห็นว่าสิ่งที่มีในประเทศไทยเพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการในการท่องเที่ยว

ดังนั้น การเสริมสร้างให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเกิดค่านิยมในการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศไทยแทนการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ จึงสามารถเน้นถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้น จากการไหลออกของเงินตรา ซึ่งเชื่อมโยงถึงดุลการค้า และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวภายในประเทศให้ชัดเจนขึ้น สอดคล้องกับที่นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว ทั้งนี้ ควรส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวชาวไทยสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลในการท่องเที่ยวจังหวัดต่าง ๆ ภายในประเทศไทยได้ง่ายขึ้น และแพร่หลายขึ้น โดยสร้างความนิยม “ไทยเที่ยวไทย” ให้เป็นที่ยอมรับ เนื่องจากสิ่งที่มีในประเทศไทยเพียงพอที่จะสนองความต้องการในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยอยู่แล้ว

4. เนื่องจากการวิเคราะห์เชิงปริมาณในการศึกษาปัจจัยในระดับมหภาคที่มีอิทธิพลต่อความต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า เหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยหรือประเทศสิงคโปร์ และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลในทางลบต่อความต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย และในช่วงไตรมาสที่ 2 จะเป็นช่วงที่นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์มากกว่าช่วงอื่นๆ ของปี

ดังนั้น ในการวางนโยบายหรือมาตรการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้เกิดการท่องเที่ยวภายในประเทศ รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มความเข้มข้นของกิจกรรมดังกล่าวเมื่อค่าเงินบาทเทียบกับเงินตราต่างประเทศลดลง หรือเกิดเหตุการณ์ที่ผิดปกติขึ้น เนื่องจากเป็นปัจจัยที่นักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ รัฐบาลสามารถเลือกช่วงเวลาที่จะดำเนินการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์อย่างเข้มข้นได้ ทั้งในช่วงไตรมาสที่ 2 โดยเน้นการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้เกิดการการท่องเที่ยวภายในประเทศแทนการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ และดำเนินการฯ ในช่วงไตรมาสที่เหลือ ในลักษณะการนำเสนอการท่องเที่ยวภายในประเทศเมื่ออุปสงค์การเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยลดลง

5. เนื่องจากการวิเคราะห์เชิงปริมาณในการศึกษาปัจจัยในระดับมหภาคที่มีอิทธิพลต่อความต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ และดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศสิงคโปร์เปรียบเทียบกับประเทศไทย ไม่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อความต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนัก

ท่องเที่ยวชาวไทย อาจเนื่องมาจากการที่ข้อมูลอนุกรมเวลาที่นำมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลรายไตรมาส ทำให้ผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยดังกล่าวยังไม่ปรากฏต่อนักท่องเที่ยวชาวไทย

ดังนั้น รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถวางนโยบายหรือมาตรการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวภายในประเทศในระยะสั้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในภาวะเศรษฐกิจที่ดี หรือในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ เนื่องจากนักท่องเที่ยวชาวไทยยังไม่ได้ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านรายได้หรือราคาสินค้าโดยทั่วไปในไตรมาสนั้น ๆ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรจะได้มีการศึกษาปัจจัยทั้งในระดับมหภาคและจุลภาคที่มีผลต่อความต้องการเดินทางท่องเที่ยวประเทศอื่น ๆ ที่เป็นจุดหมายหลักในการเดินทางไปท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยสามารถพิจารณาวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยวที่แตกต่างกันประกอบ เช่น ประเทศในภูมิภาคยุโรป – เพื่อการพักผ่อน ประเทศฮ่องกง – เพื่อการจับจ่ายใช้สอย ประเทศจีน – เพื่อเยี่ยมญาติและศึกษาวัฒนธรรม เป็นต้น รวมทั้งการศึกษาถึงผลจากนโยบายและมาตรการของรัฐบาลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ ที่มีต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มที่เดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศดังกล่าว

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2542. แผนการท่องเที่ยว ปี 2543 ด้านการตลาดการท่องเที่ยว. กองแผนงาน.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2542. สถานการณ์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (Internal Tourism) ปี 2541. กองแผนงาน.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544. "การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว". การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. แหล่งที่มา: http://www.tat.or.th/thai/tat/tourism_industry.html, 24 มิถุนายน 2544.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544. "บทบาทของ ททท. ต่อการท่องเที่ยวไทย". การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. แหล่งที่มา: http://www.tat.or.th/thai/tat/role.html, 24 มิถุนายน 2544.

จริยา เปรมศิลป์. 2542. "ท่องเที่ยวไทย กลไกฟื้นเศรษฐกิจ". ธนาคารแห่งประเทศไทย. แหล่งที่มา: http://www.bot.or.th/BOTHomepage/DataBank/Real_Sector/Service&Other/Tourism&Hotel/annual/index_th_i.asp, 27 มิถุนายน 2544.

ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. 2542. การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ณัฐกานต์ โรจนุตมะ. 2542. ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวภายในประเทศของชาวกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2539. รายงานเศรษฐกิจรายเดือน. แหล่งที่มา: http://www.bot.or.th/BOTHomepage/DataBank. 20 กรกฎาคม 2545.

นราทิพย์ ชุติวงศ์. 2528. จุลเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์. กรุงเทพฯ: บริษัท บุ๊คเยียร์พับลิชเชอร์ จำกัด.

นราศรี ไววนิชกุล และ ชูศักดิ์ อุดมศรี. 2543. ระเบียบวิธีวิจัยธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เนาวรัตน์ พลายน้อย และคณะ. 2539. “รายงานการวิจัยพฤติกรรมการท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย”. จุลสารการท่องเที่ยว, 15(3): 4 -10.

เนาวรัตน์ พลายน้อย และคณะ. 2539. “รายงานการวิจัยพฤติกรรมการท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย”. จุลสารการท่องเที่ยว, 15(4): 23-33.

ปวิท วิชชุลดา. 2539. การศึกษาปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

เพลินพิศ หมื่นพล. 2540. “ปีท่องเที่ยวไทย 2541-2542”. จุลสารการท่องเที่ยว, 16(3): 4-8.

มาลีรัตน์ สุขศรี. 2540. การวิเคราะห์อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่เดินทางเข้าสู่ประเทศไทยโดยทางอากาศ. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศรัณยา ศรีรัตนะ. 2535. การศึกษาปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมยศ นาวีการ. 2543. การบริหารเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ.

สิทธิศักดิ์ ชุณหรุ่งโรจน์. 2546. การศึกษาอุปสงค์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และ ลัดดาวัลย์ รอดมณี. 2527. เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. มปท.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2540. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เลี่ยงเชี่ยง.

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. 2535. เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น (มหภาค). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

Czinkota, Michael R. 2000. Marketing: Best Practice. United State of America: The Dryden Press Harcourt College Publishers.

Edwards, Anthony. 1998. Essay: Exchange Rate Changes. Tourism Economic Report 1st Edition: 20-22.

Griffiths, Alan and Wall, Stuart. 1996. Intermediate microeconomics: theory & application. New York: Longman.

Gujarati, Damodor N. 1995. Basics Econometric. Singapore: McGraw – Hill.

Keat, G. P. and Young, Philip K. Y., 2000. Managerial Economics. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.

Mak, James, Moncur, James E.T. and Yonamine, Dave. 1977. Determinants of visitor expenditures and visitor lengths of stay: a cross-section analysis of U.S. visitors to Hawaii. In C.R. Goeldner (Ed.). Journal of Travel Research: 5-8.

Moncur, James E.T. 1979. Thailand's tourism: an analysis of visitor length of stays and expenditures. Bangkok: Thammasat University.

Oppermann, Martin and Chon, Kye-Sung. 1997. Tourism in developing countries. London: International Thomson Business Press.

Rahman, Shahidur and Tan, Khee Giap and Chen, Yen Yu. 1996. Seasonal integration and cointegration: Modeling tourism demand in Singapore. Nanyang: Nanyang Technological University.

Tourism Authority of Thailand. Statistical Report 1999.

Truett,Lila J. 1987. Economics. St Louis: Times Mirror/Mosby College Pub.

Vellas, Francois and Becherel, Lionel. 1995. International tourism: an economis perspective. London: Macmillan Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

โครงการวิจัย เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย : กรณีศึกษาประเทศสิงคโปร์”

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลของนักท่องเที่ยวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศ เพื่อใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ตามหลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ข้อมูลที่ได้รับจากแต่ละท่านถือเป็นความลับ และใน การนำเสนอข้อมูลจะนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น

จึงขอความกรุณาจากท่านในการตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ คำตอบของท่านมีคุณค่าในการทำวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัยเป็นอย่างมาก และขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือเป็นอย่างสูง

……..

นิยามสำหรับการศึกษา : การท่องเที่ยวต่างประเทศ หมายถึง การเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศอื่นๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการต่าง ๆ เช่น พักผ่อน, เยี่ยมญาติ, ทัศนศึกษา, ดูกีฬา, ประกอบพิธีทางศาสนา ฯลฯ และจะต้องพักค้างคืนอย่างน้อย 1 คืน แต่ไม่เกิน 60 วัน (ไม่รวมการไปทำงานประจำหรือศึกษาอยู่ในประเทศนั้น ๆ)

……..

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

กรุณาใส่เครื่องหมาย / ในคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

   ( ) ชาย ( ) หญิง

2. อายุ

   ( ) ต่ำกว่า 23 ปี ( ) ระหว่าง 23 – 40 ปี ( ) ระหว่าง 41 –50 ปี

   ( ) ระหว่าง 51 – 60 ปี ( ) มากว่า60 ปี

3. สถานภาพการสมรส

   ( ) โสด ( ) สมรส ( ) หย่า หรือ ม่าย

4. ระดับการศึกษา

   ( ) มัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า ( ) มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. ( ) อนุปริญญา หรือ ปวส

   ( ) ปริญญาตรี ( ) สูงกว่าปริญญาตรี ( ) อื่น ๆ(ระบุ)……

5. อาชีพ

   ( ) พนักงานบริษัทเอกชน ( ) ข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ( ) ประกอบธุรกิจส่วนตัว

   ( ) นักศึกษา / นักเรียน ( ) แม่บ้าน ( ) อื่น ๆ (ระบุ)……..

6. รายได้ต่อเดือน
(<u>รายได้โดยรวมเฉพาะของตัวท่าน ที่ได้รับทั้งหมดต่อเดือน เช่น เงินเดือน, ค่าคอมมิชชั่น, ค่าเช่าบ้าน,โบนัสที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือน ฯลฯ)</u>

( ) ต่ำกว่า 10,000 บาท ( ) ระหว่าง 10,001 – 25,000 บาท

( ) ระหว่าง 25,001 – 50,000 บาท ( ) มากกว่า 50,000 บาท

ตอนที่ 2 ข้อมูลการไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ :

กรุณาใส่เครื่องหมาย / ในคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

7. จำนวนครั้งที่ท่านได้เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์

( ) ครั้งแรก ( ) เฉลี่ยปีละ 2-3 ครั้ง
( ) ระหว่าง 3-7 ครั้งต่อปี ( ) เป็นประจำ (มากกว่า 7 ครั้งต่อปี)
( ) อื่น ๆ (ระบุ)……..

8. จำนวนวันเฉลี่ยที่ท่านได้เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์

( ) น้อยกว่า 3 วัน ( ) ระหว่าง 3-7 วัน
( ) ระหว่าง 7-15 วัน ( ) มากกว่า 15 วัน
( ) อื่น ๆ (ระบุ)……..

9. ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งเฉพาะของท่าน ในการไปท่องเที่ยวสิงคโปร์ (หากท่านยังมิได้เดินทางท่องเที่ยวแล้วเสร็จโปรดประมาณการณ์)

( ) น้อยกว่า 30,000 บาท ( ) ระหว่าง 30,000 – 70,000 บาท
( ) ระหว่าง 70,000 - 15 0,000 บาท ( ) มากกว่า 150,000 บาท
( ) อื่น ๆ (ระบุ)……..

10. ประเภทของสถานที่ท่องเที่ยวหลักในประเทศสิงคโปร์ที่ท่านมุ่งเดินทางไป
(เลือกตอบเพียงข้อเดียว)

( ) แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ( ) พิพิธภัณฑ์/สถานที่ที่มีชื่อเสียง
( ) แหล่งจับจ่าย (shopping) ( ) แหล่งอาหาร ( ) อื่น ๆ (ระบุ)……

11. ท่านเดินทางไปกับบุคคลใดบ้าง

( ) เดินทางคนเดียว (ข้ามไปตอบข้อ 12)
( ) เดินทางกับครอบครัว รวมตัวท่านด้วย ……. คน ( ) เดินทางกับเพื่อนรวมตัวท่านด้วย……คน
ในกรณีที่ไม่ได้เดินทางคนเดียว บุคคลที่เดินทางไปด้วยเป็น เด็กต่ำกว่า 12 ปี จำนวน …… …… คน
ผู้ใหญ่อายุมากกว่า 60 ปี จำนวน ……. คน

12. วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยว
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ในกรณีที่ท่านมีวัตถุประสงค์หลายอย่าง ให้ระบุ (1) ในข้อที่เป็นวัตถุประสงค์หลัก และ(2),(3) ในข้อที่เป็นวัตถุประสงค์ลำดับรองลงไป)

( ) ท่องเที่ยวและพักผ่อน ( ) เยี่ยมญาติหรือเยี่ยมเพื่อน

( ) ดำเนินธุรกิจ (ไม่ต้องตอบข้อ 13) ( ) ประชุมหรือสัมมนา (ไม่ต้องตอบข้อ 13)

( ) อื่น ๆ (ระบุ)……..

13. เหตุผลที่ทำให้ท่านเลือก/ชอบ เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ในกรณีที่ท่านมีเหตุผลหลายอย่าง ให้ระบุ (1) ในข้อที่เป็นเหตุผลหลัก และ(2),(3) ในข้อที่เป็นเหตุผลลำดับรองลงไป)

( ) มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ( ) เป็นแหล่งจับจ่าย (shopping) ที่มีคุณภาพ

( ) ทันสมัย มีระบบโครงสร้างพื้นฐาน (สาธารณูปโภค, ถนนหนทาง,ความสะอาด) ที่ดี

( ) มีความปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยวสูง

( ) อื่น ๆ (ระบุ)……..

14. ความคิดเห็น/ประสบการณ์ของท่าน เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวและองค์ประกอบในการท่องเที่ยวอื่น ๆ ของไทย โดยเปรียบเทียบกับของสิงคโปร์ในภาพรวม

สถานที่ท่องเที่ยว/องค์ประกอบในการท่องเที่ยวของไทย	ดีกว่าของต่างประเทศ	พอๆกับของต่างประเทศ	ด้อยกว่าของต่างประเทศ
➢ แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ➢ พิพิธภัณฑ์/สถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้น ➢ โบราณสถาน/สถานที่ทางประวัติศาสตร์ ➢ แหล่งจับจ่าย(shopping) ➢ แหล่งอาหาร ➢ ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ➢ สาธารณูปโภค, ถนนหนทาง,ความสะอาด ➢ ความปลอดภัย			

15. ท่านมีความตั้งใจที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์อีกหรือไม่

( ) ไม่ได้คิดที่จะไปอีก

( ) คิดที่จะไปอีกครั้ง ภายใน……..เดือน (หรือปี) เนื่องจาก ……..

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ :

โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้อย่างละเอียด และกรุณาพิจารณาว่า ข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับความคิดเห็นของท่านเพียงใด แล้วใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกหรือความเป็นจริงของท่านมากที่สุด เพียง 1 คำตอบ

ข้อ	คำถาม	ระดับการประเมิน				
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ปานกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
16.	ท่านชอบไปท่องเที่ยวต่างประเทศมากกว่าท่องเที่ยวภายในประเทศ					
17.	ระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวของไทยด้อยกว่าของต่างประเทศโดยรวม					
18.	การประชาสัมพันธ์/กิจกรรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวของไทยด้อยกว่าของต่างประเทศโดยรวม					
19.	รายได้ที่เปลี่ยนแปลงจากภาวะเศรษฐกิจมีผลต่อการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศ					
20.	ท่านคิดว่าการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวไทยมีส่วนทำให้ประเทศไทยเสียดุลบริการ					
21.	สิ่งที่มีในประเทศไทยไม่เพียงพอที่จะสนองความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวของท่าน					
22.	กิจกรรมท่องเที่ยวไทย เช่น “เที่ยวทั่วไทย ไปได้ทุกเดือน” ของ ททท. มีผลให้ท่านมีความตั้งใจที่จะท่องเที่ยวในประเทศมากขึ้น					

23. ข้อเสนอแนะที่ท่านต้องการให้การท่องเที่ยวของไทยพัฒนาขึ้น

- ด้านนโยบายการท่องเที่ยว ……
  ……
- ด้านสถานที่ท่องเที่ยว……
  ……
- ด้านองค์ประกอบในการท่องเที่ยว(ที่พัก/ร้านอาหาร/ร้านขายของ/การคมนาคม ฯลฯ) ……
  ……..
- อื่นๆ ……..

“กรุณาตรวจสอบว่าท่านได้ทำแบบสอบถามครบทุกข้อแล้ว”

ขอแสดงความขอบคุณในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นอย่างสูง

ภาคผนวก ข

ตารางแสดงข้อมูลที่ใช้ในการสร้างแบบจำลองอุปสงค์การท่องเที่ยว

ตารางผนวกที่ 1 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์

หน่วย: คน

ปี	ไตรมาส	จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ (Qs)
2539	1	58,106
	2	81,568
	3	61,940
	4	66,946
2540	1	60,900
	2	71,853
	3	38,812
	4	39,549
2541	1	49,037
	2	46,479
	3	46,622
	4	52,352
2542	1	56,303
	2	60,682
	3	53,473
	4	54,973
2543	1	53,777
	2	69,716
	3	56,515
	4	54,474
2544	1	63,576
	2	73,060
	3	55,732
	4	53,119

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

หน่วย: คน

ปี	ไตรมาส	จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ (Qs)
2545	1	60,697
	2	71,500
	3	57,645
	4	53,986
2546	1	59,648
	2	29,331
	3	59,580

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2539 - 2547

ตารางผนวกที่ 2 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของไทย ณ ราคาปัจจุบัน

หน่วย: ล้านบาท

ปี	ไตรมาส	มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของไทย ณ ราคาปัจจุบัน (GNPt)
2539	1	1,095,451
	2	1,111,367
	3	1,127,997
	4	1,174,142
2540	1	1,136,723
	2	1,128,062
	3	1,148,763
	4	1,195,687
2541	1	1,174,838
	2	1,068,808
	3	1,069,939
	4	1,152,818
2542	1	1,112,891
	2	1,076,628
	3	1,123,266
	4	1,197,858
2543	1	1,215,506
	2	1,168,557
	3	1,191,962
	4	1,270,364
2544	1	1,270,648
	2	1,233,476
	3	1,243,229
	4	1,301,414

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

หน่วย: คน

ปี	ไตรมาส	มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของไทย ณ ราคาปัจจุบัน (GNPt)
2545	1	1,322,426
	2	1,294,082
	3	1,329,708
	4	1,416,144
2546	1	1,451,473
	2	1,400,657
	3	1,439,497

ที่มา: สำนักบัญชีประชาชาติ สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2539 - 2547

ตารางผนวกที่ 3 จำนวนประชากรของประเทศไทย

หน่วย: คน

ปี	ไตรมาส	จำนวนประชากรของประเทศไทย (Pt)
2539	1	59,750,400
	2	59,902,600
	3	60,045,300
	4	59,893,100
2540	1	60,350,600
	2	60,499,750
	3	60,648,900
	4	60,499,750
2541	1	60,949,000
	2	61,098,000
	3	61,248,400
	4	61,399,900
2542	1	61,551,200
	2	61,704,100
	3	61,856,700
	4	62,002,900
2543	1	62,192,100
	2	62,336,100
	3	62,481,400
	4	62,609,100
2544	1	62,741,110
	2	62,871,020
	3	63,001,140
	4	63,130,410

ตารางผนวกที่ 3 (ต่อ)

หน่วย: คน

ปี	ไตรมาส	จำนวนประชากรของประเทศไทย (Pt)
2545	1	63,261,149
	2	63,393,330
	3	63,526,910
	4	63,660,870
2546	1	63,794,980
	2	63,929,260
	3	64,062,600

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งประเทศไทย, 2539 -2547

ตารางผนวกที่ 4 อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ ของประเทศสิงคโปร์ กับประเทศไทย

หน่วย: บาท/ดอลล่าร์สิงคโปร์

ปี	ไตรมาส	อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ ของประเทศสิงคโปร์ กับประเทศไทย (Et)
2539	1	17.66
	2	17.77
	3	17.74
	4	17.94
2540	1	18.02
	2	17.86
	3	21.81
	4	25.08
2541	1	27.60
	2	24.11
	3	23.40
	4	22.15
2542	1	21.47
	2	21.45
	3	22.41
	4	22.94
2543	1	21.96
	2	22.23
	3	23.43
	4	24.62
2544	1	24.47
	2	24.83
	3	25.07
	4	24.10

ตารางผนวกที่ 4 (ต่อ)

หน่วย: บาท/ดอลล่าร์สิงคโปร์

ปี	ไตรมาส	อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศของประเทศสิงคโปร์ กับประเทศไทย (Et)
2545	1	23.83
	2	23.69
	3	23.90
	4	24.53
2546	1	24.50
	2	24.14
	3	23.56

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2539 -2547

ตารางผนวกที่ 5 ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคโดยเปรียบเทียบ ของประเทศสิงคโปร์ต่อประเทศไทย

ปี	ไตรมาส	ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคโดยเปรียบเทียบ ประเทศสิงคโปร์ ต่อ ประเทศไทย (CPISt/ CPITt)
2539	1	1.1369
	2	1.1251
	3	1.1136
	4	1.0987
2540	1	1.1123
	2	1.1013
	3	1.0707
	4	1.0438
2541	1	1.0173
	2	0.9950
	3	0.9862
	4	0.9911
2542	1	0.9920
	2	1.0000
	3	0.9970
	4	0.9911
2543	1	0.9961
	2	0.9970
	3	0.9892
	4	0.9883
2544	1	0.9951
	2	0.9827
	3	0.9846
	4	0.9836

ตารางผนวกที่ 5 (ต่อ)

ปี	ไตรมาส	ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคโดยเปรียบเทียบประเทศสิงคโปร์ ต่อ ประเทศไทย (CPISt/ CPITt)
2545	1	0.9807
	2	0.9770
	3	0.9770
	4	0.9714
2546	1	0.9687
	2	0.9623
	3	0.9633

ที่มา: Singapore Department of Statistic, 2539 – 2547

กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์, 2539 - 2547

ตารางผนวกที่ 6 ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในช่วงที่ทำการศึกษา

หน่วย: 0 = ก่อนเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ; 1 = หลังเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ

ปี	ไตรมาส	ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ในช่วงที่ทำการศึกษา (DUME)
2539	1	0
	2	0
	3	0
	4	0
2540	1	0
	2	0
	3	1
	4	1
2541	1	1
	2	1
	3	1
	4	1
2542	1	1
	2	1
	3	1
	4	1
2543	1	1
	2	1
	3	1
	4	1
2544	1	1
	2	1
	3	1
	4	1

ตารางผนวกที่ 6 (ต่อ)

หน่วย: 0 = ก่อนเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ; 1 = หลังเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ

ปี	ไตรมาส	ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ในช่วงที่ทำการศึกษา (DUME)
2545	1	1
	2	1
	3	1
	4	1
2546	1	1
	2	1
	3	1

ที่มา: ประเมินโดยผู้จัดทำ โดยใช้วันที่รัฐบาลไทยประกาศลอยตัวค่าเงินบาท (2 กรกฎาคม 2540) เป็นจุดเริ่มต้นในการเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำขึ้นในประเทศไทย

ตารางผนวกที่ 7 เหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยหรือประเทศสิงคโปร์ในช่วงที่ทำการศึกษา

หน่วย: 0 = เหตุการณ์ปกติ; 1 = เกิดเหตุการณ์ผิดปกติขึ้น

ปี	ไตรมาส	เหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยหรือประเทศสิงคโปร์ในช่วงที่ทำการศึกษา (DUMI)
2539	1	0
	2	0
	3	0
	4	0
2540	1	0
	2	0
	3	0
	4	0
2541	1	0
	2	0
	3	0
	4	0
2542	1	0
	2	0
	3	0
	4	0
2543	1	0
	2	0
	3	0
	4	0
2544	1	0
	2	0
	3	0
	4	0

ตารางผนวกที่ 7 (ต่อ)

หน่วย: 0 = เหตุการณ์ปกติ; 1 = เกิดเหตุการณ์ผิดปกติขึ้น

ปี	ไตรมาส	เหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยหรือประเทศสิงคโปร์ในช่วงที่ทำการศึกษา (DUMI)
2545	1	0
	2	0
	3	0
	4	0
2546	1	1
	2	1
	3	0

ที่มา: ประเมินโดยผู้จัดทำ โดยเหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้นในที่นี้คือ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคทางเดินหายใจเฉียบพลัน (SARS) ในภูมิภาคเอเชีย (ช่วงเดือนมีนาคม – มิถุนายน 2546)

ตารางผนวกที่ 8 ตัวแปรแสดงผลของฤดูกาลในช่วงที่ทำการศึกษา

หน่วย: 0 = ไตรมาสอื่น ๆ; 1 = ไตรมาสนั้น ๆ

ปี	ไตรมาส	ตัวแปรแสดงผลของฤดูกาลในช่วงที่ทำการศึกษา (DUMS)			
		ไตรมาสที่ 1	ไตรมาสที่ 2	ไตรมาสที่ 3	ค่าคงที่
2539	1	1	0	0	0
	2	0	1	0	0
	3	0	0	1	0
	4	0	0	0	1
2540	1	1	0	0	0
	2	0	1	0	0
	3	0	0	1	0
	4	0	0	0	1
2541	1	1	0	0	0
	2	0	1	0	0
	3	0	0	1	0
	4	0	0	0	1
2542	1	1	0	0	0
	2	0	1	0	0
	3	0	0	1	0
	4	0	0	0	1
2543	1	1	0	0	0
	2	0	1	0	0
	3	0	0	1	0
	4	0	0	0	1
2544	1	1	0	0	0
	2	0	1	0	0
	3	0	0	1	0
	4	0	0	0	1

ตารางผนวกที่ 8 (ต่อ)

หน่วย: 0 = ไตรมาสอื่น ๆ; 1 = ไตรมาสนั้น ๆ

ปี	ไตรมาส	ตัวแปรแสดงผลของฤดูกาลในช่วงที่ทำการศึกษา (DUMS)			
		ไตรมาสที่ 1	ไตรมาสที่ 2	ไตรมาสที่ 3	ค่าคงที่
2545	1	1	0	0	0
	2	0	1	0	0
	3	0	0	1	0
	4	0	0	0	1
2546	1	1	0	0	0
	2	0	1	0	0
	3	0	0	1	0
	4	0	0	0	1

ที่มา: ประเมินโดยผู้จัดทำ